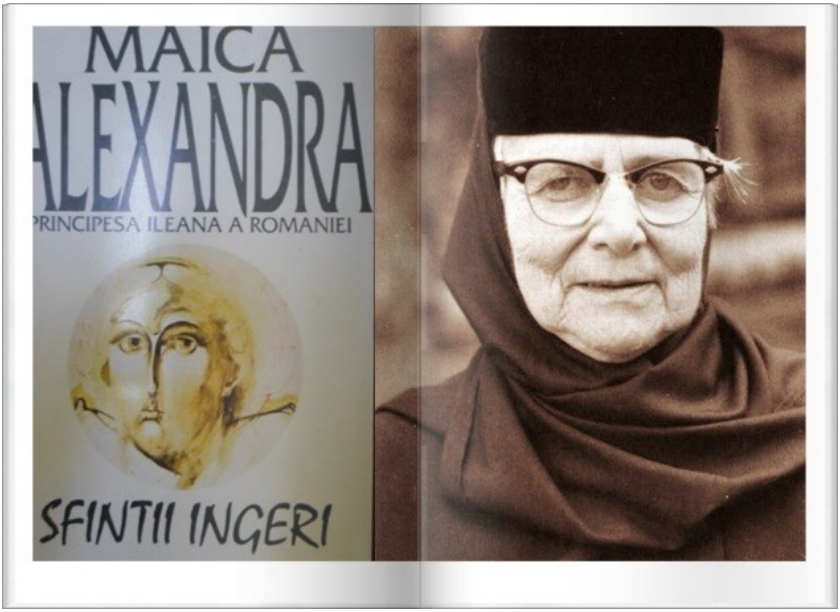

Maica Alexandra – Sfinţii îngeri

Apărută cu binecuvântarea
Părintelui Mitropolit al Ardealului
Î.P.S. Doctor Laurenţiu Streza
Fundaţia Anastasia, 2009

Index

Precuvântare 4
Mărturisire 13
Cuvânt înainte 13
Prefaţă 16
Cartea întâi – Îngerii în Vechiul Testament – 17
Ce sunt îngerii? 17
1. Sfinţii îngeri 17
2. Îngerii căzuţi 21
Îngerii în Geneză 25
1. Îngerii în Vechiul Testament 25
2. Grădina Edenului 25
3. Convorbirile lui Avraam cu îngerii 28
Îngerii şi primele căpetenii 34
1. Moise şi Iosua 34

2. Naşterea lui Samson (Judecători 13) 37
3. Ghedeon 40
Îngerii şi profeţii 42
1. Valaam şi asinul său 42
2. Ilie 45
3. Isaia 47
4. Iezechiel 51
5. Zaharia 55
Îngerii în poezie, povestiri şi Apocalipsă 59
1. Ezdra şi Psalmii 59
2. Iov 61
3. Daniel 63
4. Tobit 66
5.2 Macabei 68
6. Cartea secretelor lui Enoh 70
7. Rezumat 76
Cartea a doua – Îngerii în Noul Testament 80
Îngerul Bunei Vestiri 80
Îngerii de la Betleem 87
1. Păstorii 87
2. Cei trei magi 90
3. Fuga 92
Îngerii ispitirii 94
Îngerii în slujirea şi învăţătura Domnului 100
1. Îngerul păzitor 100
2. Îngerii morţii şi ai dreptăţii 102
3. Diavolul şi îngerii lui 104
4. Bucuria îngerilor 106
Sfârşitul şi noul început 107
1. Ghetsimani 107
2. Golgota 110
3. Piatra 110
4. Înălţarea şi a Doua Venire 113
Îngerii în Biserica primară 116
1. Sfântul Petru şi Sfântul Ioan 116
2. Evadarea lui Petru 118
3. Sfântul Ştefan 119
4. Corneliu 120

5. Filip 121
6. Sfântul Pavel 122
Îngerii în epistole 124
Îngerii în Cartea Apocalipsei 130
Cartea a treia – Îngerii în Biserica creştină 144
Îngerii în Biserica creştină 144
1. Comentariu introductiv 144
2. Noul Testament apocrif 146
3. Manuscrisele de la Marea moartă 148
4. Părinţii pustiului 150
Îngerii şi Părinţii Bisericii primare 152
1. Sfântul Ignatie din Antiohia 153
2. Sfântul Clement din Roma 155
3. Justin martirul 156
4. Sfântul Irineu 157
5. Tertulian 158
6. Sfântul Clement din Alexandria 159
7. Origen 160
8. Păstorul lui Hermas 162
Îngerii în vremea Sfinţilor Părinţi ai Bisericii 162
1. Sfântul Atanasie 163
2. Sfântul Vasile cel mare 165
3. Sfântul Grigorie de Nyssa 167
4. Sfântul Grigorie de Nazianz (circa 329 – 389 d.Hr.) şi Sfântul Chiril al Ierusalimului (circa 315 – 389 d.Hr.) 170
5. Sfântul Ambrozie 173
6. Sfântul Augustin din Hippo 175
7. Sfântul Ioan Hrisostom (Gură de Aur) 177
8. Ierarhiile cereşti ale lui Dionisie Areopagitul 179
9. Sfântul Grigorie cel mare 187
10. Sfântul Ioan Damaschinul 190
Îngerii în Sfintele liturghii şi rugăciuni 193
Îngerii în arta creştină 201
1. Introducere 201
2. Arta bizantină 202

3. Evul Mediu 204
4. Renaşterea 208
5. Perioada barocă 211
6. Spre modernism 212
Epilog 214

„Într-o zi, dis de dimineaţă, când aveam şapte ani, am văzut îngerii. Sunt tot atât de sigură azi cum am fost şi atunci… Această întâmplare – propria-mi experienţă, stă atât la începutul cât şi la sfârşitul acestei cărţi… Îngerii au o miraculoasă realitate. Activitatea lor printre noi a devenit pentru mine o realitate vitală, pozitivă

Maica Alexandra

Precuvântare

Orice carte adevărată mă tulbură şi mă nelinişteşte pentru multă vreme, de parcă autorul şi-ar fi turnat în sufletul meu tot sufletul lui, eliberându-se pe sine şi stârnindu-mă cu bucuriile sau dilemele lui fiinţiale. Se întâmplă, în acest caz, procesul ciudat al comuniunii spirituale depline, care se creează între cititor şi autor şi care de fapt ar trebui să fie, am mai spus-o, criteriul suprem al criticii literare. Fiinţa spirituală a cărţii se întrupează în conştiinţa cititorului şi are loc naşterea cea de-a doua, poate cea adevărată, a operei respective şi care-i descoperă dimensiunile existenţiale, o legitimează şi o impune posterităţii.

Puterea de a crea stări noi de conştiinţă în sufletele cititorilor, de a descifra raţiunile divine ascunse în lume şi de a da sens vieţii omeneşti, ţine de unicitatea prin excelenţă a scriitorului de bar, înzestrat de sus cu această forţă spirituală de a convinge imobilitatea, indiferenţa şi pasivitatea intelectuală, pe de o parte, iar pe de alta, de a purifica şi transfigura realităţile văzute şi nevăzute pe care le contemplă. Artistul adevărat ne smulge din singurătatea noastră, din subiectivismul în care ne zbatem şi ne pune în

comuniune directă, personală, cu realităţile noi pe care ni le descoperă, îmbogăţindu-ne şi întărindu-ne sufleteşte.

În această privinţă, literatura teologică actuală înregistrează o personalitate creatoare de înaltă talie duhovnicească, a cărei modestie austeră se armonizează perfect cu unicitatea ei exemplară. Este vorba de Maica Alexandra, prinţesa Ileana a României, monahia din Eliwood City, o adevărată mamă duhovnicească cu suflet frumos, prozatoare de excepţie, exemplu viu de dăruire pentru a lui Dumnezeu slavă şi a omului slujire.

Maica Alexandra’s-a născut în 1909, fiind fiica cea mică a regelui Ferdinand şi a reginei Maria. Crescută într-un climat spiritual elevat, a fost deprinsă de mama ei cu arta şi frumuseţea încă de la vârstă fragedă, iar tatăl său, sever, îi vorbea despre datorie şi devoţiune pentru România.

Când avea 5 ani, a început groaza marelui război mondial. Fratele ei mai mic, Mircea, a murit de febră tifoidă la vârsta de 5 ani. Ilenei i-a fost dat’s-o vadă pe mama ei mai mult în uniforma de infirmieră decât în costume fermecătoare.

Prinţesa Ileana a primit educaţie prin membrii familiei, doici şi tutori. De la mama ei a învăţat engleza şi franceza, de la tatăl ei germana, iar de la membrii curţii română. A fost crescută în credinţa ortodoxă, potrivit Constituţiei române.

La vârsta de 17 ani, a călătorit cu mama sa în America. Apoi, împreună, au făcut o excursie în Spania, unde l-a întâlnit pe tânărul Anton de Habsburg, arhiducele de

Austria, izgonit din propria sa ţară de situaţia politică a vremii. În anul 1931 s-a căsătorit cu acesta la Palatul Pelişor din Sinaia.

Revoluţia spaniolă a împiedicat reîntoarcerea tânărului cuplu în Spania. Regele Carol al II-lea, fratele ei mai mare, a hotărât ca niciun habsburg să nu se nască pe pământul românesc. Li’s-a permis să viziteze Austria, dar nici aici copilul nu avea îngăduinţa să primească cetăţenia. De abia copiii născuţi în 1935 şi 1937 vor primi cetăţenia austriacă. Principesa îşi va educa odraslele sale cu multă delicateţe, dorind ca tot ceea ce ele au învăţat să aplice cu promptitudine şi să ajute pe alţii.

Când Hitler a anexat Austria, se nasc fetele ei cele mai mici: Maria Magdalena şi Elizabeta. Regina Maria se stingea din viaţă. Principesa Ileana era disperată, neîngăduindu-i se să fie lângă mama ei în cele din urmă clipe. I se permite totuşi să participe la funeraliile de stat. Arhiducele este înrolat în armată, în timp ce Hitler atacă Franţa. Prinţesa’s-a străduit să-şi îngrijească copiii şi gospodăria singură, locuind într-un castel din afara Vienei. A petrecut mult timp la Viena, slujind fluxului crescând de răniţi, care curgea de pe câmpurile de bătălie. A lucrat pentru Crucea Roşie, ajutând pe românii răniţi să se refacă şi să-şi găsească drumul spre casă.

În anul 1943, întreaga familie este la Bran. Arhiducele a primit concediu şi-s-a întors acasă pentru puţină vreme. Ziua de 23 august 1944 găseşte întreaga familie – arhiducele, prinţesa şi cei şase copii – acasă, la Bran. Oraşul este izolat şi e tăiată orice posibilitate de a călători în oraşele din apropiere. Prinţesa dorea mult să facă ceva pentru răniţii şi pentru suferinzii compatrioţi. În acest scop, donează o bucată de pământ peste râul Turcu. Militarii români fac un pod peste râu şi, într-un ritm surprinzător, ia naştere un spital, care se va numi „Spitalul Inima Reginei”, în cinstea faptului că inima reginei Maria era îngropată într-o capelă mică, din piatră, în Bran. Prinţesa era atât de implicată în problemele spitalului, încât, îndată ce a avut o echipă de doctori buni şi un personal de vreo şase surori, personal, cu dăruire, dădea ajutor, chiar în sala de operaţie.

În această perioadă, guvernul comunist începe preluarea industriei private, iar în şcoală se predă materialismul dialectic şi se vorbeşte despre absurditatea religiei. Studenţii sunt supuşi procesului de „spălare a creierului”. Familia regală trăieşte acum în camera de gardă de la poalele castelului, în condiţii foarte modeste, iar această „şedere temporară” se prelungeşte aproape patru ani. Munca prinţesei Ileana la spital a devenit o pasiune. Numărul pacienţilor se înmulţeşte şi aceasta presupune multă alergătură şi energie. Se luptă pentru a adopta igiena modernă, şi caută să convingă pe toţi membrii guvernului să-i permită să aibă echipamentul cuvenit.

După Crăciunul anului 1947, când Branul este puternic acoperit cu zăpadă, prinţesa este sunată la telefon de regele Mihai, care doreşte să o vadă imediat. Pleacă în grabă şi află de la nepotul său veşti proaste. Regelui is-a dat un ultimatum: în cinci zile să-şi facă bagajele şi să părăsească ţara, altfel va avea de întâmpinat procesul de judecată şi execuţia. Prinţesa n-ar fi vrut să părăsească ţara, dar era foarte îngrijorată de familia ei.

Între timp, ea se întorcea la Bran, unde află că gărzile armate, cu mitraliere, au fost repartizate la flecare cameră. Deci, plecarea era iminentă. Orice obiect de valoare este considerat proprietate de stat; conturile de la bancă sunt îngheţate, iar telefoanele deconectate.

După alungarea din ţară, au călătorit prin Elveţia şi Argentina, iar în 1950 prinţesa şi cei şase copii ajung în Statele Unite ale Americii, în timp ce arhiducele se reîntoarce în Austria. În cele din urmă, vor divorţa.

A trebuit să găsească o cale pentru a câştiga un venit din care să educe, să îmbrace şi să-şi hrănească copiii.

Prinţesa Ileana a străbătut America spre a ţine

prelegeri şi conferinţe despre experienţele sale de dincolo de cortina de fier. Începe să scrie o carte ce se va numi „I live again” (Trăiesc din nou), iar după doi ani o alta, numită „Hospital of the Queen’s Heart” (Spitalul Inimii Reginei). A reuşit să-l plaseze pe fiecare din cei şase copii în şcoli cu internat, aşa încât să se poată deplasa pentru conferinţele sale. Pe măsură ce copii cresc, ea simte tot mai mult nevoia de a se dedica slujirii comunităţii.

Anul 1959 este un an teribil pentru prinţesa Ileana. Fiica ei mai mare, abia căsătorită, călătoreşte cu soţul ei, Rusch, în America de Sud. În Rio, avionul pierde spaţiul de decolare şi toţi pasageri decedează.

După puţin timp, în anul 1961, prinţesa vinde casa din Newton şi, la sfatul Mitropolitului Antonie de Surouzh, se mută în Franţa.

Aici, la vârsta de 52 de ani, devine novice la Mănăstirea ortodoxă „Acoperământul Maicii Domnului” din Bussy en Othe. „În inima mea, îmi spunea ea, întotdeauna am dorit să devin călugăriţă. Dar a fost atât de mult de făcut în România când am fost tânără”.

În mănăstire a găsit viaţa pe care şi-a dorit-o, petrecând aici şase ani. Va pleca apoi în America, pentru a construi o mănăstire ortodoxă. Spunea fiului ei, Ştefan: „Dacă Dumnezeu voieşte să fie aceasta, El îmi va da atât putere cât şi mijloace fizice să-mi îndeplinesc datoria”. În ciuda trupului ei firav, a durerii sale artritice, a părului cărunt, îşi ia sarcina de a construi o mănăstire, cu aceeaşi energie şi viziune cu care a construit cele două spitale ale sale.

Iată ce scrie ea însăşi în revista Mănăstirii, despre aceasta: „Cu credinţa mea fermă şi cu voinţa să fac lucrarea lui Dumnezeu, m-am angajat să înfrunt orice’s-ar ivi. De asemenea, mi-am amintit cuvintele mamei mele: Trebuie să înfrunţi viaţa, căci viaţa iubeşte pe cel brav.

Încrezând-u-mă în ocrotirea Maicii lui Dumnezeu, am sperat să fiu bravă”.

A făcut o colectă, a adunat suma necesară care, împreună cu ceea ce ea însăşi poseda, a fost suficient pentru achiziţionarea proprietăţii pe care stă astăzi Mănăstirea din Elwood City. După aceea’s-a reîntors la Bussy unde, în primăvara anului 1967, este tunsă în monahism, primind voturile monahale de statornicie, ascultare, sărăcie şi castitate şi, cu acel angajament sfânt, a devenit Maica Alexandra.

Peste puţin timp a sosit la New York, lăsând-o pe sora Ileana în urma ei, atât cât a fost posibil. „Ca un vapor ce navighează pe mare – mărturisea ea – am lepădat vechile obligaţii, poveri, bucurii şi dureri, aparţinând celei ce fusesem odată. Cu ajutorul Domnului am găsit echilibrul fără a fi neloială trecutului. Am fost capabilă să ascult chemarea lui Dumnezeu şi statornică în alegerea cursei care mi-a fost pusă înainte” („Life Transfigured”, nr. 1/1988, pag. 16).

La 11 august 1967 a avut loc ceremonia implantării Sfintei Cruci pe locul unde urma să se ridice altarul capelei, pentru a începe apoi construirea clădirii provizorii a Mănăstirii. Maica Alexandra locuia într-o rulotă, o casă mobilă, aşezată în acea frumoasă regiune deluroasă. I-a fost extrem de greu şi a avut de înfruntat multe neplăceri, în timp ce construcţia progresa. N-a fost uşor să-i facă pe credincioşii ortodocşi să înţeleagă necesitatea vieţii monahale ortodoxe în America. Dar se străduia să-i convingă „că existau astfel de fiinţe ca monahiile ortodoxe, că monahismul nu era o rezervaţie romano-catolică şi că de fapt monahismul a început în Răsăritul Ortodox, iar abia mai târziu a fost introdus în Apus” („Life Transfigured”, nr. 1/1988, pag. 18).

În acest fel aduna colectele şi, foarte curând,

sămânţa aruncată de ea va prinde rădăcină, căci pe coasta dealului apare capela, urmată de diferite locuinţe. Apare primul aşezământ monahal ortodox cu vorbire în limbă engleză, pentru femeile ortodoxe de orice origine etnică.

Formaţia sa regală a ajutat-o pe Maica Alexandra, în mod surprinzător, să facă faţă austerităţii monahale şi renunţării la lumea temporală şi la toate cursele ei. Ea spune: „Ca persoană regală, trebuie să fii foarte disciplinată. De la începutul vieţii tale eşti o persoană publică. Aparţii ţării. Amuzamentul tău personal nu joacă niciun rol. Datoria ta vine în primul rând”.

Maica Alexandra a fost mereu foarte ocupată cu activităţile bisericeşti, cu scrisul şi cu creşterea obştii sale. Era bucuroasă că o pajişte goală a înflorit într-un adevărat centru de rugăciune, sfinţit în septembrie 1968. Maica Alexandra se simţea fericită.

La 23 februarie, pe când eram student la Universitatea din Priceton, Statele Unite, Prea Cuvioasa Stareţă m-a invitat să iau o vacanţă într-un mediu ortodox şi românesc, dacă se putea înainte de Sfintele Paşti, deci în Postul mare, pe care-l descria drept „cel mai frumos ciclu al Bisericii, cu bucuria Sfintelor Paşti ca răsplată”. Nu voi uita niciodată impresiile lăsate de vizita pe care i-am făcut-o Maicii Alexandra în aprilie 1988.

Într-un colţ al chiliei sale am văzut frumoase icoane din aur şi argint, datând din secolul al 10-lea, între care se afla şi una transmisă în familie de la ţarul Nicolae I al Rusiei despre care se spune că ar conţine o aşchie din crucea lui Iisus Hristos. Capela Mănăstirii posedă icoane antice aduse de Maica Alexandra din Europa. Pe o noptieră, lângă patul ei, se afla o mică cutiuţă din aur, averea cea mai preţioasă a prinţesei de altă dată. Cutiuţa conţinea o fărâmă de pământ românesc, apucat în grabă în timpul evadării din comunismul de tip sovietic, după cel

de-al II-lea război mondial. A lăsat prin testament ca această ţărână să fie îngropată cu ea.

Îmi aduc aminte cu plăcere de conversaţia pe care am avut-o cu Prea Cuvioasa Maică, în modesta cameră de primire, pe pereţii căreia atârnau portretele părinţilor ei, Ferdinand şi Maria. Şedea incomod, cu mâinile goale, aşa că aproape întotdeauna lucra la metanii, în timp ce reflecta la multele aspecte ale vieţii sale. Refuza să compare modurile de viaţă, regal şi religios, afirmând adeseori: „Atunci mi-am făcut datoria ca prinţesă, acum îmi fac datoria ca monahie".

Episcopul Natanael, impresionat de exemplul ei, spunea: „Ca persoană, ca individ, am admiraţie pentru ea, căci chiar neavând o situaţie (socială înaltă), ea putea să fi avut o viaţă care ar fi mult mai mult în comparaţie cu alţi oameni de condiţia ei... în loc, să zicem, că a fost o prinţesă care a devenit călugăriţă, cred că era mai mult o călugăriţă care a trecut prin viaţa de prinţesă".

După revoluţia anticomunistă din decembrie 1989, ea îmi scria: „Desigur că toate evenimentele din ţară m-au bucurat şi m-au cutremurat. Nu m-am aşteptat să trăiesc această zi şi nu-mi revin încă". Între altele, mă roagă să-i dau un sfat în legătură cu forul căruia să se adreseze delegaţia ortodoxă americană ce va veni în România, pentru a discuta cu privire la trimiterea de ajutoare.

La 20 mai 1990, ajunul sărbătorii Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, îmi trimitea aceste cuvinte: „La noi e zi de rugăciune, priveghere pentru Sfinţii împăraţi. Inima îmi este grea, cu gândul la ţară, la rege, la cei care se luptă pentru dreptate. Totul este aşa de confuz, iar fiecare are altă părere şi alte convingeri. Personal, am fost scoasă din viaţa paşnică de mănăstire într-o viitoare de publicităţi, gazete, radio etc. Nu mi-a fost uşor... aşa că sunt tare obosită".

După evenimentele din decembrie 1989, Maica

Alexandra a dorit mult să ajute copii orfani din România. Deşi în vârstă de 81 de ani şi cu sănătatea şubrezită, a venit în ţară însoţită de una din fiicele sale, să vadă ce se poate face. Se bucura de succes. Pretutindeni era ovaţionată de mulţimi. S-a întors în Statele Unite şi, cu promptitudine, a acţionat pentru sprijinirea fondului „Help the children".

În decembrie 1990 îmi scria: „Sunt foarte ocupată cu ajutoarele pentru România. Nu pot face mare lucru, fac doar legături cu cei care pot şi sunt dispuşi să ajute. E o aşa de mare jale în întreaga ţară. Primesc nenumărate scrisori. Ajut, cât pot, cu cuvântul şi fapta (când se poate) şi mi se frânge inima de durere". Şi mai făcea această mărturisire mişcătoare: „Revederea cu România, după 42 de ani, a fost plină de duioşie. Am mulţumit Domnului că sunt călugăriţă şi, deci, fiind fără un „acasă" la care să merg, l-am găsit în Biserică".

În curând a căzut bolnavă şi a fost internată în spital. Medicii familiei vin să o vadă. În urma unui atac de cord, este imobilizată şi nu mai poate vorbi. Pe o placă cu alfabetul, a indicat ce cruce voia să aibă pe mormânt: una românească, simplă cu un acoperiş de lemn, cum au ţăranii. Primeşte Sfânta Împărtăşanie şi Taina Sfântului Maslu. Apoi preotul duhovnic citeşte deasupra patului rugăciunile de ieşire a sufletului din trup.

În mâna dreaptă, Maica ţinea crucea ei preferată, iar cu mâna stângă îl strângea pe fiul ei Ştefan. La 21 ianuarie 1991, pe la ora amiezii, respiraţia is-a oprit, iar sufletul ei's-a despărţit de trup.

În testament, Maica a cerut numai două lucruri: să fie îngropată cu cutiuţa ei de ţărână românească lângă ea şi să fie iertată de cei cărora le-ar fi greşit, pentru că n-ar fi vrut să facă aceasta. La funeraliile ei au participat fiul şi cele trei fiice care mai sunt în viaţă, şapte nepoţi şi patru strănepoţi. Distinsa şi cuvioasa maică se odihneşte pe o

colină a Pennsylvaniei, în locul pe care-l-a ales pentru construirea Mănăstirii „Schimbarea la Faţă”.

Cel care a cunoscut pe această fondatoare a Mănăstirii şi maica duhovnicească, a găsit în ea un exemplu în statornicie temperată de adversitate, răbdare testată de împotrivire, curaj iluminat de compasiune, umilinţă rafinată de suferinţă, credinţă încercată prin tăgadă, speranţă triumfătoare născută din tristeţe, pace dobândită prin rugăciune. Viaţa ei a fost o continuă străduinţă către realitatea cerului, dar a ştiut că pe calea spre eternitate, pe care nu o dată o numea „drum aprins prin pustie”, fiecare creştin este chemat să-şi facă datoria, aici şi acum, o datorie care uneori cere de la noi „disciplină austeră şi o foarte amară dăruire de sine”. În abnegaţie (devotament) şi disciplină, ea era tot atât de statornică şi curajoasă pe cât era de răbdătoare, iar în viaţa personală a dovedit – nu doar o dată – voinţa ei de a pune „binele celor mulţi” deasupra binelui său propriu, cu generozitate şi cu iubire.

Credinţa, disciplina, smerenia, curajul ei, vor rămâne ca o mărturie constrângătoare pentru toţi care au cunoscut-o, iar al său continuu memento „Trebuie să facem ce putem” încă răsună ca un ecou în vieţile pe care ea le-a atins. Suntem inspiraţi de ceea ce exprima şi trăia atât de deplin: „… o credincioşie răspunzătoare faţă de Domnul, o nobleţe de zi cu zi a vieţii şi o încredere în grija iubitoare a lui Dumnezeu”.

Această carte a Maicii Alexandra („Sfinţii îngeri”) este o expresie a sufletului ei curat, un suflet care L-a căutat pe Dumnezeu în toată viaţa ei, condus de îngerul copilăriei. Îngerii supuşi lui Dumnezeu, sunt văzuţi numai de aceia care sunt disponibili, curaţi cu inima, precum inima de copil este curată.

În acest secol, foarte puţin’s-a scris despre Sfinţii

îngeri. În multe minţi, îngerii sunt doar un produs al imaginaţiei, ca Santa Claus (personificare a Crăciunului, în lumea apuseană), sau stafiile magice. Însă Biblia accentuează realitatea lor şi servirea constantă în numele poporului lui Dumnezeu. Într-o lume materialistă, care totuşi este depănată cu rău şi suferinţă, trebuie să descoperim din nou învăţătura autentică a Sfintei Scripturi despre Sfinţii îngeri. Conţinutul spiritual al întregii lumi îngereşti se comunică şi înrâureşte (influenţează), fără îndoială, conţinutul spiritual al lumii omeneşti.

Maica Alexandra a arătat cât de important este locul îngerilor în viaţa omului. Ea a întreprins un studiu biblic şi patristic despre îngeri. Studiul este fascinant şi actual, subiectul fiind mai relevant astăzi decât, poate, oricând în istorie. Aceasta deoarece îngerii sunt cei care ne aduc un orizont nou de cunoaştere şi un ajutor în dezvoltarea originalităţii noastre pe linia unei frumuseţi a curăţiei şi a unui caracter superior. În mijlocul unei lumi deşirate, care trăieşte într-o perpetuă stare de criză, subiectul despre îngeri va fi de mare mângâiere şi inspiraţie pentru cei care cred în Dumnezeu şi un stimulent pentru necredincioşi. Îngerii se află într-o solidaritatea ontologică (logică) cu oamenii şi cu lumea sensibilă, înălţând împreună doxologie (laudă) lui Dumnezeu. Vestindu-L pe Dumnezeu oamenilor, ei slujesc mântuirii lor.

Cartea „Holy Angels” ne descoperă nu numai pe o mare trăitoare a dreptei credinţe, dar şi pe o iscusită mânuitoare a condeiului, cu o înaltă concepţie despre locul sfinţilor îngeri în viaţa Bisericii şi rolul lor în iconomia mântuirii noastre.

Îngerii, într-adevăr, lucrează asupra subiectelor umane pentru a le întări şi a le susţine în acţiunea lor de spiritualizare, de nealipire la cele materiale, care se repercutează asupra trupurilor lor şi, prin ele, asupra lumii interioare. Ei le comunică oamenilor un ajutor energetic de

spiritualizare ca, prin aceasta, să poată cunoaşte mai uşor pe Dumnezeu şi să se menţină în păzirea poruncilor divine.

Capitolele cărţii sunt ilustrate nu numai cu exemple şi texte din Sfânta Scriptură şi Sfinţii Părinţi, ci autorul recurge, într-o mare măsură, la tradiţia liturgică a Bisericii, privind învăţătura ei angelologică. Prin folosirea acestor surse, expunerea câştigă în adâncime, devenind mai densă şi mai captivantă.

Prezenta lucrare este o splendidă monografie închinată angelologiei Vechiului şi Noului Testament; ea nu are numai un conţinut doctrinar, ci şi unul moral, pentru zidirea sufletească a credincioşilor, pentru propăşirea lor în dragoste, în curăţie, sfinţenie şi pace.

Mă simt îndatorat să exprim mulţumirea şi recunoştinţa mea sinceră doamnei doctor Victoria Vasiliad din Bucureşti şi studentului teolog Ştefan Iloaie din Cluj-Napoca pentru sugestiile bune şi ajutorul generos oferit în redactarea acestei cărţi.

Facă Dumnezeul Oştirilor ca lucrarea de faţă să aducă mângâieri celor bolnavi şi pe patul morţii, încurajare celor aflaţi sub presiunile existenţei zilnice, îndrumare celor frustraţi de evenimentele generaţiei noastre.

Doctor Irineu Pop-Bistriţeanul, episcop vicar

Mărturisire

Această carte a fost începută înainte de a intra în viaţa monahală. Sunt perfect conştientă de lipsurile ei, dar nu am putut totdeauna să fac să curgă atât de multe izvoare necesare unei asemenea lucrări, prin urmare cer îngăduinţă cititorului.

De-a lungul multor ani de cercetări, am fost ajutată şi încurajată de mult mai multe persoane decât e loc aici să

le numesc; totuşi, tuturor le transmit cele mai calde mulţumiri.

Mulţumesc în special Mitropolitului Anthony Bloom (de Surozh), Londra şi Arhiepiscopului Valerian al Diecezei române a Bisericii Ortodoxe din America, pentru continua lor încurajare. Deosebita mea recunoştinţă Părintelui Regis Barwig, Prior al Comunităţii Maicii Domnului (community of Our lady) Oshkosh, Wisconsin, care a citit şi redactat cu răbdare manuscrisul şi chiar l-a dactilografiat din nou, pentru mine, în fine, cele mai calde mulţumiri Părintelui Bazil Pennington de la Mănăstirea Sfântului Iosif, Spencer, Massachusetts, pentru interesul şi amabilitatea sa şi pentru că a acceptat să scrie cuvântul introductiv şi, de asemenea, pentru faptul de-a fi atras atenţia Surorilor de la St. Bede's Publications asupra manuscrisului şi care ulterior's-au angajat atât de generos să tipărească smerita mea lucrare. Profunda mea recunoştinţă fiecăruia dintre ei.

Mă rog ca această cărticică să se bucure de bunăvoinţă în faţa Domnului Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea.

Maica Alexandra, Stareţa Mănăstirii Ortodoxe
Schimbarea la Faţă

Cuvânt înainte

„Îngerii pe care i-am auzit întru cele înalte". Cei mai mulţi dintre noi, cred, au cântat acest colind popular măcar o dată în viaţa lor. Dar câţi dintre noi au auzit de fapt un înger? Sau câţi i-au luat serios? Ei fac parte din decorul Crăciunului. Doi apar şi în scena învierii. Ar fi trebuit să fim destul de binecuvântaţi în tinereţea noastră ca să avem cunoştinţă asupra îngerilor noştri păzitori. Din păcate, i-am părăsit odată cu închipuirile copilăriei.

Nimeni nu este, poate, atât de neglijat ca aceşti însoţitori, ce ne poartă tot timpul de grijă. Şi totuşi îngerii sunt o realitate, sunt prezenţe extrem de active în des-făşurarea dramei creaţiei şi în exerciţiul vieţii zilnice a lumii noastre. Ignorându-le prezenţa, ajutorul şi grija, ne lipsim în primul rând pe noi înşine de un important izvor de mângâiere, de întărire şi de speranţă.

Tradiţia monastică a fost întotdeauna foarte vie cu privire la cetele îngereşti. O teologie bogată, întemeiată pe revelaţia aflată în Scripturi, a fost elaborată de acel călugăr sirian din secolul al 5-lea, care ne este cunoscut sub numele de PseudoDionisie (pentru că el şi-a luat ca pseudonim numele faimosului convertit al Sfântului Pavel, Dionisie Areopagitul).

Bernard de Clairvaux, marele mistic cistercian, a perfecţionat atât de mult învăţătura lui Dionisie, introducând-e în tradiţia Bisericii Occidentale, încât a fost numit „Doctorul îngerilor”.

Doctorul Angelic – Sfântul Toma de Aquíno, cel mai mare dintre scolastici, a încorporat deplin învăţătura lui Dionisie în opera sa capitală, Summa Theologica.

Deşi tradiţia este foarte bogată şi cei mai mari învăţători şi mistici au dedicat îngerilor pagini întregi şi tratate, eu nu cunosc nicio lucrare contemporană comparabilă cu această măreaţă şi foarte amplă antologie concepută de Maica Alexandra.

Femeie deosebită, care a trăit deplin Tradiţia, Maica a tezaurizat pentru noi cei mai preţioşi bulgări de aur. Şi asta e bine. Poate pentru că în nicio altă perioadă a vieţii Bisericii n-au fost atât de neglijaţi îngerii şi n-a fost atât de multă nevoie de ei. Într-o epocă în care fenomenologia predomină, iar bărbaţii şi femeile trăiesc mai ales prin simţurile lor, protectorii şi prietenii care nu

pot fi văzuţi şi simţiţi, nu prezintă, se pare, prea multă încredere. Când ştiinţa caută cu orice preţ să stăpânească şi să explice totul, activitatea spiritelor cereşti libere în sfera cosmică nu se potriveşte contextului.

Preluarea tradiţiei de către Maica Alexandra, cu toată plinătatea, echilibrul şi bogăţia ei, adaugă mult unei ere de ştiinţă sărăcite pentru a ne ajuta să apreciem, să ne bucurăm şi să colaborăm cu ordinea creatoare, înăuntrul căreia trebuie să găsim propriul nostru înţeles şi să ne câştigăm, prin strădanii, propria salvare.

Cred că acest contact cu realităţile cereşti, pe care ni-l oferă această învăţătură vie a tradiţiei, este deosebit de important pentru acei creştini care încearcă să trăiască o viaţă plină de rugăciune şi laudă, în special pentru cei care psalmodiază zi şi noapte slujba dumnezeiască. Jertfa noastră de laudă are nevoie de o foarte însemnată dimensiune şi riscă pericolul de a rămâne legată de cele pământeşti, dacă nu suntem atenţi la modul în care rugăciunea noastră de laudă se face una cu aceea a marii cete îngereşti, care împreună cu noi creează un continuu ce se înalţă până la tronul Celui care este înscăunat peste heruvimi.

Aceia care, precum Sfântul Bernard, au avut o viziune spirituală mai pătrunzătoare, ne-au relatat cum au văzut ei corurile de îngeri împreună cu corurile pământeşti ale bărbaţilor şi femeilor exprimând laude Domnului. Ce imbold puternic reprezintă pentru rugăciunea noastră, faptul că ne dăm seama că adorăm şi cântăm împreună cu îngerii!

În zilele noastre, când ne temem de un holocaust nuclear, când ne zbatem, ne luptăm şi plângem pentru pacea dintre naţiuni şi în interiorul naţiunilor, când rapoartele despre devastatoarele calamităţi naturale – inundaţii, secetă, cicloane, cutremure (majoritatea lor nu

sunt naturale, ci se datorează influenţei noastre distrugătoare asupra naturii prin exploziile atomice şi nucleare, subterane sau la suprafaţa pământului) ne sfâşie inimile, ne zăpăcesc minţile şi ne sleiesc puterile, e bine să ştim că există îngeri care lucrează în ajutorul nostru, că naţiunile, regiunile, globul pământesc, cosmosul, au îngerii lor păzitori. Probabil că în ciuda uriaşelor eforturi ale oamenilor, balanţa poate fi păstrată, forţele răului îndepărtate, consecinţele cele mai rele înlăturate. Avem multe motive să-L rugăm pe Domnul îngerilor ca sfinţii săi slujitori să ne ajute şi să aibă grijă de noi în aceste vremuri.

Înainte de a conchide, aş vrea să spun un cuvânt despre autoare, o excepţională slujitoare a lui Dumnezeu. Am scris deja despre această mare maică duhovnicească în cartea mea „În căutarea adevăratei înţelepciuni”.

Maica Alexandra este o femeie frumoasă, de o demnitate regală, strănepoată atât a Ţarului Alexandru al II-lea al Rusiei cât şi a Reginei Victoria a Angliei. Tatăl ei a fost Regele Ferdinand I al României. Maica a fost căsătorită cu un arhiduce catolic de Austria şi are 15 nepoţi, de care pe drept este fericită şi, în acelaşi timp, ca orice bunică din vremea noastră este cât se poate de grijulie.

În viaţa maicii’s-au împletit cele trei tradiţii – romano-catolică, ortodoxă şi anglicană. Totuşi, Maica şi-a aflat rădăcinile în Ortodoxie. După o luptă grea pentru a-şi creşte cei şase copii în vremurile aspre ale războiului, dictaturilor şi persecuţiilor, Maica Alexandra şi-a găsit în sfârşit libertatea de a da un ecou deplin dorinţei sale de a fi în întregime a lui Dumnezeu. S-a nevoit îndelung şi a deprins felurite rugăciuni, în special Rugăciunea lui Iisus. Acum a putut să intre cu totul în viaţa de rugăciune, mai întâi în Franţa, sub îngrijirea unei renumite maici spirituale, maica Evdochia, şi apoi a primei mănăstiri ortodoxe româneşti de limbă engleză pentru călugăriţele

din America. Munca depusă în pregătirea acestui volum nu a fost o sarcină academică. Bogata învăţătură de care avem aici privilegiul să ne împărtăşim este rodul comuniunii personale a Maicii cu realitatea tradiţiei creştine. Avem aici nu o colecţie de texte istorice, ci o sinteză vie, trăită, a unui curent dătător de viaţă, aşa cum a fost experiat de o profund religioasă şi foarte sensibilă fiică a lui Dumnezeu şi mamă a copiilor Lui.

Putem fi foarte recunoscători acestei Higumena, atât de ocupată, despre a cărei înţelepciune spirituală vorbesc atât de mulţi, că a găsit totuşi timp să ne împărtăşească în acest volum rodul lecturilor şi reflecţiilor sale. Fie ca Domnul, Căruia ea i-a dăruit întreaga viaţă, s-o răsplătească prin ajutorul său. Şi ceea ce ne-a împărtăşit să aducă roade vieţilor noastre, ale tuturor.

M. Basil Pennington, Sărbătoarea Sfinţilor îngeri

Prefaţă

În momentul de faţă, rafturile de cărţi din aeroporturi, din prăvălii sau din alte locuri unde se vând cărţi, expun numeroase volume privitoare la cultele satanice, dar nicăieri nu vedem ceva despre sfinţii îngeri, care sunt trimişii lui Dumnezeu şi corespondentul ceresc al emisarilor infernului.

Sfinţii îngeri există, aşa cum se arată în Simbolul Credinţei (Crezul): „Creatorul (Făcătorul) cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute”. Sfintele Scripturi sunt pline de ei: sunt menţionaţi de peste 230 de ori. Liturghia şi rugăciunile noastre îi includ în cele mai solemne momente. Avem rugăciuni speciale, canoane şi acatiste adresate îngerilor lui Dumnezeu.

Totuşi, în general, credincioşii ştiu prea puţin despre ei, le ignoră sau, ceea ce este mai trist, nu cred în

realitatea lor încât, procedând astfel, se lipsesc de mângâierea şi de bucuria de a simţi vitală prezenţa lor şi astfel nu reuşesc să participe la Liturghia îngerească, ce laudă veşnic pe Domnul Dumnezeu: „Toată făptura cea cuvântătoare şi înţelegătoare întărită fiind, Ţie slujeşte şi Ţie pururea îţi înalţă cântare de slăvire, pentru că toate împreună slujesc Ţie. Pentru că pe Tine Te laudă îngerii, Arhanghelii, Scaunele, Domniile, începătoriile, Stăpâniile, Puterile şi Heruvimii cei cu ochi mulţi; Ţie îţi stau împrejur Serafimii cei cu câte şase aripi… cântare de biruinţă cântând, strigând, glas înălţând şi grăind: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot” (Rugăciune şi cântare de la Liturghia Sfântului Vasile cel mare).

Descoperirea că Sfinţii îngeri şi demonii au o origine comună e şocantă. Într-adevăr ei au fost făcuţi deopotrivă creaturi libere de o infinită frumuseţe şi înzestraţi cu o voinţă liberă, absolută, perfectă. Felul în care au folosit însă această libertate a dus la uimitoarea despărţire între îngeri şi diavoli: creaturi diferite cu destine atât de îndepărtate unele de altele ca şi răsăritul de apus, ca şi cerul de iad.

Odată cu ultimul om care se va naşte pe pământ, o încleştare cumplită se va dezlănţui în lumea spirituală, cu consecinţe asupra destinului final al omenirii. Inevitabil, acest conflict ne afectează mai mult decât ne dăm seama. Atâta timp cât noi înşine suntem făptuitori liberi şi decizia ne aparţine întotdeauna, nimic bun sau rău nu ne poate forţa să acţionăm împotriva voinţei noastre. Totuşi, prin fiecare faptă a noastră şi în special ca creştini, noi ne aflăm fie de o parte, fie de cealaltă. Totuşi, nu trebuie să uităm nicio clipă că răul nu este egal cu Binele. Răul îşi are originea în folosirea greşită a voinţei libere de către satana. Satana nu poate fi creatorul, fiind el însuşi o făptură creată. Numai Dumnezeu este Creator. „Şi a privit Dumnezeu toate câte a făcut şi iată erau bune foarte” (Facerea 1, 31).

Această carte a fost gândită ca o călăuză prin Sfintele Scripturi şi scrierile Sfinţilor Părinţi, pentru a-i conduce pe credincioşi la o mai mare cunoaştere şi înţelegere a cetelor cereşti, cu speranţa că credinţa lor în sfinţii îngeri va sta pe o temelie solidă, iar ei vor culege recoltă bogată de har şi toate binecuvântările în slujirile cereşti ale sfintelor şi îngereştilor duhuri.

Maica Alexandra

Cartea întâi – Îngerii în Vechiul Testament – Ce sunt îngerii?

1. Sfinţii îngeri

Ca şi existenţa lui Dumnezeu, existenţa Sfinţilor îngeri este presupusă, nu afirmată. În Biblie, îngerii sunt un simplu fapt acceptat. Deşi sunt pomeniţi de peste două sute de ori, nu aflăm nimic despre crearea lor, nici când a avut loc, nici nu găsim prea multe descrieri fizice. Faptul nu e chiar atât de straniu cum ar putea să pară la prima vedere.

Începând cu primele capitole, Biblia nu se ocupă de toată omenirea ci are în vedere, în principal, istoria acţiunii lui Dumnezeu privind omul. Vechiul Testament se ocupă doar cu evoluţia unei singure naţiuni, poporul ales al lui Dumnezeu, cu toate că aflăm şi despre alte popoare, din cauza legăturilor lor cu poporul evreu. La fel, relatarea creaţiunii descrie începutul existenţei pământului nostru, soarele şi stelele, apariţia plantelor, animalelor şi, în sfârşit, a omului. Nu cuprinde nicio descriere în care să se arate cum şi când au fost create fiinţele spirituale. Asta rămâne o problemă a supoziţiilor teologice. Cu toate acestea, încă de la început am fost înştiinţaţi de prezenţa lor în lumea existentă şi de interesul pe care ni-l arată, atât la bine, cât şi la necaz.

Pentru o mai bună cunoaştere a îngerilor şi a naturii

lor, trebuie să cercetăm mai întâi întreaga Biblie, atât Vechiul cât şi Noul Testament, ca să cunoaştem ceea ce ne-a fost descoperit despre fiinţele spirituale; numai după aceea putem culege cronologic datele, în raport cu cărţile Bibliei. Dar, în primul rând, când ne referim la aceste fiinţe cereşti, trebuie să înţelegem că termenul „înger" este folosit vag şi inexact, pentru că în greceşte înseamnă pur şi simplu „trimis" şi, corect vorbind, asta's-ar aplica numai celor două categorii de îngeri în directă relaţie cu omul.

Îngerii şi arhanghelii, deşi spirite, nu sunt supranaturali. Dumnezeu singur e supranatural pentru că El singur este necreat. Ca şi noi, sfinţii îngeri sunt creaţi, sunt fiinţe naturale, ca o parte a lumii, ca şi noi. „Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri şi cele de pe pământ, cele văzute şi cele nevăzute" (Coloseni 1, 16).

Un înger are personalitate, individualitate şi o voinţă a sa, aşa cum avem noi; dar, pe de altă parte, nu ne seamănă. Când se manifestă în faţa noastră, un înger ia înfăţişare omenească, dar, fizic, nu e niciodată asemenea unei fiinţe umane, ci numai imaginea mentală a ei. Dacă ştim atât de puţin despre ei, este pentru că de regulă nu-i vedem cu ochii noştri de fiinţă muritoare, iar percepţia noastră spirituală este fie neclară, fie nedezvoltată.

Căutând să înţelegem mai bine natura angelică, trebuie să apelăm mai curând la cunoaşterea lui Dumnezeu decât la cunoaşterea omului.

Sfântul Vasile spune că în ochii lui „substanţa lor este o răsuflare de aer sau un foc nemuritor şi de aceea sunt localizaţi ori devin vizibili în forma propriilor lor trupuri, acelora care sunt demni să-i vadă".

Sfântul Vasile vrea să spună că ei iau o individualitate vizibilă exprimată în formă umană, dar

intangibilă. Sfinţii îngeri, de la începutul creaţiei lor, sunt fiinţe complete, dar fără formă materială. Sunt de o superioritate absolut neînţeleasă nouă, dar fac parte din viaţa noastră: prin bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu, sunt destinaţi, în marile momente ale istoriei, să fie mesagerii Celui Preaînalt către cei de jos. ***Ei sunt şi cei care ne conduc paşii, ne păzesc, ne apără, ne povăţuiesc, ne protejează şi ne alină de la naştere până la mormânt.***

Îngerii sunt în întregime spirite pure: nu sunt delimitate nici în timp şi nici în spaţiu, nici nu cunosc tinereţea sau bătrâneţea, ci numai viaţa veşnică în deplină-tatea ei.

Greu ne putem închipui, şi doar ca o umbră, măreţia, tăria şi puterea lor, sau să înţelegem fulgerul care este mişcarea lor. „Şi făpturile vii alergau înainte şi înapoi, ca scăpărările de fulger” (Iezechiel 1, 14). Mai mult, muritorii nu pot să înţeleagă libertatea sfinţilor îngeri şi întinderea intelectului lor, neîmpiedicat de creierul fizic. Limpezi cum e cristalul şi fără greşeală, necunoscând nici durere, nici lipsă, netulburaţi de îndoială sau teamă, nici bărbat, nici femeie, ei sunt frumuseţe, iubire, viaţă şi acţiuni, sudate într-o negrăită perfecţiune individuală. „Cel ce faci pe Îngerii Tăi duhuri şi pe slugile Tale pară de foc” (Psalmi 103, 5). Într-un anume sens, dacă poate fi exprimat astfel, ei sunt sinele individualizat al propriilor atribute ale lui Dumnezeu.

Sfinţii îngeri stau în prezenţa lui Dumnezeu, privind faţa Domnului. „Îngerii sunt mai mult decât purtătorii mesajelor divine şi călăuzitorii oamenilor: ei sunt chiar purtătorii Numelui şi ai Puterii lui Dumnezeu. Nimic trandafiriu şi nicio dulcegărie poetică nu poţi găsi la îngerii din Biblie: ei sunt licăririle luminii şi puterii Domnului Atotputernic”. Fiinţa lor este susţinută de bunătatea lui Dumnezeu şi ei participă la puterea,

înţelepciunea şi dragostea Lui. Sunt înălţaţi prin laudele şi mulţumirile lor continue. De la început înălţaţi spre Dumnezeu, cea mai mare bucurie a îngerilor a fost să aleagă liber pe Dumnezeu şi să-l ofere viaţa toată lor, într-o nesfârşită iubire şi cinstire. ***Toate cetele cereşti au luat parte de la început la împlinirea voinţei lui Dumnezeu:***

- *Serafimii (Isaia 6, 2).*
- *Heruvimii (Iezechiel 10, 1).*
- *Scaunele (Coloseni 1, 16).*
- *Domniile (Coloseni 1, 16).*
- *Stăpâniile (1 Petru 3, 22; Efeseni 3, 10).*
- *Puterile (1 Petru 3, 22).*
- *Începătoriile (Coloseni 1, 16; Efeseni 3, 10).*
- *Arhanghelii (1 Tesaloniceni 4, 16) şi*
- *Îngerii.*

Cele 9 coruri au fost şi sunt întotdeauna la dispoziţia lui Dumnezeu, gata oricând să-l îndeplinească cu precizie planurile: „Lăudaţi-L pe El toţi Îngerii Lui, lăudaţi-L pe El toate puterile Lui… Să laude numele Domnului, că El a zis şi-s-au făcut, El a poruncit şi-s-au zidit” (Psalmi 148, 2, 5).

„Domnul în cer a gătit scaunul Său şi împărăţia Lui peste toţi stăpâneşte. Binecuvântaţi pe Domnul toţi Îngerii Lui, cei tari la virtute, care faceţi cuvântul Lui şi auziţi glasul cuvintelor Lui. Binecuvântaţi pe Domnul toate puterile Lui, slugile Lui, care faceţi voia Lui. Binecuvântaţi pe Domnul toate lucrurile Lui; în tot locul stăpânirii Lui, binecuvântează suflete al meu pe Domnul” (Psalmi 102, 19 – 22).

De la început, aceste cete îngereşti au fost concepute ca împărţite în trei ierarhii. Sfântul Dionse Areopagitul le numeşte „coruri”. Acesta este termenul cel mai potrivit, pentru că întreaga lor activitate este ca un veşnic cânt de laudă şi de mulţumire Celui Preaînalt.

 Întâi vin Serafimii, Heruvimii şi Scaunele. Aceştia sunt sfetnici şi nu au de-a face direct cu oamenii, ci sunt cufundaţi într-o nesfârşită iubire şi adorare a lui Dumnezeu. Nicio altă creatură nu este capabilă de o dragoste atât de intensă faţă de Dumnezeu.

 Apoi vin Domniile, Stăpâniile şi Puterile. Ele sunt înţelese ca fiind conducătorii spaţiului şi stelelor. Planeta noastră, în consecinţă, ca parte a galaxiei, este sub domnia lor. În alt fel, noi nu avem contact direct cu al doilea cor.

 În al treilea rând vin începătoriile, Arhanghelii şi îngerii. Aceştia au în sarcina lor specială pământul nostru. Ei sunt executanţii voinţei lui Dumnezeu.

Studiul nostru se va ocupa mai ales de acest al treilea cor de îngeri. Arhanghelii sunt individualităţi distincte şi sunt un ordin al fiinţelor cereşti în ele însele, împărţind natura lor şi cu Domniile şi cu îngerii. Şi ei sunt mesageri, ca şi îngerii. Sunt şapte Arhangheli pomeniţi, dintre care primii patru sunt menţionaţi cu numele lor în cărţile Bibliei.

1. Mihail (Cine este ca Dumnezeu?), cel mai mare conducător al cetelor cereşti. El este cel care a învins balaurul (lucifer) şi l-a alungat din Rai.

2. Gavriil (Omul lui Dumnezeu), Îngerul Bunei-Vestiri.

3. Rafail (Vindecătorul lui Dumnezeu), conducătorul îngerilor păzitori şi cel ce duce rugăciunile noastre în faţa lui Dumnezeu.

4. Uriil (Focul lui Dumnezeu), interpretul profeţiilor.

Numele celorlalţi trei arhangheli nu se găsesc în Scripturi.

„Ca Dumnezeu, Omul lui Dumnezeu, Vindecător, Foc”. Aici, în absoluta simplitate a interpretărilor numelor arhanghelilor, avem crâmpeie trecătoare ale personalităţilor lor, prin care relaţiile ce le au cu Dumnezeu devin mai vădite, ca şi puterea şi influenţa lor.

Dionisie Areopagitul ne dă o definiţie minunat

de clară: „Un înger este un chip al lui Dumnezeu, o manifestare a luminii nevăzute, o oglindă arzătoare, luminoasă, neîntinată, fără pată, nici cusur, primind (dacă-mi este permis să spun astfel) toată frumuseţea absolutei bunătăţi dumnezeieşti şi (atât de departe cât se poate) aprinzând în ea însăşi, cu o iradiere nestricăcioasă, bunătatea tăcerii tainice”.

Cu cât cunoaştem mai mult despre îngerii luminii, cu atât suntem mai puternici în înclinarea noastră înspre bine şi abilitatea noastră devine mai ascuţită în descoperirea şi rezistenţa la capcanele întinse de inamicii noştri cei mai acerbi, îngerii întunericului.

„Îngeri fără de trup, care staţi înaintea scaunului lui Dumnezeu şi cu strălucirile cele de acolo sunteţi luminaţi, şi cu revărsări de lumină în veci străluciţi şi sunteţi a doua lumină, rugaţi-vă lui Iisus Hristos să dăruiască sufletelor noastre pace şi mare milă” (Doamne strigat-am, glasul I).

2. Îngerii căzuţi

Recunoaşterea credinţei în îngeri de către Biserică este întemeiată pe Sfintele Scripturi şi Sfânta Tradiţie. Acelaşi lucru se aplică şi învăţăturii oficiale privind pe satana, ca „înger căzut”. Deşi scopul nostru principal este să ne ocupăm de îngerii „buni”, nu putem înţelege în întregime rolul lor destinat omului fără să fim informaţi despre rolul satanei, „stăpânitorul acestei lumi”, şi îngerii săi, îngerii întunericului.

Satana, înainte de a deveni prinţul lumii de jos, a fost cel mai măreţ înger din oştirile cereşti. A fost numit lucifer („purtătorul de lumină”) şi-şi avea locul pe piscul perfecţiunii create. În ciuda căderii lui, este mult mai apropiat de natura lui Dumnezeu decât de om, pentru că, fiind duh pur, este fără moarte şi fără vârstă; are parte de

toate atributele lumii angelice, nu este împiedicat nici de timp, nici de spaţiu şi intelectul său este limpezimea însăşi. Nu trebuie să uităm niciun moment natura spirituală a satanei şi numărul redus al limitelor sale. Acestea sunt de înţeles numai când îl privim aşa cum îi privim pe toţi îngerii – în relaţie cu Dumnezeu.

„Superioritatea îngerilor asupra lumii fizice nu poate fi nicicum comparată cu suveranitatea lui Dumnezeu. Cea a îngerilor este una executivă, o superioritate relativă, nu una absolut creativă. Ei îşi pot folosi puterile şi principiile înrădăcinate în natură de Dumnezeu, dar nu pot crea aceste puteri şi principii. Deci, îl vedem pe diavol, din cauza naturii sale angelice, ca un duh pur, fără vârstă, independent, imaterial, un principiu de viaţă, complet în el însuşi, o formă pură în mod integral, în totalitate în el însuşi. Este dependent de Dumnezeu şi independent de toate celelalte lucruri: reflectând strălucirea divină în întreaga ei puritate, duhul pur creat oglindind frumuseţea incandescentă a Duhului pur necreat care este Dumnezeu”.

Cum, deci, şi de ce să fi ales o fiinţă perfectă, puternică, splendidă, să fie prinţul osândiţilor sau el însuşi în întregime osândit? Dumnezeu, în perfecţiunea Lui, a acordat libertate tuturor creaturilor Sale. El a dorit să fie iubit în mod liber, cu generozitate. A acordat, celei mai mari şi celei mai mici dintre creaturile sale inteligente, dreptul de a-şi orienta dragostea în sus sau în jos.

„Prins de frumuseţea de netăgăduit, de perfecţiunea, bunătatea propriei sale naturi angelice, pe deplin înţeleasă, lucifer îndrăgit-o. Aceasta era aşa cum trebuie să fie, dar dragostea lui a refuzat să facă încă un pas dincolo de ea, a refuzat să privească dincolo de perfecţiunea angelică, la sursa ei divină; a insistat să rămână în această frumuseţe, ca să găsească aici deplinătatea fericirii, să-şi fie suficient sie însuşi. După

modul de manifestare al orgoliului, lucifer's-a izolat pe sine chiar de Dumnezeu… Păcatul lui lucifer constă în a se iubi pe sine (aşa cum insistă orgoliul), până la a exclude orice altceva, şi asta nu are scuză, fără ignoranţă, fără eroare, fără pasiune, fără dezordine prealabilă în voinţa sa angelică. Păcatul său a fost păcatul unei răutăţi pure". Astfel, satana a căzut de la starea lui înaltă, pentru că nu a vrut să-şi îndeplinească rolul şi astfel a pierdut pentru totdeauna locul pentru care a fost creat.

Precum remarcă Isaia: „Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare (lucifer) fecior al dimineţii! Cum ai fost aruncat la pământ, tu, biruitor de neamuri! Tu care ziceai în cugetul tău: „Ridica-mă voi în ceruri şi mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi aşeza jilţul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălaşul meu, în fundurile laturii celei de miazănoapte. Sui-mă voi deasupra norilor şi asemenea cu Cel Preaînalt voi fi". Şi acum, tu te pogori în iad, în cele mai de jos ale adâncului!" (Isaia 14, 12 – 15).

Aceasta e pedeapsa lui lucifer şi a tuturor care-l-au urmat, fie din lumea angelică, fie din a noastră. Toţi aceia care au ales calea falsă, îl urmează pe satana şi acesta atrage riscul de a-L pierde pe Dumnezeu pentru totdeauna. În agonia şi furia sa, diavolul caută să distrugă şi astfel îi trage pe alţii după el într-o nenorocire la fel de absolută, ca şi bucuria sa cerească de odinioară. Pentru el nu există eroare în judecată: el ştie ce face şi de aceea numele lui este satana, adversarul, şi de aceea puterea lui este inferioară numai puterii lui Dumnezeu. Reamintiţi-vă totuşi, că puterea satanei este egală cu aceea a heruvimilor şi că duce neîncetat bătălia cu oştile cereşti, conduse de Sfântul Arhanghel Mihail, arhistrategul lor şi întâistătătorul lor.

Iisus a mărturisit că l-a văzut pe satana „cum a căzut din cer ca un fulger" (Luca 10, 18). Hristos, Cuvântul, vorbeşte din cunoaşterea Lui dumnezeiască despre ceea ce

a fost înainte de începutul timpului. În străfulgerarea orbitoare, au fost văzute două aspecte ale satanei: lumina şi mişcarea în zig-zag a şarpelui. Iisus, făcând aluzie la căderea satanei, a accentuat puterea demonică a lui numai în lumea aceasta, ca şi natura înşelătoare şi amăgitoare a acestei puteri. Din acest motiv, îl găsim pe Mihail Arhanghelul în război cu satana. Nu un serafim sau heruvim se războieşte cu cel căzut, pentru că ei nu au în grijă lumea noastră, aşa cum o au arhanghelii.

Nicăieri nu este descrisă mai impresionant povestea căderii satanei ca în magnifica viziune dumnezeiască a Sfântului Ioan în Cartea Revelaţiei (Apocalipsa). Trebuie, totodată, să nu uităm că Sfântul Ioan face o relatare simbolică a războiului ceresc, care a început mult timp înainte de crearea pământului şi în care Biserica este încă angajată: „Şi’s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Şi se războia şi balaurul şi îngerii lui. Şi n-a izbutit el, nici nu’s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Şi a fost aruncat balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se cheamă diavol şi satana, cel ce înşală toată lumea, aruncat a fost pe pământ şi îngerii lui au fost aruncaţi cu el... Bucuraţi-vă ceruri şi cei ce locuiţi în ele. Vai vouă, pământule şi mare, fiindcă diavolul a coborât la voi având mânie mare, căci ştie că timpul lui e scurt” (Apocalipsa 12, 7 – 12).

Căderea satanei din cer i-a produs o furie de nestăvilit pentru că acum are putere doar pe pământ. Satana e de două ori mânios: pentru că puterea lui este limitată la lumea noastră şi fiindcă ştie bine că atunci când lumea noastră se va sfârşi, puterea lui de a amăgi omenirea încetează odată cu ea. Timpul lui pentru fiecare dintre noi este şi mai scurt, căci dibăcia lui de a ne înhăţa ca indivizi este mărginită la viaţa ce ne-a fost dăruită pe pământ. Omul primeşte răsplata bătăliei lui pe acest pământ în veşnicie.

Istoria căderii satanei este atât de dramatică, încât este greu să ne îndepărtăm privirile de abisul fără fund peste care el este rege (Apocalipsa 9, 11) şi să privim în sus, o dată mai mult, la acei sfinţi îngeri care n-au căzut, dar şi-au îndreptat iubirea lor fierbinte în întreaga ei măreţie ca să-L adore cu smerenie pe Creatorul lor şi să împlinească voinţa Lui. De ei ne ocupăm în esenţă în aceste pagini şi în special de misiunea pe care o au faţă de noi, din care cauză îi numim „îngeri”.

„Cel ce eşti Domnul tuturor, cu căpeteniile îngereşti înconjuri spre mântuire neamul omenesc. Că pe acestea le-ai aşezat peste toţi cei ce cred şi cu dreaptă credinţă Te laudă pe Tine, Dumnezeul părinţilor, Cel lăudat şi prea slăvit!” (Canonul de Luni, glasul I).

Îngerii în Geneză

1. Îngerii în Vechiul Testament

Sfinţii îngeri, în Vechiul Testament, sunt în mod special păzitorii Legii, obligând omul la ascultare, pedepsind neascultarea lui şi protejându-l la necaz. Deşi satana este rar menţionat în majoritatea relatărilor în care îngerii ţin strâns în mâini treburile oamenilor, influenţa lui nu e greu de întrevăzut. E limpede, deci, că Legea a fost dată ca o consecinţă a căderii lui lucifer şi a influenţei acestuia asupra oamenilor, cu scopul de a-i urma în păcatul său.

Dumnezeu, atent la creaţia Sa dragă, i-a dat omului Legea, ca un îndrumător, cu ajutorul căruia să-şi regăsească drumul înapoi spre fericirea paradisului. În multe relatări din vechiul Testament, sfinţii îngeri sunt văzuţi sprijinindu-l pe om şi ajutându-l să înţeleagă Legea mântuitoare. A-l menţine pe om pe calea dreaptă este, după Vechiul Testament, unul din atributele angelice.

Îi vedem pe îngeri ca „trimişi”, ca „fii ai lui Dumnezeu”, ca „păzitori” şi ca „oşti cereşti”. Pe ici şi colo ei se strecoară în povestirile Bibliei ca licăriri de lumină, întotdeauna inspiratoare şi măreţe. Cu toate acestea, din toate punctele de vedere, ei sunt ciudat de apropiaţi şi de naturali celor ce li’s-a permis să-i vadă şi să stea în tovărăşia lor.

2. Grădina Edenului

Putem presupune cum satana, invidiind starea perfectă a omului în Grădina Edenului, i-a ademenit pe Adam şi Eva la păcat. Lucifer, care fusese cea mai perfectă dintre fiinţele create, nu putea suporta să vadă o creatură inferioară lui bucurându-se acum de o fericirea din care el, în mod absurd, a fost azvârlit.

Omul, când a căzut, nu şi-a pierdut libertatea; el rămâne liber şi-şi păstrează dreptul său de a alege între bine şi rău. Drumul înapoi, spre Eden, rămâne continuu deschis, dar satana face tot ce-i stă în putinţă să împiedice omenirea să se întoarcă.

Există o veche zicală franţuzească: „Les heureux n’ont pas d’histoire”, adică „Fericiţii nu au istorie”. Această zicală ar putea fi foarte bine folosită ca să explice unul din motivele pentru care avem atât de puţine cunoştinţe despre sfinţii îngeri: ei sunt cu adevărat fericiţi şi cupa bucuriei lor este întotdeauna plină ochi. Nu acelaşi lucru se poate spune şi despre noi, fiinţele omeneşti. Deci, despre noi e ceva de povestit şi, în această istorie, adesea tristă, întunecată şi cumplită, întotdeauna străluceşte undeva o lumină, o scânteie, o licărire, pentru că îngerii rămân mereu printre noi.

Se pare că putem vedea controversata problemă a răului şi a binelui în viaţa pământească a omului ca izvorând direct din influenţa exercitată asupra noastră de către îngeri, fie de cei ai luminii, fie de cei ai întunericului.

Impulsurile şi gândurile noastre nu par să fie, ca să spunem aşa, plăsmuite de ele însele, ci venind din afară. Desigur, noi suntem cei care decidem prin voinţă liberă ce cale să urmăm.

Întorcându-ne la relatarea cronologică a Bibliei, putem observa cum au participat îngerii la istoria omului. Povestea omului începe în prezenţa fiinţelor spirituale numite îngeri, în cele două roluri: de păzitor şi de ispititor. De la început vedem că omul este prins şi atras într-o mare bătălie spirituală. Această luptă nu se dă între forţele binelui şi ale răului. Această luptă nu este între Dumnezeu şi diavol, aşa cum adesea greşit se presupune; este un război purtat de îngerii luminii, conduşi de Mihail, şi îngerii întunericului, conduşi de satana (Apocalipsa 9, 15; 12, 1 – 9).

Omul, creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, a fost destinat să tindă către Dumnezeu, să se unească cu Dumnezeu, fără a-şi pierde personalitatea. Îngerii au existat înaintea omului, iar satana, se presupune, şi-a făcut alegerea înainte ca Dumnezeu să-l aşeze pe om în Grădina Edenului.

Aceasta explică, în parte, prezenţa ispititorului în Grădina Edenului anterior căderii omului, când omul avea tot ce-i putea dori inima: un destin glorios, frumuseţe, pace, prietenie şi o perfectă libertate. Libertatea include dreptul de a alege; fără această capacitate, omul ar fi fost o creatură fără voinţă, lipsit de înţelepciune. Prin această putere de selecţie, el se plasează astfel într-o ordine mai înaltă a creaţiei şi se bucură de privilegiile ei: „Micşoratu-l-ai pe dânsul (omul) cu puţin faţă de îngeri…” (Psalmi 8, 5). Nu era nevoie ca omul să cunoască durerea, dar a voit să simtă gustul răului. Astfel, gândea el, va obţine o cunoaştere deplină şi va fi mai aproape de Dumnezeu.

În extraordinara istorisire alegorică a Grădinii Edenului, satana, cunoscând bine ambiţia omului, formulează, cu inteligenţă maliţioasă, gândul ispititor: „Veţi fi ca nişte dumnezei dar Dumnezeu este gelos şi nu vă vrea atât de înzestraţi: hai să încercăm, o să vă placă!”

Iată cuvintele Sfântului Grigore de Nyssa: „Pentru că acesta a fost începutul întregii secvenţe a păcatului, lipsa de bunăvoinţă în a nu cunoaşte răul”. El a făcut apel la mândria şi invidia omului, pentru că adevărata ispitire a fost intelectuală, nu senzuală: nu în gustul şi suculenţa fructului rezidă ispitirea, ci în presupusa putere şi cunoaştere pe care le dă acesta. Păcatul îşi face întotdeauna loc mai întâi în intelect. Satana, prin natura sa angelică, putea păcătui doar prin intelect şi, prin intelect, el ispiteşte şi foloseşte greşit binele. Nu există rău creat. Tot ceea ce a creat Dumnezeu a fost bun şi este bun. Creaturile Sale sunt cele care au vrut răul la început şi apoi l-au perpetuat. Răul există numai atunci când este practicat. Dumnezeu îl îngăduie pentru că El permite libertatea. Astfel, omul ascultă glasul ispititorului, care e descris ca „mai subtil decât orice animal” – subtil, nu care produce repulsie, aşa cum e astăzi şarpele, pentru că a fost blestemat numai după ce şi-a jucat rolul fatal: „… pe pântecele tău să te târăşti şi ţărână să mănânci, în toate zilele vieţii tale!” (Facerea 3, 14).

Descrierea ispititorului devine un lucru respingător. Satana adaugă, păcatului său originar, păcatul de fi un seducător şi de a face să cadă o altă creatură.

Când domnul i-a izgonit pe Adam şi pe Eva din grădină ca să cultive pământul din care a fost creat bărbatul, Biblia menţionează pentru prima dată pe unul din păzitorii spirituali, al cărui atribut nu este să aibă grijă de om, ci să protejeze un principiu: Domnul Dumnezeu „a pus heruvimi şi sabie de flacără vâlvăitoare, să păzească

drumul către pomul vieţii" (Facerea 3, 24). ***Sabia de foc, de asemenea este considerată a fi – printr-o legendă pioasă – unul dintre cei şapte arhangheli, care poartă numele de Jofiel, provenit din verbul ebraic „a arde".***

Şi omul? Omul, creat după chipul lui Dumnezeu? Nu ştim cum era el în Grădina Edenului. Adam, prin cuvintele: „... iată, aceasta este os din oasele mele şi carne din carnea mea" (Facerea 2, 23) vorbind astfel despre Eva, recunoaşte că ea îi împlineşte propria lui natură.

Consecinţa păcatului a fost diabolică, adică teribil de dezbinatoare. După păcatul originar, omul's-a împărţit în multe naţiuni, o rasă împrăştiată şi fărâmiţată. Dar el nu şi-a pierdut libertatea pentru că, „făcut după chipul lui Dumnezeu, este o fiinţă personală, confruntată cu Dumnezeu personal. Dumnezeu îi vorbeşte ca unei persoane şi omul Îi răspunde".

Omul se află încă sub comanda lui a fi „asemenea" lui Dumnezeu, a Cărui chip el îl poartă încă şi este obligat să năzuiască la unirea cu El. „Dar această poruncă se adresează libertăţii umane şi nu poate fi refuzată. Ca fiinţă personală, omul poate accepta voinţa lui Dumnezeu, dar o şi poate respinge".

Scopul lui Dumnezeu, în ceea ce-l priveşte pe omul ce a urmat căderii lui Adam, este mântuirea şi reîntoarcerea lui la starea iniţială. Ca un Tată iubitor, El dă povăţuitori copiilor oamenilor sub forma profeţilor şi a marilor căpetenii şi, de asemenea, îi pune pe sfinţii Săi îngeri să-i ajute, să-i păzească, să-i protejeze şi să le dea învăţătură. Îi întâlnim pe îngeri pe întregul drum al mântuirii, până la naşterea Mântuitorului însuşi, prin a Cărui venire atributele angelice primesc un nou înţeles.

„Îngeri fără de moarte, care aţi primit viaţa cu adevărat nepieritoare de la viaţa cea dintâi, întru tot

fericiţilor, v-aţi făcut cinstiţi văzători ai slavei celei pururea vieţuitoare şi ai înţelepciunii celei veşnice, de lumină umplându-vă şi arătându-vă întocmai ca nişte făclii mişcătoare" (Doamne strigat-am, glasul I).

3. Convorbirile lui Avraam cu îngerii

(Facerea 18)

Dumnezeu, în infinita Sa milostivire, l-a căutat pe om şi, chemându-l să iasă din mocirla în care căzuse, începe lungul proces de selecţie şi purificare. Avraam a fost primul care a auzit şi a răspuns chemării.

Istoria lui Avraam, întâmpinându-i pe cei trei îngeri, este frumoasă şi plină de înţeles.

„Apoi Domnul S-a arătat iarăşi lui Avraam la stejarul Mamvri, într-o zi pe la amiază, când şedea el în uşa cortului său. Atunci, ridicându-şi ochii, a privit şi iată trei Oameni stăteau înaintea lui; şi cum i-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea lor şi-s-a închinat până la pământ. Apoi a zis: Doamne, de am aflat har înaintea Ta, nu ocoli pe robul tău! Se va aduce apă să vă spălaţi picioarele şi să vă odihniţi sub acest copac" (Facerea 18, 1 – 4).

Se pot vedea cu ochii minţii câmpiile din Asia mică, ce se coc în soarele amiezii, aerul vibrând peste pământ uscat, orizontul topindu-se într-o pâclă de praf, nicio linie distinctă între pământ şi un cer fără nori, prea fierbinte ca să fie cu adevărat albastru. Sub umbra unui stejar, Avraam stă şi contemplă în răcoarea cortului său mare, negru, din păr de cămilă, în care poate intra doar un firav curent de aer prin părţile deschise. Omul sfânt şi drept, întotdeauna căutând calea Domnului, priveşte prin ochii întredeschişi peste câmpia liniştită din faţa lui şi vede deodată trei

oameni stând în picioare, ca şi cum ar fi alcătuiţi din calm şi strălucire. Avraam îi numeşte pe ei trei printr-un singur nume: „Doamne”. Le oferă ce are mai bun: să stea la umbra copacului, apă să-şi spele picioarele – un dar rar şi preţios în acele regiuni, semn al emoţionantei dorinţe a omului de a oferi lui Dumnezeu tot ce are mai preţios.

Avraam şi Sarra stau de vorbă cu cei trei oaspeţi sfinţi care prezic naşterea lui Isaac, la care Sarra, trecută „de prima tinereţe” (Facerea 18, 11) a râs. De câte ori nu ne facem ecoul acestui râs batjocoritor, de neîncredere, când credincioşii ne cer ceva ce nu putem înţelege. Mai departe, oaspeţii prezic distrugerea Sodomei şi Gomorei.

Avraam pledează pentru locuitorii drepţi ai cetăţilor condamnate şi imploră, smerit, milostivire.

„Şi răspunzând Avraam, a zis: „Iată cutez să vorbesc Stăpânului meu, eu, care sunt pulbere şi cenuşă!” (Facerea 18, 27). Rugămintea lui este ascultată şi auzită. Profeţia vizitatorilor cereşti se împlineşte. Lot şi familia lui nu sunt atinşi de ruina Sodomei şi Gomorei. Isaac este conceput şi se naşte.

Conform cu interpretarea Bisericii Ortodoxe şi a tradiţiei romano-catolice, vizitarea lui Avraam de către cei trei îngeri a fost prima imagine revelată a Sfintei Treimi, deplina cunoaştere a ceea ce doar Noul Testament va dezvălui. Faptul că figurile celor trei îngeri au fost înţelese a fi una, este exprimată astfel: „Şi terminând Domnul de a mai grăi cu Avraam, S-a dus, iar Avraam’s-a întors la locul său” (Facerea 18, 33). Şi, ca atare, cei trei îngeri trebuie văzuţi ca o autorevelare a lui Dumnezeu, mai degrabă decât ca o simplă apariţie angelică.

Din punct de vedere vizual, îngerii au reprezentat prin perfecta lor unitate şi egală perfecţiune, prima sclipire a măreţiei doctrinei mistice a Treimii, „admiţând,

cu ochii neşovăielnici ai minţii, originalul şi supraoriginalul dar al Luminii Tatălui care este Izvorul Dumnezeirii care ne descoperă imagini... în simboluri figurative spre Raza Primară".

De aceea, icoanele Sfintei Treimi zugrăvesc această masă oferită de Avraam şi Sarra celor trei îngeri. E cea mai pură imagine a lui Dumnezeu întreit, aşa cum's-a revelat omului până în prezent şi pe care noi o găsim de asemenea atât de perfect oglindită în cuvintele imnului de seară:

„Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc Celui fără de moarte, Celui sfânt şi fericit, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viaţă. Pentru aceasta lumea Te slăveşte. Când de demult Te-ai arătat lămurit lui Avraam în trei ipostasuri, dar unul singur după firea dumnezeirii, ai arătat în chip văzut nepătrunsul dumnezeirii. Cu credinţă Te lăudăm pe Tine, Dumnezeule cel unul stăpânitor şi în trei străluciri". (Slujba Mezonopticii de Duminică, cântarea 3, glasul 1)

(Facerea 19, l-17; 21, 9 – 21)

În relatarea despre Lot, întâlnim prima dată îngeri păzitori mesageri. Credincios promisiunii făcute lui Avraam, să-l cruţe pe Lot de distrugerea generală a Sodomei şi Gomorei, Domnul a trimis doi îngeri la Sodoma, în primul rând pentru a-l salva pe Lot şi apoi pentru a distruge cele două oraşe.

Această poveste este departe de a fi una plăcută pentru că se ocupă de unul dintre cele mai mari păcate omeneşti, care poartă şi astăzi numele oraşelor unde a fost

generat. Nici măcar cei doi îngeri nu au fost cruţaţi de insulte şi de oroarea unui atac desfrânat. Lot stătea, ni se spune, la poarta Sodomei, când i-a văzut pe vizitatori apărând şi i-a invitat în casă să se odihnească. Oamenii din Sodoma au încercat imediat să profite de vizitatorii necunoscuţi şi au înconjurat casa lui Lot. Pe când Lot apăra intrarea, ei's-au năpustit asupra lor. Îngerii l-au tras pe Lot înăuntru, în casă, şi i-au lovit pe agresori cu orbirea, aşa încât n-au mai putut găsi uşa, şi astfel au plecat. Apoi şi-au dezvăluit identitatea lui Lot şi familiei sale, şi imediat i-au condus afară din oraşul sortit pieirii, sfătuindu-i să plece şi să nu privească înapoi. Dar nevasta lui Lot n-a ascultat sfatul şi a fost prefăcută într-un stâlp de sare. Nu ne putem împiedica să gândim că, într-un fel, familia lui Lot nu era de fapt cu mult mai bună decât cei pe care i-a părăsit. Îngerii păzitori l-au protejat pe Lot mai curând datorită rugăminţilor lui Avraam decât propriilor sale virtuţi. Aceasta este una din învăţăturile ce pot fi trase din această poveste şi anume, puterea rugăciunii celui ce intervine. „Căci mult poate rugăciunea stărui-toare a dreptului" (Iacov 5, 16).

Şi cealaltă promisiune făcută lui Avraam's-a adeverit, în ciuda vârstei înaintate, Sarra a conceput şi a născut un fiu. „Şi a pus Avraam fiului său, pe care i-l născuse Sarra, numele Isaac" (Facerea 21, 3).

Cu totul emoţionantă este povestea lui Agar, ţiitoarea lui Avraam, care îi născuse un fiu pe vremea când Sarra era stearpă. Sarra îl sfătuise ea însăşi să aibă un copil cu ţiitoarea lui, dar acum a văzut că fiul celeilalte femei era un pericol pentru propriul ei băiat. De aceea, i-a spus lui Avraam să o trimită pe Agar cu fiul ei în pustiu. Cuvintele Bibliei sunt pline de frumuseţe prin felul în care redau această istorisire: „Când însă's-a sfârşit apa din burduf, a lepădat ea copilul sub un mărăcine. Şi ducându-se a şezut în preajma lui ca la o bătaie de arc, căci îşi zicea: „Nu voiesc să văd moartea copilului meu!". Şi, şezând ea acolo

de o parte, şi-a ridicat glasul şi a plâns. Şi a auzit Dumnezeu glasul copilului din locul unde era şi îngerul lui Dumnezeu a strigat din cer către Agar şi a zis: „Ce e, Agar? Nu te teme, că a auzit Dumnezeu glasul copilului din locul unde este! Scoală, ridică copilul şi-l ţine de mână, căci am să fac din el un popor mare!”. Atunci i-a deschis Dumnezeu ochii şi a văzut o fântână cu apă şi, mergând, şi-a umplut burduful cu apă şi a dat copilului să bea” (Facerea 21, 15 – 19).

Cât de des suntem orbi în deznădejdea noastră, fără să vedem izvorul din preajmă! Îngerul lui Agar era şi păzitorul ei şi trimisul care i-a arătat grija plină de dragoste a lui Dumnezeu pentru cei izgoniţi şi nelegitimi. Este suficient să-şi îndrepte credinţa spre El, şi Dumnezeu le face loc în lume tuturor oamenilor şi are grijă de ei în mizeria lor, indiferent cât sunt ei de respinşi de societate.

Avraam, care a sacrificat-o pe Agar şi pe copilul născut din dragostea lor naturală, credea că Dumnezeu îi cere jertfirea lui Isaac, fiul său legitim. Un înger a fost acela care i-a oprit mâna lui Avraam, când, conform mentalităţilor acelor vremuri, el a crezut că ascultă de porunca lui Dumnezeu. A crezut că ceea ce-i oferă el lui Dumnezeu trebuie să depăşească cele oferite de păgânii din jurul său. De aceea, a fost gata să sacrifice pe Isaac, fiul pe care îl iubea (Facerea 22, l-12). Îngerul a luminat pe Avraam făcându-l să înţeleagă că slujirea adevărată a lui Dumnezeu nu cere nicio jertfă umană.

Acesta a fost sacrificiul pe care Dumnezeu şi l-a rezervat Sieşi, anume, să-L ofere pe unicul Său fiu pentru mântuirea omenirii.

Următorul exemplu, care nu este exact nici al păzitorului, nici al mesagerului, ci un exemplu în care inspiraţia este transmisă printr-un înger, este povestea trimiterii servitorului credincios al lui Avraam să-i

găsească o soţie lui Isaac. Când îl învăţa cum să procedeze, Avraam îi spune să nu se teamă de nimic, pentru că Dumnezeu se va îngriji şi „va trimite pe Îngerul Său înaintea ta şi vei lua femeie feciorului meu de acolo” (Facerea 24, 7).

În această pildă, îngerul nu apare întrupat, ci conduce prin inspiraţie. Bineînţeles, rugăciunile servitorului au fost întotdeauna adresate direct lui Dumnezeu. Paza îngerului lui Dumnezeu a făcut sigură o călătorie periculoasă şi a asigurat reuşita misiunii slujitorului. Acest concept al îngerului care îl protejează pe călător îl vom dezvolta mai departe în relatarea despre Tobie. Este un gând dus mai departe cu pioşenie de tradiţia creştină şi, de asemenea, o mare mângâiere pentru călători, în special pentru aceia care întreprind călătorii lungi şi solitare.

„Dorind să lăudăm cu osârdie strălucirile îngerilor, ajutorul ce se dă de la Dumnezeu printr-înşii să-l cerem, credincioşilor, cu curăţia minţii şi cu guri prea curate, şi vom dobândi strălucirea acestora” (Canonul de Luni, cântarea 3, Glasul 1).

(Facerea 28; 32; 48)

Este foarte interesant să urmărim în Biblie cum concepţia generală despre îngeri se schimbă pe măsură ce oamenii înaintează în cunoaşterea lui Dumnezeu. La început, se pare că ei nu făceau clar deosebirea între manifestarea însăşi a lui Dumnezeu şi trimişii Lui (ori, poate noi suntem cei ce nu mai putem’s-o facem?).

Viziunea lui Iacov, cu îngerii care urcă şi coboară pe o scară cerească, apare ca prima imagine clară dată omului despre oştile cereşti. Cu toate acestea, chiar Iacov părea a fi oarecum confuz. Din versetele de mai jos e greu de ştiut dacă el a ajuns să se lupte cu o manifestare a lui

Dumnezeu însuşi sau cu unul din îngerii creaţi de El: „Iar Iacov, ieşind din Beer-şeba, s-a dus în Haran. Ajungând însă la un loc, a rămas să doarmă acolo, căci asfinţise soarele şi, luând una din pietrele locului aceluia şi punându-şi-o căpătâi, s-a culcat în locul acela. Şi a visat că era o scară, sprijinită pe pământ, iar cu vârful atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau şi coborau pe ea. Apoi S-a arătat Domnul în capul scării şi i-a zis: „Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam, tatăl tău şi Dumnezeul lui Isaac. Nu te teme! Pământul pe care dormi ţi-l voi da ţie şi urmaşilor tăi...”. Apoi’s-a sculat Iacov dis de dimineaţă, a luat piatra ce şi-o pusese la căpătâi, a pus-o stâlp şi a turnat pe vârful ei undelemn...” (Facerea 28, 10 – 18).

Iacov a făcut din perna sa de piatră un stâlp şi l-a binecuvântat, stropindu-l cu untdelemn şi numindu-l casa lui Dumnezeu. A fost probabil primul om care a înţeles, chiar dacă în mod confuz, că Domnul e înconjurat de o ceată îngerească.

De asemenea, de notat, că în imnologia ortodoxă, Fecioara Maria este asemuită cu o adevărată scară cerească ce leagă cerul şi pământul laolaltă.

În ce-l priveşte pe Iacov, după multe pribegii şi după ce a lucrat 14 ani pentru socrul lui, din dragoste pentru frumoasa Rahila, a pornit la drum aşa cum Domnul l-a povăţuit. Totuşi, gândul de a-l întâlni pe Isav – fratele de la care îşi cumpărase dreptul întâiului născut pentru o farfurie de supă (Facerea 25) şi a furat binecuvântarea tatălui lor Isaac – îl frământă destul de mult pe Iacov, aşa că el a trimis soli şi daruri ca să-l îmbuneze pe Isav. În timp ce aştepta neliniştit rezultatul misiunii, Iacov a avut a doua sa mare experienţă cu lumea spirituală şi-s-a luptat cu un înger întreaga noapte, până’s-a crăpat de ziuă. „Iar după ce i-a luat şi i-a trecut râul, a trecut şi toate ale sale. Rămânând Iacov singur, s-a luptat Cineva cu dânsul până la revărsatul zorilor. Văzând că nu-l poate răpune, Acela S-a atins de încheietura coapsei lui şi a vătămat lui Iacov

încheietura coapsei, pe când se lupta cu el. Şi i-a zis: „Lasă-Mă să plec, pentru că’s-au ivit zorile!”. Iacov i-a răspuns: „Nu te las până nu mă vei binecuvânta” (Facerea 32, 23 – 26).

Unii se grăbesc să interpreteze această istorisire ca pe o bătălie cinstită a lui Iacov cu conştiinţa lui vinovată, în ceasurile singuratice ale nopţii. Îngerul pare să-l forţeze să se vadă pe el însuşi în adevărata sa culoare şi, în final, îl răneşte la şold, adică în presupusa lui tărie, în propria-i justificare. Când Iacov, în fine, reuşeşte să vadă adevărul, îl roagă pe înger să-l binecuvânteze.

Smerit şi întărit, Iacov se duce să-i întâlnească pe fratele său cu care’s-a împăcat – o minune prilejuită, fără îndoială, nu numai de generozitatea lui Isav, ci şi de noua sa înţelegere.

Când, bătrân fiind, Iacov i-a binecuvântat pe fiii lui Iosif, el nu l-a mai confundat pe Dumnezeu cu îngerul său. În rugăciunea sa, Iacov îl cheamă pe Dumnezeu şi pe Îngerul Lui. Cuvintele sale sunt limpezi: „Şi i-a binecuvântat, zicând: „Dumnezeul înaintea Căruia au umblat părinţii mei Avraam şi Isaac, Dumnezeul Cel ce m-a călăuzit de când sunt şi până în ziua aceasta; îngerul ce m-a izbăvit pe mine de tot răul să binecuvânteze pruncii aceştia…” (Facerea 48, 15 – 16).

Nu este întotdeauna uşor să deosebeşti pe mesagerul lui Dumnezeu de propria manifestare a lui Dumnezeu. Cunoaşterea noastră despre natura îngerilor este incompletă, dar chiar de la începutul relatării biblice sunt uşor de recunoscut două atribute ale fiinţelor cereşti: acelea de păzitor şi mesager. Scriitorii Vechiului Testament au înţeles cu claritate ceea ce îndelung n-am ajuns noi să facem, că îngerii sunt mult mai asemănători lui Dumnezeu decât omului. Abia după Renaştere oamenii au început să-i vadă pe îngeri mai curând pământeni decât cereşti şi, în

final, să-i izgonească în domeniul miturilor cărora ar aparţine dacă ni-i închipuim ca suflete fără trupuri. Putem înţelege cu adevărat îngerii doar când îi privim ca pe adevăraţii slujitori ai lui Dumnezeu, îndeplinind perfect porunca Lui, executându-şi misiunea printr-o perfectă reflectare a Voinţei lui Dumnezeu. Dar nu trebuie să-l confundăm pe îngerul creat de manifestarea lui Dumnezeu însuşi, în necreatele sale energii, ca, de exemplu, îngerul rugului aprins de pe muntele Horeb.

„De lumina cea îndumnezeitoare apropiindu-se serafimii în chip nemijlocit şi în multe chipuri umplându-se de dânsa, strălucesc mai întru lămurit prin luminile cele date lor dintru început şi se fac îndumnezeite în dar ca printr-o a doua lumină" (Canonul de Luni, cântarea 3, glasul 1).

Îngerii şi primele căpetenii

1. Moise şi Iosua

Adevărata concepţie a omului despre Dumnezeu, Creator şi Izvor al oricărei legi, a venit prin Moise, care ne-a lăsat cele zece porunci, în care rezidă esenţele morale ale vieţii, care se ocupă numai cu legile fundamentale şi pe baza cărora a fost clădită civilizaţia, aşa cum o cunoaştem astăzi. Omul a avut neîncetat nevoie să fie îndrumat, să i se reamintească legile, să fie încurajat să le păstreze şi să fie pedepsit când le-a încălcat. A fost nevoie de multe generaţii, de disciplină, până ce a putut fi perfectat un mod de viaţă măcar unei minorităţi.

Aşa cum ştim, Dumnezeu i-a dat lui Moise cele zece porunci, legile şi ritualurile şi, în sfârşit, un înger păzitor, în această ordine descoperitoare ştiind că Moise va avea nevoie de sprijinul acestuia şi nu va putea îndeplini poruncile sale fără ajutorul unui „perceptor", cuvânt pe care-l foloseşte Sfântul Chiril din Alexandria, pentru a-l descrie pe îngerul său. „Iată eu trimit înaintea ta pe

Îngerul Meu, să te păzească în cale şi să te ducă la pământul acela pe care-l-am pregătit pentru tine. Ia aminte la tine însuţi; să-l asculţi şi să nu-i fii necredincios, pentru că nu te va ierta, pentru că numele Meu este în el" (Exodul (Ieşirea) 23, 20 – 21).

Faptul că îngerii sunt adevăraţii purtători ai numelui lui Dumnezeu ne scapă adesea. Îngerul, cu toate că e o fiinţă creată, din cauza proximităţii sale cu Dumnezeu şi prin felul perfect în care îndeplineşte voinţa Lui, ni-L dezvăluie pe însuşi Dumnezeu.

Pur şi simplu trebuie să păstrăm în minte neîncetat substanţa spirituală a tuturor, datorită căreia apropierea şi alăturarea în raport cu noi depăşeşte orice altă prezenţă fizică, oricât de perceptibilă. Dionisie îi numeşte „Inteligenţele Divine".

Înţeleasă corect, această expresie evidenţiază faptul că ei comunică direct cu propria noastră inteligenţă. Moise, care a fost atât de mult înduhovnicit şi schimbat la faţă, a înţeles cu uşurinţă mesajul lui Dumnezeu şi a avut încredere în îngerul promis. Şi, în urma transmiterii celor zece porunci pe muntele Sinai, Moise, aflat din nou în mijlocul poporului său, a fost instruit de Dumnezeu să construiască Cortul Sfânt şi un Chivot în care să aşeze sfintele table ale Legii. I s-au dat porunci speciale pentru mărimea, forma şi materialul necesar. Mai mult, is-a cerut să construiască un tron al milostivirii. „Chivotul legii să-l faci din lemn de salcâm: lung de doi coţi şi jumătate, larg de un cot şi jumătate şi înalt de un cot şi jumătate. Să-l fereci cu aur curat şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Sus, împrejurul lui, să-i faci cunună împletită de aur. Apoi să torni peste el patru inele de aur şi să le prinzi în cele patru colţuri de jos ale lui: două inele pe o latură şi două inele pe cealaltă latură. Să faci pârghii din lemn de salcâm şi să le îmbraci cu aur. Şi să vâri pârghiile prin inelele de pe laturile chivotului, încât cu ajutorul lor să se poarte

chivotul. Pârghiile să fie necontenit în inelele chivotului. Iar în chivot să pui legea pe care ţi-o voi da. Să faci şi capac la chivot, de aur curat, lung de doi coţi şi jumătate şi lat de un cot şi jumătate. Apoi să faci doi heruvimi de aur; şi să-i faci ca dintre-o bucată, ca şi cum ar răsări din cele două capete ale capacului; să pui un heruvim la un capăt şi un heruvim la celălalt capăt al capacului. Şi heruvimii să-i faci ca şi cum ar ieşi din capac. Heruvimii aceştia să fie cu aripile întinse deasupra capacului, acoperind cu aripile lor capacul, iar feţele să le aibă unul spre altul; spre capac să fie feţele heruvimilor. Apoi să pui acest capac deasupra la chivot, iar în chivot să pui legea ce-şi voi da. Acolo, între cei doi heruvimi de deasupra chivotului legii Mă voi descoperi ţie şi îţi voi grăi de toate câte am a porunci fiilor lui Israel" (Exodul (Ieşirea) 25, 10 – 22).

Acest scaun al milostivirii nu era capacul Chivotului, ci avea o semnificaţie independentă. El simboliza tronul lui Dumnezeu, căruia oamenii îi înfăţişează păcatele lor spre iertare şi ispăşire. Tronul lui Dumnezeu trebuie înţeles în sensul în care astăzi vorbim despre „scaunul stăpânirii". În mod figurativ, heruvimii poartă şi susţin tronul lui Dumnezeu. Fiind pe treapta cea mai înaltă a „Inteligenţelor divine" ei sunt cei mai aproape de Dumnezeu, primii care participă la slava Lui şi astfel arătaţi ca susţinând tronul. Cortul este numit „al întâlnirii", pentru că este punctul focal sfânt în care Domnul îşi întâlneşte poporul Său în prezenţa îngerilor Săi, iar nu numai locul unde se adună închinătorii Săi.

Când ne rugăm, astăzi, în bisericile noastre creştine, îndreptându-ne gândurile spre altar, spre cruce, sau spre o imagine sfântă ori icoană, facem aceasta în prezenţa sfinţilor îngeri. În jurul cupolei, susţinând imaginea lui Iisus Pantocrator – Creatorul tuturor lucrurilor – îi găsim pe sfinţii îngeri în şiruri solemne şi în felul acesta, ne rugăm mai fervent când îl slăvim pe Dumnezeu în compania cetelor îngereşti. Icoanele îngerilor, pictaţi pe

uşile diaconeşti ale iconostasului, nu există doar pentru a focaliza gândurile noastre (şi cu atât mai puţin în scop ornamental) ci pentru că ele sunt adevăratul centru material în care sălăşluieşte o putere spirituală şi o energie divină şi care se identifică cu măiestria omului.

Surprinzător că evreii, care erau cu rigiditate iconoclaşti, ascultând de cea de a doua poruncă, au figurat totuşi în aur bătut înfăţişarea heruvimilor, de fiecare parte a scaunului milostivirii.

Ar trebui subliniat de asemenea că respectul pentru sfinţii îngeri nu's-a limitat numai la respectarea înfăţişărilor spiritelor heruvimice pe scaunul milostivirii. Existau şi figurile de heruvimi care erau splendid brodate pe vălul sacru, ce trebuia atârnat chiar în faţa Sfintei Sfintelor. Asta's-a făcut prin ascultarea poruncii nemijlocite şi speciale a lui Dumnezeu. „Să faci o perdea de in răsucit şi de mătase violetă, stacojie şi vişinie, răsucită, iar în ţesătura ei să aibă chipuri de heruvimi alese cu iscusinţă. Şi's-o atârni cu verigi de aur pe patru stâlpi de lemn de salcâm, îmbrăcaţi cu aur şi aşezaţi pe patru postamente de argint" (Exodul (Ieşirea) 26, 31 – 32).

Evident, apropierea îngerilor – atât de Dumnezeu cât şi de oameni – trebuia să fie accentuată, pentru că oare nu Domnul Cel Preaînalt urma să hotărască atât de des în viitor să-şi comunice sfânta voinţă şi providenţă trimiţând ca mesageri sfintele duhuri? Şi nu face El, poate, şi azi la fel?

Nu este oare cea mai evidentă nevoie, în ziua de azi, în mijlocul unei societăţi secularizate şi al unei civilizaţii desacralizate, să reliefăm rolul hieratic al corurilor îngereşti şi să învăţăm de la ele din nou? Avem nevoie de prospeţimea acestei perspective pentru a restabili duhul care îl adoră pe Domnul cu smerenie.

Moise n-a intrat niciodată în Ţara Făgăduinţei: lui Iosua, marele său urmaş, i-a fost dat acest privilegiu. Deoarece i-a condus pe israeliţi în Canaan, Iosua a fost profund conştient de ajutorul hărăzit de îngerul care-l condusese pe Moise. Domnul făcuse deja o minune, despărţind apele Iordanului când’s-a apropiat Chivotul de malurile lui, încât fii lui Israel au putut trece ca pe uscat. Dar acum, un alt obstacol stătea în calea înaintării: oraşul fortificat Ierihon. „Aflându-se însă Iosua aproape de Ierihon, a căutat cu ochii săi şi iată stătea înaintea lui un om; acela avea în mână o sabie goală. Şi apropiindu-se iosua de dânsul, i-a zis: „De-ai noştri eşti sau eşti dintre duşmanii noştri?”. Iar acela a răspuns: „Eu sunt căpetenia oştirii Domnului şi am venit acum!”. Atunci Iosua a căzut cu faţa la pământ, s-a închinat şi a zis către acela: „stăpâne, ce porunceşti slugii tale?”. Zis-a către Iosua căpetenia oştirii Domnului: „Scoate-ţi încălţămintea din picioare, că locul pe care stai tu acum este sfânt! Şi a făcut Iosua aşa” (Iosua 5, 13 – 15).

Ştim cu toţii cum a fost cucerit Ierihonul; cum la sunetele de trompetă ale preoţilor şi la strigătele oamenilor, puternicele ziduri fortificate’s-au prăbuşit până-n temelii, cum spune Biblia.

Nu ni’s-a povestit dacă Sfântul Mihail (dacă era el) a fost văzut din nou, dar cu siguranţă el i-a fost apropiat lui Iosua în tot timpul, pentru că acest soldat şi conducător întruchipa acele însuşiri pe care marele Arhanghel Mihail le personifică în Tradiţia iudeo-creştină.

„Mai marilor voievozi ai oştilor cereşti, rugămu-vă pe voi, noi nevrednicii, cu rugăciunile voastre să ne acoperiţi pe noi, cu acoperământul aripilor slavei voastre celei netrupeşti păzindu-ne pe noi, cei ce cădem cu deadinsul şi strigăm: Izbăviţi-ne din nevoi, ca nişte mai mari peste cetele puterilor celor de sus”. (Condacul Sărbătorii Sfinţilor

Arhangheli Mihail şi Gavriil)

2. Naşterea lui Samson (Judecători 13)

Povestirea modului în care a fost conceput Samson este una din cele mai omeneşti şi emoţionante relatări din Vechiul Testament. Se pare că Îngerul Domnului a venit special la acele biete femei hărţuite, care erau umilite de sterpiciunea lor. Cele mai cunoscute sunt desigur Sara, soţia lui Avraam, Elizabeta, mama Botezătorului şi soţia fără nume a lui Manoe, mama lui Samson.

Manoe era din tribul lui Dan şi a trăit pe vremea când „fii lui Israel au făcut iarăşi rele înaintea ochilor Domnului şi i-a dat Domnul în mâinile filistenilor pentru patruzeci de ani" (Judecători 13, 1).

Soţia lui Manoe, ni se spune, era stearpă. Şi ei, femeie tristă şi umilită, i-a apărut îngerul şi i-a promis un fiu puternic în tărie şi fapte. Cu ce bucurie i-a sunat în urechi o asemenea veste şi cât de repede i-a bătut inima! În Orient, a fi stearpă era un adevărat blestem şi nu rareori femeia era „repudiată" de soţul ei. Trebuie să fi fost absolut de necrezut în acea vreme să-i fie promis un eliberator Israelului şi încă datorită unei asemenea femei!

În povestea lui Samson există un sens puternic al destinului. Chiar înainte de naşterea lui, el a fost ales să devină unul din cei mai mari eroi ai Israelului care, în ciuda slăbiciunii sale omeneşti, trebuia să ducă războiul împotriva filistenilor aproape singur, ca să zicem aşa, lipsit de ajutor. Povestea lui Samson începe cu un oaspete sosit pe neaşteptate la mama sa. E într-adevăr o relatare frumoasă şi, pentru scopurile noastre, merită's-o povestim textual: „Odată însă's-a arătat Îngerul Domnului femeii şi i-a zis: „Iată tu eşti stearpă şi nu naşti; dar vei zămisli şi vei naşte fiu. Păzeşte-te dar, să nu bei vin, nici sicheră şi nimic necurat să nu mănânci; că iată ai să zămisleşti şi ai

să naşti un fiu; şi nu se va atinge briciul de capul lui, pentru că pruncul acesta va fi chiar din pântecele mamei sale un nazireu al lui Dumnezeu şi va începe să izbăvească pe Israel din mâna filistenilor". Şi a venit femeia şi a spus bărbatului său, zicând: A venit la mine un om al lui Dumnezeu, a cărui înfăţişare era ca înfăţişarea unui înger al lui Dumnezeu, foarte luminos; nici eu nu l-am întrebat de unde este şi nici el nu mi-a spus numele său. Dar mi-a zis: Iată ai să zămisleşti şi ai să naşti un fiu; aşadar să nu bei vin şi sicheră şi să nu mănânci nimic necurat, căci copilul chiar din pântecele mamei şi până la moarte va fi nazireu al lui Dumnezeu" (Judecători 13, 3 – 7).

Partea cea mai emoţionantă a acestei istorisiri este modul în care părinţii primesc mesajul, modul în care îşi împărtăşesc bucuria şi grija. Naturaleţea relaţiilor între părinţii în devenire ai lui Samson şi înger este încântător de simplă şi plină de prospeţime. Manoe este neliniştit la început auzind aceste veşti; poate era un pic gelos pe soţia lui şi, astfel, L-a rugat pe Dumnezeu să-l mai trimită o dată pe mesagerul Său.

„Atunci Manoe's-a rugat Domnului şi a zis: „Doamne, fă să vină iarăşi pe la noi omul lui Dumnezeu, pe care-l-ai trimis Tu, şi să ne înveţe ce să facem cu copilul care se va naşte!". Şi a ascultat Dumnezeu glasul lui Manoe şi a venit îngerul iarăşi la femeie, când era la câmp, însă Manoe, bărbatul ei, nu era cu dânsa. Dar femeia a alergat îndată şi a vestit pe bărbatul său, zicându-i: „Iată mi's-a arătat omul cel ce a venit atunci la mine". Şi's-a sculat Manoe şi-s-a dus cu femeia sa şi a venit la omul acela şi a zis către el: „Tu eşti oare omul acela care ai vorbit cu femeia?". Iar îngerul i-a răspuns: Eu! Şi a zis Manoe: „Aşadar, dacă se va împlini cuvântul tău, cum să ne purtăm cu copilul acesta şi ce să facem cu el?". Iar îngerul a zis: „Să se păzească el de toate cele ce am spus eu femeii..." (Judecători 13, 8 – 13).

Profunda dorinţă a tatălui de a fi condus de

Dumnezeu în crşterea copilului său este una pe care toţi părinţii ar face bine’s-o imite. E bine când un părinte devine conştient de nevoia de Dumnezeu într-o obligaţie atât de lungă şi de plăcută, de a-şi creşte fii şi fiicele. Astăzi, ca şi atunci, în acele vremuri îndepărtate, îngerul lui Dumnezeu este aproape de noi şi de copiii noştri, chiar dacă adesea nu suntem conştienţi de acest fapt.

„Îngerul a zis către Manoe: „Deşi mă vei opri, eu nu voi mânca pâinea ta; dar de voieşti să faci ardere de tot Domnului, atunci adu-o”. Şi nu ştia Manoe că acesta e Îngerul Domnului. Şi a zis Manoe către Îngerul Domnului: „Cum îţi este numele? Ca să te mărim când se va împlini cuvântul tău”. Zis-a îngerul către el: „La ce mă întrebi tu de numele meu? Că el este minunat”. Atunci a luat Manoe un ied şi prinos de pâine şi Le-a adus Domnului pe o stâncă. Şi a făcut acela minunea pe care au văzut-o Manoe şi femeia sa. Când a început să se înalţe flacăra de pe jertfelnic spre cer, Îngerul Domnului’s-a ridicat cu flacăra de pe jertfelnic. Văzând aceasta, Manoe şi femeia lui au căzut cu faţa la pământ. Şi’s-a făcut nevăzut Îngerul Domnului de Manoe şi femeia lui. Atunci a înţeles că acela fusese Îngerul Domnului. Şi a zis Manoe către femeia sa: „De bună seamă avem să murim, căci am văzut pe Dumnezeu!” (Judecători 13, 16 – 22).

Revelaţia adevăratei personalităţi a îngerilor le-a venit ca un fulger: într-adevăr o flacără ce arde cu dragostea curată a lui Dumnezeu. Chiar dacă îngerul nu şi-a divulgat numele, putem bănui că este Gavriil „Omul lui Dumnezeu” – trimisul special al Domnului. Căci, pe măsură ce înaintăm, vom realiza că niciodată nu putem şti numele unui înger, ci doar să-i aflăm identitatea în conformitate cu funcţia sa specifică.

Nu este surprinzător că un cuplu simplu şi umil, care a fost chemat de Dumnezeu să ia parte la un asemenea mister, era plin de uimire şi spaimă, dar în afară de aceasta, logica femeii şi, mai presus de toate, profunda ei

credinţă a prevalat asupra oricărei cereri inoportune pentru o descoperire viitoare şi, în mod implicit, ea’s-a închinat milostivirii lui Dumnezeu, Care S-a dezvăluit pe Sine.

Manoe se gândise că vor muri cu siguranţă în urma viziunii, după cum am arătat, dar, din nou, nevasta lui îl convinge imediat astfel: „Dacă Domnul ar voi să ne omoare, n-ar fi primit din mâinile noastre arderea de tot şi prinosul de pâine şi nu ne-ar fi arătat toate acelea şi nu ne-ar fi descoperit acum aceasta”. Şi a născut femeia un fiu şi i-au pus numele de Samson. Şi a crescut copilul şi l-a binecuvântat Domnul” (Judecători 13, 23 – 24).

Şi, după cum’s-a arătat, Duhul Domnului l-a vizitat prima oară pe fiul acestei femei fără nume, în Tabăra lui Dan.

Gândindu-ne la conceperea şi vocaţia lui Samson, ne putem întreba de cât timp trebuie să fi fost nevoie până ca omul să înţeleagă că Dumnezeu doreşte binele nostru în orice clipă, că Îngerii Săi sunt întotdeauna la îndemână să ne ajute, să ne călăuzească, să ne inspire şi să ne susţină.

„După Dumnezeu pe tine te-am luat de la Dumnezeu folositor, povăţuitor, ajutător şi apărător, prea sfinte îngere. Pentru aceasta, nu înceta, te rog, povăţuindu-mă, îndreptându-mă şi învăţându-mă să fac cele cuvioase şi să-mi luminezi mintea, până ce mă vei înfăţişă mântuit înaintea lui Hristos”. (Canonul Îngerului Păzitor, cântarea 8, Tropar 1)

3. Ghedeon

(Judecători 6, 2 – 24)

După Moise şi Iosua, Israelul n-a avut timp îndelungat nicio figură măreaţă, mai deosebită, să-l călăuzească, ci doar căpetenii locale numite judecători. Instabili, ducând o viaţă îmbelşugată şi desfătându-se în

automulţumire, ei şi-au pierdut solidaritatea fermă şi vigoarea zilelor petrecute în pustiu. Duşmanii lor nu-i mai respectau şi nu se mai temeau de ei ca de poporul protejat de Dumnezeu. Mai rău, israeliţii înşişi au început să-l nesocotească pe Dumnezeu, după tot ce făcuse El pentru ei. Au început să se întoarcă la cultul falşilor zei. De aceea, aproape 200 de ani au suferit războaie, invazii, persecuţii, oprimare, cu puţine perioade de pace.

Când Israelul suferea tocmai una din aceste numeroase invazii, şi anume a madianiţilor, un înger a insuflat curaj în inima lui Ghedeon, eroul destinat să-şi elibereze poporul.

Să relatăm aceste fapte cu alte cuvinte decât acelea ale Bibliei, ar fi o nesăbuinţă. Este o istorisire uimitor de obişnuită. Dacă punem alte nume, am avea un tablou al oricărei ţări oprimate din zilele noastre: *„... Şi Domnul i-a dat în mâinile madianiţilor pentru şapte ani şi mâna madianiţilor era grea pentru Israel şi ei şi-au făcut, de răul madianiţilor, ascunzători în munţi şi peşteri şi stânci greu de pătruns. Când Israel semăna, veneau madianiţii, amaleciţii şi locuitorii din pustie la el. Şi stăteau la ei în corturi mâncând roadele pământului până la Ghaza şi nu lăsau pentru hrana lui Israel nici oaie, nici bou, nici asin. Căci ei veneau cu vitele şi cu corturile lor şi veneau mulţi ca lăcustele; ei şi cămilele lor erau fără număr şi cutreierau ţara lui Israel şi o pustiau. Şi Israel a sărăcit cumplit din pricina madianiţilor şi a strigat către Domnul.*

Şi când au strigat fii lui Israel către Domnul împotriva madianiţilor, a trimis Domnul proroc la fii lui Israel şi le-a zis: „Aşa grăieşte Domnul Dumnezeul lui Israel: Eu v-am scos din Ţara Egiptului, Eu v-am scos din casa robiei, Eu v-am scăpat din mâinile egiptenilor şi din mâinile tuturor celor ce vă apăsau, i-am alungat de la voi şi ţara lor am dat-o vouă. Şi v-am spus: Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru, să nu cinstiţi pe dumnezeii amoreilor în ţara cărora trăiţi. Dar voi n-aţi ascultat glasul Meu”.

Atunci a venit Îngerul Domnului şi a şezut în Ofra sub un stejar, care era al lui Ioaş, tatăl lui Abiezer; şi fiul său Ghedeon treiera atunci grâul în arie ca să-l ascundă de madianiţi.

Şi is-a arătat Îngerul Domnului şi i-a zis: „Domnul este cu tine, voinicule!”

Iar Ghedeon i-a zis: „Domnul meu, dacă Domnul e cu noi, pentru ce ne-au ajuns pe noi toate necazurile acestea? Şi unde sunt oare toate minunile Lui de care ne-au istorisit nouă părinţii noştri când ne spuneau: „Din Egipt ne-a scos pe noi Domnul”. Acum însă ne-a părăsit Domnul şi ne-a dat în mâinile madianiţilor”.

Şi căutând Domnul spre el, a zis: „Mergi cu această putere a ta şi izbăveşte pe Israel din mâinile madianiţilor. Iată, Eu te trimit!”

Atunci Ghedeon a zis: „Doamne, cum să izbăvesc eu pe Israel? Iată neamul meu este cel mai sărac din seminţia lui Manase, iar eu sunt cel mai mic în casa tatălui meu”.

Domnul însă i-a zis: „Eu voi fi cu tine şi tu vei bate pe madianiţi, ca pe un singur om”.

A zis Ghedeon către Dânsul: „De am aflat eu trecere în ochii tăi, arată-mi un semn, ca să-mi dovedeşti cele ce-mi vorbeşti: să nu te duci de aici până nu mă voi întoarce la Tine şi-mi voi aduce darul meu şi Ţi-l voi da”.

Şi Domnul a zis: „Voi sta până te vei întoarce”. Şi’s-a dus Ghedeon şi a gătit un ied şi azime din o eră de făină: carnea a pus-o într-un coş, iar zeama a turnat-o într-o oală şi a dus-o la El sub stejar şi I-a pus-o înainte. Şi a zis către dânsul Îngerul Domnului: „Ia carnea şi azimile şi pune-le pe piatra aceasta şi toarnă zeama peste ele”. Şi a făcut

Ghedeon aşa. Atunci Îngerul Domnului, întinzând-u-şi vârful toiagului ce-l avea în mâna sa, s-a atins de carne şi de azime; şi a ieşit foc din piatră şi a mistuit carnea şi azimile; şi Îngerul Domnului's-a făcut nevăzut de la ochii lui. Şi a cunoscut Ghedeon că acesta este Îngerul Domnului, şi a zis Ghedeon: „Vai de mine, stăpâne Doamne, că am văzut pe Îngerul Domnului faţă către faţă!"

Zis-a Domnul: „Pace ţie; nu te teme, căci nu vei muri!". Şi a făcut acolo Ghedeon un jertfelnic Domnului şi L-a numit Iahve-şalom (Pacea Domnului). Şi se află acesta şi astăzi în Ofra lui Abiezer. (Jud. 6, 1 – 24).

Şi, după cum ştim, Ghedeon a mers mai departe în bătălie şi prin puterea lui Dumnezeu a putut să-i elibereze pe israeliţi. În entuziasmul lor, israeliţii au răspuns cerându-i lui Ghedeon să fie regele lor dar, în marea sa modestie şi profunda umilinţă, Ghedeon le-a dat singurul răspuns adevărat şi înţelept: „Nici eu nu voi domni peste voi, nici fiul meu nu va domni peste voi, ci Domnul să domnească peste voi!" (Judecători 8, 23).

Dar, aşa cum relatează povestirea, copii lui Israel n-au dat ascultare sfatului înţelept al lui Ghedeon, ci dimpotrivă „... fiii lui Israel au început iarăşi a păcătui pe urma baalilor şi-au aşezat ca dumnezeu pe Baal-Berit; nu şi-au mai adus aminte de Domnul Dumnezeul lor, Care-i izbăvise din mâinile tuturor vrăjmaşilor care îi înconjurau" (Judecători 8, 33 – 34).

Astfel a continuat istoria lor tragică, căzând pradă ademenirilor şi ispitirilor celui rău.

„Fiind voi a doua lumină din lumina cea dintâi, Sfinţilor îngeri, cu împărtăşirea cea netrupească şi prea bogată v-aţi strălucit. Pentru aceasta strig: Luminaţi mintea mea cea pururea întunecată cu patimile vieţii". (Canon către Cetele îngereşti şi Toţi

Sfinţii, cântarea 7, Tropar I)

Îngerii şi profeţii

1. Valaam şi asinul său

(Numerii 22)

Profeţii din Vechiul Testament, de la Amos la Zaharia, acoperă o perioadă de aproximativ 600 ani. Ei n-au fost nişte grăitori ai adevărului, slăviţi, ci văzători, oameni vizionari, care puteau să-L vadă pe Dumnezeu limpede ca pe Cel care conduce universul. „Dumnezeu este în Cer şi împărăţia Lui trebuie să triumfe şi va triumfa" era ideea principală a mesajului lor.

Măreţi, şi totuşi oameni smeriţi, profeţii au auzit şi ascultat cuvântul lui Dumnezeu când El le-a vorbit direct sau prin intermediul viselor ori prin Îngerii Lui. Ei nu's-au întrebat despre căile Domnului Oştirilor, ci i-au ascultat cu bunăvoinţă pe mesagerii Săi.

Frecvent, când ne înhămăm la o treabă dificilă, dorind să îndeplinim cum se cuvine voinţa lui Dumnezeu, ne aflăm noi înşine tocmindu-ne cu El şi încercând să facem ca voinţa Lui să fie de acord cu propriile noastre dorinţe. Apoi ne trezim lipsiţi de vreun rezultat şi, într-adevăr, de fiecare dată ne încurcăm. Nu întotdeauna ne oprim pentru a căuta motivul real al poticnirilor noastre, dacă ele nu sunt cumva binecuvântări ascunse. Adesea, calea aleasă de Dumnezeu este aceea care ne arată că am luat-o pe un drum greşit, pentru că El trebuie uneori să ne închidă uşa în faţă, înainte de a ne deschide o alta.

În Numerii (22, 22 – 35) avem exemplul lui Valaam, un profet minor care, atunci când a fost chemat de Regele Moabului să vină să-i blesteme pe israeliţi, la început a

refuzat să asculte porunca regelui. Valaam nu era israelit. Cunoştea puţin despre Domnul, singurul Dumnezeu, totuşi credea în El. Prin urmare, n-a vrut să blesteme poporul lui Dumnezeu. Mai târziu, ispitit de răsplata bogată ce is-a oferit, a pornit în călătoria sa cu nădejdea de a-L satisface atât pe Dumnezeu, cât şi pe rege. Voia să creadă cu orice preţ că voinţa sa era cu adevărat voinţa lui Dumnezeu. De câte ori nu facem şi noi acelaşi lucru şi, astfel, ne supunem voinţei satanei.

Aceste versete ale Bibliei ilustrează limpede una din situaţiile în care Dumnezeu lucrează cu omul prin îngeri. *„Cum şedea el pe asina sa, însoţit de două slugi ale sale, a văzut asina pe Îngerul Domnului, care stătea în drum cu sabia ridicată în mână şi-s-a abătut din drum pe câmp; iar Valaam a bătut asina cu toiagul său, ca să o întoarcă la drum. Dar Îngerul Domnului a stat în drumul îngust între vii, unde de o parte şi de alta era zid; şi asina, văzând Îngerul Domnului, s-a tras către zid şi a strâns piciorul lui Valaam în zid, şi acesta iar a început’s-o bată. Îngerul Domnului însă a trecut iar şi a stat la loc strâmt unde nu era chip să te abaţi nici la dreapta, nici la stânga. Iar asina, văzând pe Îngerul Domnului, s-a culcat sub Valaam. Atunci’s-a mâniat Valaam şi a început să bată asina cu toiagul.*

Dar Domnul a deschis gura asinei şi aceasta a zis către Valaam: „Ce ţi-am făcut eu, de mă baţi acum pentru a treia oară?”

Şi Valaam a zis către asină: „Pentru că ţi-ai râs de mine; de aş fi avut în mână o sabie, te-aş fi ucis pe loc”.

Răspuns-a asina lui Valaam: „Oare nu sunt eu asina ta, pe care ai umblat din tinereţile tale şi până în ziua aceasta? Avut-am oare deprinderea de a mă purta aşa cu tine?”

Şi el a zis: „Nu!”

Atunci a deschis Domnul ochii lui Valaam şi acesta a văzut pe Îngerul Domnului, care stătea în mijlocul drumului cu sabia ridicată în mână, şi-s-a închinat şi a căzut cu faţa la pământ.

Iar Îngerul Domnului i-a zis: „De ce ai bătut asina ta de trei ori? Eu am ieşit să te împiedic, deoarece calea ta nu este dreaptă înaintea mea. Şi asina, văzând-u-mă pe mine, s-a întors de la mine de trei ori până acum; dacă ea nu’s-ar fi întors de la mine, eu te-aş fi ucis pe tine, iar pe ea aş fi lăsat-o vie”.

Zis-a Valaam către Îngerul Domnului: „Am păcătuit, pentru că n-am ştiut că stai tu în drum înaintea mea. Deci, dacă aceasta nu este plăcut în ochii tăi, atunci mă voi întoarce”.

Iar Îngerul Domnului a zis către Valaam: „Du-te cu oamenii aceştia, dar să grăieşti ceea ce îţi voi spune eu!”. Şi’s-a dus Valaam cu căpeteniile lui Balac” (Numerii 22, 23 – 35).

Putem observa că în lumina cercetărilor moderne în domeniul perceperii extrasenzoriale este un fapt dovedit că şi animalele posedă facultăţi ieşite din comun, aşa încât povestea asinei lui Valaam poate fi luată în serios, chiar de către scepticii moderni. Dar, în acelaşi timp, trebuie subliniat cu pregnanţă că noi nu ne ocupăm de lumea animală, ci de om, care uneori poate să se comporte, şi se şi comportă, el însuşi, nu departe de o asină!

Valaam se hotărâse să procedeze în felul său, şi a fost vizibil supărat pe animalul său de povară, în aparenţă tot atât de încăpăţânat ca stăpânul său. Într-adevăr, a fost necesară intervenţia vizibilă a unui înger pentru a-l face conştient că e lipsit de sens să mergi împotriva voinţei lui

Dumnezeu sau să cauţi să-L înşeli. Ca şi Saul, şi-a dat seama că „e dureros să loveşti cu piciorul în ţepuşă” (Faptele Apostolilor 9, 5; 26, 14).

Nu-i uşor, în această povestire, să ştim dacă îngerul păzitor al lui Valaam a fost cel ce’s-a manifestat sau Domnul a trimis un emisar special pentru acest prilej. Trebuie să ne reamintim că în acele zile oamenii nu aveau încă noţiunea de înger păzitor personal, un concept strict creştin. Noi, care posedăm astăzi o imagine a trecutului, ar trebui să citim întotdeauna Scripturile cu ochi de creştin şi să judecăm corect evoluţia istorică a timpului. Citind pasajele în lumina lui Hristos, acestea dobândesc integritatea şi sensul lor adevărat. De subliniat că ele pot ilustra situaţii paralele în timpurile noastre şi ne pot ajuta să rezolvăm problemele prezente. Când suntem copleşiţi de tendinţe contradictorii şi frământaţi de mulţimea piedicilor, adesea nu ştim cum să le tălmăcim sensul. Sunt ele un semn că am luat-o pe un drum greşit, sau suntem doar ispitiţi să ne supunem şi să urmăm linia minimei rezistenţe spirituale, în timp ce căutăm calea cea mai uşoară? Atunci trebuie cu încredere să ne întoarcem spre îngerul nostru păzitor pentru a ne sfătui cu el. El va răspunde sigur rugăciunii noastre.

„Pe tine păzitor câştigându-te, împreună petrecător şi împreună vorbitor, sfinte îngere, păzindu-mă, cu mine călătorind, împreună locuind şi cele de mântuire înainte pururea punându-le, ce iertare voi lua, necunoscător fiind?” (Canon către îngerul păzitor).

2. Ilie

(3 Regi 19)

Ilie a fost un om mare, puternic, clarvăzător şi plin de credinţă. Şi totuşi, şi el a gustat disperarea. Ilie îndrăznise

să-i provoace pe zeii Izabelei şi pe preoţii ei. Izabela era soţia lui Ahab, regele Israelului. Era o femeie cu temperament puternic, care îşi conducea cu uşurinţă soţul. Era devotată, în mod fanatic, zeului Baal. Pentru a-i face plăcere, Ahab îi zidise un templu lui Baal şi i-a permis să omoare oricât de mulţi profeţi ai adevăratului Dumnezeu, atât de mult cât putea să înhaţe. Dar în Ilie şi-a găsit egalul (pentru că Ilie i-a omorât pe toţi 450 falşi profeţi ai zeilor).

Pentru a dovedi în mod netăgăduit şi în văzul tuturor, al cui Dumnezeu era cel mai tare, s-au înţeles ca fiecare grup să ofere zeului său o jertfă arzândă, dar focul nu trebuia aprins de mână omenească. Când Ilie şi-a înălţat rugile spre Dumnezeu, atunci a căzut focul din cer, aprinzând jertfa, pe care el o udase înainte cu apă, în timp ce ofranda păgânilor a rămas neconsumată, în ciuda tuturor rugăciunilor preoţilor lui Baal. Lucrul a fost dovedit. Izabela, una din preferatele lui satan, dacă a existat vreodată una, a jurat să se răzbune şi a plănuit moartea lui Ilie, care a trebuit să fugă în pustiu, fiindcă niciun om n-a avut destul curaj să-l ajute. Profetul, umilit şi întristat, sătul până la moarte de această lume, şi-a găsit siguranţă şi alinare în sălbăticie. Se pare că el căuta să plece, nu atât pentru că se temea de mâna călăului, ci mai curând din cauza profundului său dezgust faţă de propriul popor, pe care nu l-a putut întoarce la adevăratul lui Dumnezeu.

Ilie’s-a aruncat sub un ienupăr şi, în disperare şi-a dorit eliberarea prin moarte.

„Îmi ajunge acum, Doamne! Ia-mi sufletul, pentru că nu sunt eu mai bun decât părinţii mei” (3 Regi 19, 4). Ce ecou familiar au aceste cuvinte pentru mulţi dintre noi, când suntem sătui de această lume! Dar Dumnezeu a răspuns rugăciunii lui Ilie altfel decât cum’s-a rugat el. În loc de moarte, i-a dat un nou curaj: „Şi’s-a culcat şi a adormit acolo sub ienupăr.

Şi iată un înger l-a atins şi i-a zis „Scoală de mănâncă şi bea! Şi a căutat Ilie şi, iată, la căpătâiul lui, o turtă coaptă în vatră şi un ulcior cu apă” (1 Regi 19, 5 – 6). Îngerul l-a vizitat din nou, l-a pus încă o dată pe Ilie să mănânce şi să se întărească, pentru ca iarăşi să fie în stare să primească mesajul lui Dumnezeu şi să purceadă la îndeplinirea poruncii lui Dumnezeu.

Există un înţeles adânc în această relatare, care ne poate încuraja, dacă ne reamintim de ea în orele noastre de slăbiciune. Dumnezeu e lângă toţi aceia care Îi fac voia, iar Îngerul Lui îi întăreşte şi fizic şi moral.

Ilie a fost primul care-l-a numit pe Domnul: „Dumnezeul oştirilor”. EI L-a văzut pe Dumnezeu ca pe stăpânul lumii angelice, o lume de sus, deasupra lumii noastre. Astfel, profetul ştia că Dumnezeu e în lume, deşi neconţinut de creaţie. EI L-a căutat pe Dumnezeu în toate lucrurile şi a văzut că nimic nu-L cuprindea, nici chiar furtuna cea mai mare sau cataclismul. L-a găsit în „murmurul blândei tăceri”.

După Sfântul Isaac Sirul, îngerii au fost creaţi în tăcere şi în aceeaşi tăcere Ilie l-a aflat pe Dumnezeu.

Lui Ilie nu i-a fost dat să moară, ci a fost strămutat la cer, după cum se spune şi despre Enoh. „Deodată’s-a ivit un car şi cai de foc şi, despărţindu-i unul de altul, a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer…” (4 Regi 2, 11).

Ilie este recunoscut ca unul din cei mai mari profeţi evrei şi Biserica Răsăriteană l-a inclus în calendarul sfinţilor. Sărbătoarea lui este la 20 iulie şi este celebrată cu multă evlavie, iar multe biserici îi poartă numele.

După plecarea în carul cu foc, Ilie a fost succedat de Elisei, care n-a avut tăria de caracter sau personalitatea lui

Ilie. A apărut ca o căpetenie a unui grup de entuziaşti, numiţi „fii profeţilor”. Totuşi, s-a bucurat de unele momente rare de viziune a cetelor cereşti.

Israelul era sub ameninţarea Siriei, şi Elisei, sculându-se într-o dimineaţă în zori, a ieşit afară şi a observat minunea unui oraş înconjurat de cai şi care. Servitorul lui Elisei a strigat *„Vai stăpânul meu, ce să facem? El însă i-a zis: „Nu te teme, pentru că cei ce sunt cu noi sunt mai numeroşi decât cei ce sunt cu ei” (4 Regi 6, 15 – 16).*

Elisei’s-a rugat ca ochii servitorului său să fie deschişi, şi aşa au şi fost. Ceea ce a văzut el a fost muntele acoperit cu cai şi care de foc, care-l înconjura pe Elisei.

Într-adevăr, „avem de partea noastră mai mult decât au ei de partea lor”. Profetul a ştiut, fără să aibă nevoie să vadă, dar el’s-a rugat ca servitorul său să poată vedea fizic ceea ce el vedea spiritual.

Mult mai târziu, Iuda Macabeul a fost, la fel, protejat de o viziune.

Şi, tot aşa, Iisus va spune într-o zi că ar putea chema în ajutor oştirile cereşti, dacă ar vrea, dar a ales să biruie singur, pe cruce.

„Cel ce a fost înger în trup, temei prorocilor, al doilea mergător înainte al venirii lui Hristos, Ilie măritul, care a trimis de sus lui Elisei har, bolile izgoneşte şi pe cei leproşi curăţeşte; pentru aceasta, şi celor ce-l cinstesc pe dânsul le izvorăşte tămăduiri”. (Apostiha)

3. Isaia

(Isaia 6, l-13)

Isaia, unul dintre cei mai mari profeţi, egal cu Moise şi Ilie, a fost un propovăduitor ai dreptăţii. Vorbea fără teamă în numele lui Dumnezeu. Chemarea lui de către Dumnezeu constituie un capitol unic în literatura şi experienţa religioasă. Se deosebeşte de altele prin vivacitatea şi amănunţimea relatării. Este atât de firească încât niciodată autenticitatea experienţei n-a fost pusă la îndoială.

Era oare singur Isaia sau era în timpul unei ceremonii religioase, când's-a învrednicit de cea mai grandioasă viziune? Nu ştim, dar, fără îndoială, o înştiinţare a realităţii divine, măcar simbolică, i-a venit în această singurătate ultimă, care însoţeşte întotdeauna marile experienţe spirituale.

Totul în jur's-a şters din conştiinţa lui şi el L-a văzut pe Dumnezeu „stând pe tron" (Isaia 6, 1). Dar niciunul din cuvintele noastre nu se poate compara cu acelea ale scriitorului sfânt: *„Am văzut pe Domnul stând pe un scaun înalt şi măreţ şi poalele hainelor Lui umpleau templul. Serafimii stăteau înaintea Lui, fiecare având câte şase aripi: cu două îşi acopereau feţele, cu două picioarele, iar cu două zburau. Şi strigau unul către altul, zicând: „Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui!". Din pricina acestor strigăte, porţile se zguduiau din balamalele lor, iar templul's-a umplut de fum. Şi am zis: „Vai mie, că sunt pierdut! Sunt un om cu buze spurcate şi locuiesc în mijlocul unui popor cu buze necurate. Şi pe Domnul Savaot L-am văzut cu ochii mei!". Atunci, unul dintre serafimi a zburat spre mine, având în mâna sa un cărbune, pe care îl luase cu cleştele de pe jertfelnic. Şi l-a apropiat de gura mea şi a zis: „Iată's-a atins de buzele tale şi va şterge toate păcatele tale şi fărădelegile tale le va curăţi". Şi am auzit glasul Domnului care zicea: „Pe cine îl voi trimite şi cine va merge pentru Noi? Şi am răspuns: „Iată-mă, trimite-mă pe mine!" (Isaia 6, 1 – 8).*

După cum remarcă un comentator: „Citind acest capitol, participăm cu imaginaţia la viziunea lui Isaia şi simţim aceeaşi săgetare a conştiinţei în prezenţa slavei suverane şi negrăite a bunătăţii lui Dumnezeu. Cu mare limpezime, is-a lămurit profetului că oricât de mult’s-ar putea curăţi el însuşi potrivit cerinţelor cultului, oricât de mult ar fi păstrat normele obişnuite ale moralităţii, în prezenţa dreptăţii simţitoare, el şi toţi oamenii se dovedesc a nu fi curaţi. Această recunoaştere a creaturii şi a lipsei sale de valoare produce şi o curăţire printr-o autoritară lucrare a harului şi o împuternicire de a vorbi cu cuvinte ce nu erau ale lui, ci ale lui Dumnezeu”.

Dintre toţi scriitorii Scripturii, numai Isaia spune că a văzut Serafimii – ceea ce literal înseamnă „cei ce ard” – în sens tranzitiv. Ei, dintre toate fiinţele, sunt cei mai apropiaţi de Dumnezeu. Isaia e martor că Serafimii dau glas bucuriei şi minunii de a se afla aproape de Dumnezeu, o bucurie atât de mare, încât chiar şi ei trebuie să-şi acopere feţele într-o adoraţie smerită, în timp ce doxologesc întreitul cântec sfânt – un cântec căruia îi dăm astăzi noi, bieţii muritori, ecou, în Liturgia noastră, iar diaconul îşi face cruce peste patrafir în timpul Rugăciunii către Domnul, spre a ne reaminti că îngerii se pleacă totdeauna în faţa Domnului.

Există o profundă conexiune între viziunea lui Isaia şi aceea lui Moise, aşa cum arată Grigore de Nyssa: „Şi textul sacru descriind Heruvimi, acoperind misteriosul conţinut al arcei cu aripile lor, confirmă interpretarea noastră despre chivot. Pentru că Heruvimul, după cum ştim, este numele dat acelor puteri care înconjoară pe Dumnezeu Tatăl în viziunea văzută de Isaia şi Iezechiel. Să nu fim surprinşi de faptul că ei acoperă sicriul cu aripile lor. Găsim acelaşi simbol al aripilor în Isaia: numai în Isaia este faţa Domnului acoperită (Isaia 6, 2) şi iată Chivotul Legământului. Dar, în fiecare caz, înţelesul este

acelaşi: după mine, se sugerează că contemplarea tainelor dumnezeieşti este inaccesibilă minţilor noastre”.

Nu e de mirare că Isaia, privind o atât de înaltă slavă, a căzut la pământ. Harul curăţitor şi arzător a venit la el prin mâna slujitoare a unui Serafim al Domnului. Aceasta este singura relatare pe care o avem că cineva din cel mai înalt cor a venit în contact direct cu omul. Totuşi nu ştim dacă aşa ceva nu are loc întotdeauna, la fiecare act divin de iertare faţă de noi.

Atât de profundă fusese această viziune a lui Isaia, atât de adevărată conştiinţa păcatului şi a nimicniciei omeneşti şi nevoia de a fi curăţat, încât cuvintele lui sunt parafrazate în timpul celui mai solemn moment al liturghiei, când preotul, împărtăşindu-de la Sfânta împărtăşanie, ştergându-şi buzele, se roagă: „Iată’s-a atins de buzele mele şi va şterge fărădelegile mele, iar de păcatele mele mă va curăţi”. Numai după aceea, iertarea păcatului este posibilă, când noi, ca şi Isaia, devenim conştienţi de grozanica necurăţie morală de care dăm dovadă în faţa Regelui, Domnul oştirilor.

Dar Dumnezeu nu doreşte câtuşi de puţin o smerenie fără de folos; nu, El doreşte bărbaţi şi femei de acţiune pe care să-i trimită să lucreze pentru El. Cât de mulţi dintre noi ar fi destul de umili ca să aibă încredere în socotinţa lui Dumnezeu şi să continue să meargă mai departe şi să împlinească voinţa Lui pentru noi, râs-punzând ca Isaia: „Iată-mă, trimite-mă!”

Nu trebuie să uităm, citind despre această viziune, că Isaia nu descrie oştile îngereşti, ci mai curând înfăţişează Slava lui Dumnezeu, mai mult decât am descrie noi încoronarea regilor unei ţări, menţionând nobilimea care asistă nu pentru propria plăcere, ci pentru că splendoarea lor o măreşte pe aceea a întregii scene, în timp ce evenimentul în sine constituie temeiul splendorii şi

prezenţei lor. Astfel, Isaia descrie strălucirea curţii cerurilor. Ceea ce a văzut depăşeşte orice cuvânt, totuşi el se străduieşte chiar şi prin cuvinte inadecvate, pentru ca şi noi să ne învrednicim de un crâmpei luminos din viziunea lui inefabilă. Profetul încearcă să arunce în drumul nostru o rază de lumină ca să ne lumineze în mijlocul întunericului în care ne aflăm.

Destul de frecvent se afirmă că Vechiul Testament nu se referă la îngerul căzut; găsim totuşi la Isaia cea mai izbitoare descriere ce poate fi foarte bine luată drept o asemenea referinţă. „Cum ai căzut din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineţii! Cum ai fost aruncat la pământ, tu, biruitor de neamuri! Tu care ziceai în cugetul tău: *„Ridicamă-voi în ceruri şi mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi aşeza jilţul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălaşul meu, în fundul laturii celei de miazănoapte. Sui-mă voi deasupra norilor şi asemenea cu Cel Prea înalt voi fi". Şi acum tu te pogori în iad, în cele mai de jos ale adâncului! Cei ce te văd, îşi întorc privirea înspre tine şi se uită cu luare aminte zicând: „Oare acesta este omul de care tremura pământul şi împărăţiile se cutremurau? Oare acesta este cel ce prefăcea lumea în pustiu şi cetăţile le dobora şi nu da drumul robilor săi?" (Isaia 14, 12 – 17).*

Această descriere dramatică este un cântec funebru, batjocoritor, ce a fost cântat la înlăturarea şi moartea unui monarh puternic ce a tiranizat lumea. De câte ori nu vedem repetându-se acest lucru!

Dar acest pasaj are un înţeles cu mult mai adânc. S-ar putea ca Isaia să fi folosit cuvintele unui mit vechi, dar ceea ce ni se înfăţişează simbolic este o imagine a acestei voinţe mândre, atât de dornică de a supune lumea. Într-adevăr, în primul rând este un asalt asupra tronului lui Dumnezeu.

Sfinţii Părinţi, în special Sfântul Ieronim, leagă acest pasaj de cuvintele lui Hristos: „Am văzut pe satana ca un fulger, căzând din cer” (Luca 10, 18) – şi interpretează acest poem dramatic drept o viziune a căderii îngerului.

Dacă Isaia’s-a referit la un pământean devenit opresor, sau la un înger revoltat împotriva Creatorului său, cuvintele lui rămân oricum o puternică acuzare a propriei voinţe şi o profeţie clară a destinului ultim al acelora ce abuzează de puterea ce le-a fost încredinţată.

Isaia nu a fost singurul care a descris căderea lui lucifer. Găsim una aproape la fel în Iezechiel. Versetele sunt pronunţat simbolice şi comunică o lecţie pentru toţi aceia care se complac într-o slavă deşartă şi, în toate felurile, folosesc greşit puterea dată lor de Dumnezeu.

Mai presus de orice, cântecul pe care Isaia îl aude doxologit de îngeri răsună în imnul nostru de rugăciune la fiecare Sfântă Liturghie: ***„Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Savaot, plin e cerul şi pământul de Mărirea Ta. Osana întru cei de sus. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Osana întru cei de sus”.***

4. Iezechiel

Iezechiel este unul din profeţii şi scriitorii Israelului care a fost purtat în robia Babilonului. Ca mulţi dintre noi în această epocă, a fost un exilat, o persoană strămutată. A trăit printre oameni nefericiţi şi dezrădăcinaţi, dintre care mulţi îşi pierduseră credinţa, ca şi mulţi în zilele noastre. În toiul amărăciunii, el a văzut cerurile deschise şi a dezvăluit făgăduinţă unei generaţii vitregite.

Ca şi Isaia, când a primit chemarea la profeţie, Iezechiel a avut şi el o viziune a slavei lui Dumnezeu. Descrierea lui, a ceea ce a văzut, este mult mai complexă şi mult mai greu de înţeles decât aceea a lui Isaia. Încă

odată trebuie să nu uităm că ceea ce descrie este slava lui Dumnezeu şi nu oştirile cereşti ca atare. Fără îndoială, tabloul pe care caută să-l transmită, al măreţiei şi al puterii acestor fiinţe îngereşti, este adânc revelator. Ne face să-i vedem în adevăratul lor loc unde, ca parte a slavei lui Dumnezeu, apar cu statura lor potrivită. Întreaga descriere te umple de un sentiment al nesfârşirii, de o mişcare ce se desfăşoară cuprinzând întreg spaţiul.

Iezechiel nu reuşeşte să redea uriaşa sa viziune în cuvinte potrivite. Vorbeşte în simboluri despre făpturile ce nu pot fi figurate, despre care se pot face doar comparaţii stângace cu cele pământeşti. Totuşi, descrie un tablou extraordinar de incitant, aproape de necrezut, care ne înfierbântă şi ne uimeşte imaginaţia. El are grijă să explice că, desigur, vorbeşte în simboluri şi remarcă clar că „asemănarea lor era… ca apariţia lui…”

Iezechiel îl vede pe Dumnezeu într-o furtună de slavă iar noi, ca şi el, nu trebuie să ne temem să o privim; trebuie să privim fără spaimă în centrul ei, ca astfel să putem vedea adevărul mântuitor.

Un comentator remarcă: „este important să reamintim că avem în această naraţiune una din acele puteri care au făcut istoria. Scriitorul acestui capitol L-a văzut pe Dumnezeu în dezastrul abătut asupra naţiunii sale şi, astfel, a fost în stare să înlăture acest dezastru”.

Să-l lăsăm pe Iezechiel să vorbească: *„Eu priveam şi iată venea dinspre miazănoapte un vânt vijelios, un nor mare şi un val de foc, care răspândea în toate părţile raze strălucitoare; iar în mijlocul focului strălucea ca un metal în văpaie. Şi în mijloc am văzut ceva ca patru fiare, a căror înfăţişare semăna cu chipul omenesc. Fiecare din ele avea patru feţe şi fiecare din ele avea patru aripi. Picioarele lor erau drepte, iar copitele picioarelor lor erau cum sunt copitele picioarelor de viţel şi scânteiau ca arama strălucitoare, iar aripile lor erau sprintene. De cele patru*

părţi, ele aveau sub aripi mâini de om şi toate patru îşi aveau feţele lor şi aripile lor. Aripile lor se atingeau una de alta şi, când mergeau, fiarele nu se întorceau, ci fiecare mergea drept înainte”.

Feţele lor? „Toate patru aveau câte o faţă de om înainte, toate patru aveau câte o faţă de leu în dreapta, toate patru aveau câte o faţă de bou în stânga şi toate patru mai aveau şi câte o faţă de vultur în spate. Feţele lor şi aripile lor erau despărţite în partea de sus şi, la fiecare, două din aripi erau întinse, iar două le acopereau trupul.

Fiecare fiară mergea drept înainte şi mergea încotro îi dădea duhul să meargăşi în mersul său nu se întorcea. Înfăţişarea acestor fiare se asemăna cu înfăţişarea unor făclii aprinse; printre fiare curgea foc, iar din foc ţâşneau raze şi fulgere. Fiarele alergau înainte şi înapoi iute ca fulgerul. Când mă uitam eu la fiare, iată am văzut jos, lângă aceste fiare, câte o roată la fiecare din cele patru feţe ale lor. Aceste roţi, după înfăţişarea lor, parcă erau de crisolit, iar după făptură toate aveau aceeaşi înfăţişare. Şi după alcătuirea şi după făptura lor, ele parcă erau vârâte una în alta. Ele înaintau în toate cele patru părţi, şi în timpul mersului nu se întorceau. Obezile lor formau un cerc larg şi de o înălţime înfricoşătoare şi aceste obezi la toate patru erau pline de ochi de jur-împrejur. Când mergeau fiarele, mergeau şi roţile. Ele mergeau încotro le da duhul să meargă şi roţile se ridicau împreună, căci duh de viaţă era şi în roţi. Când mergeau acelea, mergeau şi acestea, şi când acelea se opreau, se opreau şi acestea; iar când acelea se ridicau de la pământ, atunci împreună cu ele se ridicau şi roţile, pentru că duh de viaţă era şi în roţi.

Deasupra capetelor fiarelor se vedea un fel de boltă, întinsă sus, deasupra capetelor lor, care semăna cu cristalul cel mai curat; iar sub bolta aceasta erau întinse aripile fiarelor una spre alta, şi fiecare fiară mai avea câte două aripi, care le acopereau trupurile; când mergeau

fiarele, auzeam fâlfâitul aripilor lor, ca un vuiet de ape mari, ca glasul Celui Atotputernic – zgomot straşnic, ca zgomotul dintre-un lagăr ostăşesc; iar când ele se opreau, îşi lăsau aripile în jos. După ce fiarele se opreau şi îşi lăsau aripile în jos, zgomotul se auzea încă sub bolul ce se întindea deasupra capetelor lor.

Pe bolta de deasupra capetelor fiarelor era ceva care semăna cu un tron şi la înfăţişare era ca piatra de safir; iar sus pe acest tron era ca un chip de om. Şi am văzut ceva, ca un metal înroşit în foc, ca nişte foc, sub care se afla acel chip de om şi care lumina împrejur. De la coapsele acelui chip de om în sus şi de la coapsele chipului aceluia în jos se vedea un fel de foc, un fel de lumină strălucitoare care-l împresura de jur-împrejur. Cum este curcubeul ce se află pe cer la vreme de ploaie, aşa era înfăţişarea acelei lumini strălucitoare care-l înconjura. Astfel era şi chipul slavei Domnului. Şi când am văzut eu aceasta, am căzut cu faţa la pământ. Atunci am auzit glasul Unuia care mi-a zis: „Fiul omului, scoală în picioare, că am să-ţi vorbesc!" (Iezechiel 1, 4; 2, 1).

În ciuda fantasticului acestei descrieri, trebuie să încercăm să vedem dincolo de ele, ca nu cumva să înţelegem greşit întregul temei al lui Iezechiel, împărtăşindu-ne şi nouă viziunea.

Cuvintele lui Dionisie arată că noi, „ca mulţi alţii, putem presupune în mod necuviincios că aceste Inteligenţe Cereşti şi Dumnezeieşti sunt fiinţe cu multe picioare, ori cu multe feţe, ori modelate cu brutalitatea boilor sau cu sălbăticiunea leilor, sau cu ciocul curbat ca al vulturilor sau cu penele păsărilor, sau ne putem imagina că ele sunt un fel de roţi de foc deasupra cercurilor… sau orice altă descriere simbolică ce ne-a fost dată în felurite imagini sacre ale Scripturilor.

Teologia, în sacra ei exprimare privind Inteligenţele

fără formă, foloseşte desigur un simbol poetic, având în vedere inteligenţa noastră… pentru că's-ar putea spune că motivul de a le atribui contururi celor ce sunt dincolo de contur şi forme celor ce sunt dincolo de formă nu se datorează numai puterii slabe a intelectualului nostru, care este incapabil să se ridice deodată la contemplarea spirituală… dar este şi din cauză că se potriveşte cel mai bine cu doctrinele secrete, prin care enigmele inefabile şi sfinte ar trebui să acopere şi să facă dificil accesul mulţimii la adevărul sublim şi profund al Inteligenţelor supranaturale. Pentru că, după cum spune Scriptura, nu oricine este sfânt şi nici nu-i este dată fiecărui om cunoaşterea".

Când citim aceste pasaje, ne e greu să înţelegem cum măreţul Heruvim a putut fi pictat de oameni ca un băieţel gol şi zburdalnic, asemănător cu Cupidon, ori chiar reprezentat cu o faţă de bebeluş, fără trup, sprijinită de aripi molatice în cerul de azur! Singura explicaţie poate fi că numele de „heruv" a fost înţeles greşit a fi diminutivul în loc de singularul lui heruvim (cherubim), după cum „saraf este singularul lui „serafim".

Deşi măreţia slavei lui Dumnezeu şi splendoarea oştirilor cereşti, ne pot face să ne simţim foarte mici şi neînsemnaţi, trebuie să ne amintim că Dumnezeul-a chemat pe Iezechiel să stea drept în faţa Dumnezeului său şi să audă cuvintele spuse lui direct, fără ocoliş. Dumnezeu i-a vorbit lui Iezechiel ca unei făpturi raţionale, libere, răspunzătoare, demne de încredere şi cinstire. La fel, Dumnezeu se adresează tuturor oamenilor ce stau drept şi ascultă chemarea Lui, ca să dea mărturie despre El în faţa lumii: „Dar tu, fiul omului, să nu te temi de ei şi de cuvintele lor să nu te sperii, deşi ei vor fi pentru tine spini şi ciulini şi ai să trăieşti între ei, ca între scorpii. Să nu te temi de cuvintele lor şi de faţa lor să nu te sperii…" (Iezechiel 2, 6).

Ar trebui să ne amintim aceste cuvinte când suntem hărţuiţi de o lume ce refuză să ne înţeleagă! N-ar trebui să cunoaştem nici teama, nici descurajarea, pentru că Dumnezeu, în toată slava Sa, ia aminte şi are grijă de fiecare dintre noi, copiii săi.

Dacă-l citim în întregime, capitolul 28 ne poate deruta, pentru că în versetele l-11 Iezechiel face aluzii la un oarecare potenţial păcătos al timpului său. Citind simplu versetele 12 – 19, vom observa că înţeleptul Profet îl descrie clar pe satana în similitudini uimitoare, de la înălţimile perfecţiunii sale iniţiale, ale frumuseţii, înţelepciunii şi puterii sale, până la căderea catastrofală şi totala sa distrugere. Dar să-l ascultăm pe Iezecheiel şi să ne facem pentru noi înşine imagini pe care cuvintele sale le evocă.

„Aşa zice Domnul Dumnezeu: Tu erai pecetea desăvârşirii, deplinătatea înţelepciunii şi cununa frumuseţii. Tu te aflai în Eden, în grădina lui Dumnezeu; hainele tale erau împodobite cu tot felul de pietre scumpe: cu rubine, topaze şi diamante, cu crisolit, onix, iaspis, cu safir, smarald, carbuncul şi aur; toate erau pregătite şi aşezate cu iscusinţă în cuibuleţe şi puse pe tine în ziua în care ai fost făcut. Tu erai Heruvimul pus ca să ocroteşti; te aşezasem pe muntele cel sfânt al lui Dumnezeu şi umblai prin mijlocul pietrelor celor de foc. Fost-ai fără prihană în căile tale din ziua facerii tale şi până's-a încuibat în tine nelegiuirea. Din pricina întinderii negoţului tău, lăuntrul tău's-a umplut de nedreptate şi ai păcătuit, şi Eu te-am izgonit pe tine, Heruvim ocrotitor, din pietrele cele scânteietoare şi te-am aruncat din muntele lui Dumnezeu, ca pe un necurat. Din pricina frumuseţii tale's-a îngâmfat inima ta, şi pentru trufia ta ţi-ai pierdut înţelepciunea. De aceea te-am aruncat la pământ şi te voi da înaintea regilor spre batjocură. Prin mulţimea nelegiuirilor tale, săvârşite în negoţul tău nedrept, ţi-ai pângărit altarele tale; şi Eu voi scoate din mijlocul tău foc, care te va şi mistui; şi te voi

preface în cenuşă pe pământ înaintea ochilor tuturor celor ce te văd. Toţi cei ce te cunosc între popoare se vor mira de tine, vei ajunge o groază şi în veci nu vei mai fi" (Iezechiel 28, 12 – 19).

N-a contat că odinioară a fost bun şi frumos pentru că, în final, satana a fost consumat de propriul său orgoliu distrus de focul propriei sale inimi, până când n-a mai rămas decât praf şi cenuşă.

Oare să îndrăznim acum să ne înălţăm privirea şi să ne închipuim tufişul arzând, care nu a fost mistuit de Îngerul Domnului care stătea în mijlocul lui, conducând înţelegerea noastră la Preacurata Fecioară care, cuprinzându-L pe Dumnezeul Cel de necuprins, a rămas neschimbată?

„Sfatul cel mai înainte de veci, Gavriil, descoperindu-l ţie Fecioară, a stat înaintea ta, închinându-se şi zicând ţie:

Bucură-te, pământ nesemănat!

Bucură-te, rug nears!

Bucură-te, adânc cu anevoie de privit!

Bucură-te, pod care duci către ceruri şi scară înaltă până la cer, pe care a văzut-o Iacob. Bucură-te, năstrapă Dumnezeiască a manei!

Bucură-te, dezlegare a blestemului!

Bucură-te, chemarea lui Adam, Domnul este cu tine".

(Doamne strigat-am, la Vecernia Buneivestiri)

5. Zaharia

(Zaharia 1 – 4)

Zaharia a prorocit cam în jurul anului 520 î.Hr. când a fost rege Darius Histaspis. În 539 î.Hr. s-a permis unui grup de evrei exilaţi, prin edictul lui Cyrus, un monarh

destul de binevoitor şi tolerant, să se întoarcă în Palestina şi să-şi reclădească templul. Această reconstrucţie a devenit preocuparea de căpetenie a lui Zaharia, căreia is-a dăruit din toate puterile. Epoca era destul de neliniştită şi tulbure, evreii aveau nevoie de încurajare continuă şi de sprijin. În plus, mulţi dintre ei erau lipsiţi de vlagă şi egoişti, preocupaţi mai mult de reconstrucţia propriilor case decât de aceea a Domnului. Zaharia îi îndemna, cu chemări zeloase, la pocăinţă şi cu promisiunea că, la timpul cuvenit, păgânismul va fi învins şi împărăţia lui Dumnezeu va triumfa.

Zaharia a avut opt viziuni la începutul slujirii sale şi se pare că ele i-au apărut în aceeaşi noapte. El pune un deosebit accent pe natura transcendentală a lui Dumnez-eu şi acordă o mai mare importanţă prezenţelor angelice decât vom vedea la Daniel. Îi vedem pe îngeri ocupaţi cu treburile oamenilor, călătorind în lungul şi latul lumii, observând cum stau lucrurile. Îl vedem pe „Îngerul Domnului” însoţit de ceilalţi îngeri, care-i împlinesc poruncile.

Şi Zaharia face o menţiune aparte despre satana, definindu-l destul de limpede. Sunt trei momente în Vechiul Testament în care satana apare şi este identificat cu numele său personal.

În Cronici se năpusteşte asupra lui David ca să-l facă să păcătuiască. „Atunci’s-a sculat satana împotriva lui Israel şi a îndemnat pe David să facă numărătoarea israeliţilor” (1 Cronici (Paralipomena) 21, 1).

În Zaharia şi în cartea lui Iov, satana apare în rolul de martor fals şi acuzator, ca şi de ispititor.

Comun celor trei relatări, este faptul că ultimul deznodământ e bun, pentru că fiecare ispitire este un prilej pentru ca oamenii să aleagă între a rămâne neclintiţi sau

să se căiască, atingând înălţimi spirituale neatinse până atunci.

După cum în cartea de rugăciuni se spune: „O, Dumnezeule Atotputernice, Care din rău scoţi binele, şi faci chiar ca mânia omului să se întoarcă spre laudă…”

După cum am menţionat, preocuparea principală a lui Zaharia era să reclădească templul din Ierusalim. În acea vreme a avut el viziunea care-l-a întărit în scopul său: *„Am avut o vedenie în timpul nopţii, şi iată un om călare pe un cal roşu: şi stătea între mirţi (copaci ornamentali) într-un loc umbros şi, în urma lui, cai roibi, murgi şi albi. Şi am zis: „Cine sunt aceştia, Domnul meu?”*

Şi mi-a răspuns atunci îngerul care grăia cu mine: „Îţi voi arăta cine sunt aceştia”.

Şi omul care stătea între mirţi a răspuns: „Aceştia sunt solii pe care i-a trimis Domnul ca să cutreiere pământul!”

Şi ei au răspuns către Îngerul Domnului care stătea între mirţi şi au grăit: „Am cutreierat pământul şi iată tot pământul este locuit şi liniştit”.

Şi a răspuns Îngerul Domnului şi a zis: „Doamne Savaot, până când vei întârzia să arăţi milă Ierusalimului şi cetăţilor lui Iuda, pe care le faci să simtă mânia Ta de şaptezeci de ani?”

Şi îngerului care vorbea cu mine, Domnul i-a răspuns cu cuvinte de mângâiere. Şi a grăit către mine îngerul care vorbea cu mine: „Vesteşte aceasta: aşa zice Domnul Savaot: Sunt plin de zel faţă de Ierusalim şi faţă de Sion. Dar este puternică mânia Mea împotriva neamurilor trufaşe! Căci Eu Mă întărâtasem doar puţin, dar ele’s-au înverşunat în rele. Pentru aceasta, aşa zice Domnul: Mă

întorc iarăşi către Ierusalim cu milostivire: templul Meu va fi zidit în el, zice Domnul Savaot, şi funia de măsurat se va întinde peste Ierusalim! Şi vesteşte încă şi aceasta: Aşa zice Domnul Savaot: „Încă o dată cetăţile Mele vor avea belşug de bunuri, iar Domnul îşi va revărsa din nou îndurarea Sa peste Sion şi va alege iarăşi Ierusalimul”.

Şi am ridicat ochii mei, m-am uitat şi iată un om cu o funie de măsurat în mână. Şi i-am zis: „Încotro ai pornit?”

Şi el mi-a răspuns: „Să măsor Ierusalimul, ca să văd care este lungimea şi lăţimea lui!”

Şi iată că’s-a arătat îngerul care grăia cu mine şi alt înger a ieşit în întâmpinarea lui. Şi i-a grăit, zicând: „Aleargă şi spune tânărului acestuia: Ierusalimul va fi locuit ca un oraş deschis, atât de mare va fi mulţimea de oameni şi de dobitoace înăuntrul lui. Şi Eu voi fi pentru el un zid de foc de jur-împrejurul lui, zice Domnul, şi voi fi slava Lui în mijlocul lui” (Zaharia 1, 8 – 17; 2, 5 – 9).

Cu toate că lui Zaharia i-a apărut nemijlocită viziunea, este limpede că el nu a înţeles ceea ce a văzut, fără ajutorul îngerului care „vorbea în el”.

Sfătuitorul său’s-a mişcat între cer şi pământ, aşa cum vedem în altă parte, când un înger îl interceptează atunci când era pe cale să măsoare Ierusalimul. Sfătuitorului is-a dat să împărtăşească o descoperire mai importantă decât aceea de a măsura cetatea: is-a spus să arate că mărimea nu foloseşte şi nici nevoie de ziduri nu este acolo unde credinţa o înconjoară: pentru că acolo unde este Dumnezeu, niciun duşman nu poate intra. Acesta este Noul Ierusalim al spiritului, unul în care putem să trăim în siguranţă şi fără frică. *„Bucură-te şi te veseleşte, fiica Sionului, căci iată Eu vin să locuiesc în mijlocul tău” zice Domnul. „Şi multe neamuri se vor alipi de Domnul în ziua aceea şi îmi vor fi Mie popor şi voi locui*

în mijlocul tău…” (Zaharia 2, 14 – 15).

Ce nemaipomenită promisiune de care să se bucure toate naţiunile şi rasele atunci, acum şi în anii ce vor veni.

Vom trece la interesantul pasaj care îl priveşte pe satana ca unul ce se opune planului iubitor al lui Dumnezeu de a mântui Israelul; din nou, el este acuzatorul necinstit: *„Şi mi-a arătat pe Iosua, marele preot, stând înaintea Îngerului Domnului, şi pe satana, stând în dreapta lui ca să-l învinuiască. Şi a zis Domnul către satana: „Ceartă-te pe tine Domnul, diavole, ceartă-te pe tine Domnul, Cel care a ales Ierusalimul!”. Şi era Iosua îmbrăcat în veşminte murdare şi stătea înaintea îngerului. Şi a răspuns şi a zis celor care stăteau înaintea lui: „Dezbrăcaţi-l de veşmintele cele murdare!”. Şi i-a zis lui: „Iată ţi-am iertat fărădelegile şi te-am îmbrăcat cu veşmânt de prăznuire!” (Zaharia 3, 1 – 4).*

Îngerul Domnului îl ceartă pe satana, dar şi Iosua trebuie să-şi schimbe veşmintele murdare, în timp ce vina is-a iertat. Asta înseamnă că Iousa a trebuit să se elibereze de păcatul lui, ca de veşmintele murdare, şi să se îmbrace cu altele, de o altă natură, curăţate şi neprihănite. S-a cerut din partea înaltului Preot îndreptare ca şi din partea noastră. Trebuie să fim gata să ne lepădăm de stavila oricărei legături pământeşti, dacă vrem să fim eliberaţi de puterea acuzatorului (diavolul). Poate nu întotdeauna vedem că hainele noastre nu sunt curate şi că e nevoie să le primenim, dar bunul nostru înger este întotdeauna gata să ne îmbrace cu altele noi, în clipa în care noi ne dăm seama cum suntem în realitate.

Într-un astfel de moment şi noi l-am putea auzi pe înger spunând, aşa cum is-a adresat altă dată lui Iosua: *„Aşa zice Domnul Savaot: Dacă vei umbla în căile Mele şi de vei păzi poruncile Mele, atunci tu vei cârmui casa Mea şi vei păzi curţile Mele, şi Eu îţi voi da ţie dregătorie*

printre slujitorii Mei de aici”. (Zaharia 3, 7).

Asta nu înseamnă, oare, că el întotdeauna va sta în prezenţa cetelor îngereşti? Îngerul îşi îndreaptă atenţia îndatoririi sale ca să nu se uite niciodată că numai spiritul transcende totul *„nu prin putere, nici prin tărie, ci prin Duhul meu, zice Domnul Savaot” (Zaharia 4, 6).*

De asemenea, îngerul îl previne pe profet să nu se îndoiască de cel care îi grăieşte, sau să dispreţuiască lucrurile mărunte şi nesemnificative ale vieţii de fiecare zi. *„Nimeni nu va trebui să pună la îndoială că Domnul m-a trimis la voi. Căci cine a dispreţuit vremea acestor începuturi neînsemnate?...” (Zaharia 4, 9 – 10).*

Reiese că, după cele opt viziuni, Zaharia a fost în stare să audă cuvintele lui Dumnezeu fără tălmăcirile îngerului; îngerul şi-a jucat rolul său de mentor până când Profetul a înţeles şi a fost în stare să acţioneze singur. Dar, la început, el şi-a recunoscut din toată inima lipsa lui de ştiinţă şi cu umilinţă a devenit receptiv atât la viziuni, cât şi la învăţătura lor.

„Înconjoară-ne pe noi cu sfinţii Tăi îngeri, ca prin mijlocirea lor, fiind păziţi şi povăţuiţi, să ajungem la unirea credinţei şi la cunoştinţa slavei Tale celei neapropiate, că binecuvântat eşti în vecii vecilor”. (Ceaslov, Rugăciunea Ceasurilor).

Îngerii în poezie, povestiri şi Apocalipsă

1. Ezdra şi Psalmii

A doua carte a lui Ezdra este una foarte dificilă, aparţinând de ceea ce unii consideră a fi scrierile apocrife (necanonice) ale Vechiului Testament, deşi unele porţiuni au fost probabil compuse la începutul erei creştine. Este, de fapt, un amestec de mai multe scrieri. Eroul cărţii este

prezentat ca fiind profund preocupat de taina dreptăţii lui Dumnezeu. El recunoaşte păcatul originar în căderea lui Adam, prin al cărui păcat toţi am păcătuit. Dar problema acelora care suferă nevinovaţi pentru cauza dreptăţii este cea care neliniştеşte pe Ezdra într-un mod deosebit şi la această problemă caută soluţia.

În trei viziuni succesive, Îngerul Uriil, al cărui nume înseamnă „Dumnezeu este lumina mea”, vine la Ezdra să-l lumineze şi să-i ajute să ajungă la un răspuns.

De fapt, din punctul nostru de vedere, în studiul angelologiei, Ezdra nu ne ajută prea mult în cunoaşterea naturii angelice, dar ne dă numele personal al lui Uriil, unul din cei şapte Arhangheli (2 Ezdra (Neemia) 4, 1, 36; 5, 20; 10, 28) [eu nu am găsit aceste trimiteri în Biblie despre Uriil]. Şi el ne face cunoscută o indicaţie a locului îngerilor în ordinea creaţiei, descriindu-L pe Dumnezeu drept cauza primară, care există înaintea tuturor timpurilor. „Numai Tu eşti Domn şi numai Tu ai făcut cerurile, cerurile cerurilor şi toată oştirea lor, pământul şi toate cele de pe el, mările şi toate cele ce se cuprind în ele; Tu dai viaţă la toate, şi Ţie se închină oştirea cerurilor” (2 Ezdra 9, 6).

Ezdra exemplifică mai departe cum, atunci când argumentând cu mintea noastră o problemă mai grea, am putea să auzim, dacă ascultăm cu adevărat, vocea îngerului care ne ajută să gândim şi să netezim nedumerirea noastră.

Îngerul Uriil îi arată dar lui Ezdra că omul nu poate înţelege uşor pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu se mişcă de-a lungul propriilor Sale căi misterioase. *„Crezi că poţi înţelege calea Celui Prea înalt... te întreb, dar numai despre foc şi vânt şi despre ziua pe care ai trecut-o... acum nu poţi să-mi dai răspuns despre ele... Cum ar putea fi creatura ta capabilă să înţeleagă drumul Prea înaltului?”*

(2 Ezdra 4, 2 – 11) [nici aceste trimiteri nu le-am găsit].

Această discuţie între înger şi Profet e plină de profunzime şi de frumuseţe. Aceia care se preocupă să măsoare aceste lucruri, multe dintre ele tulburând încă mintea modernă, ar trebui să citească cu atenţie această remarcabilă lucrare. Prin cuvintele lui Ezdra şi noi putem, întâmplător, să-l auzim pe Uriil sau pe propriul nostru mentor lămurind întrebările noastre.

Mai bine decât oricare alte cântări sau rugăciuni, psalmii au exprimat, pentru generaţii întregi, veneraţia a milioane de oameni. Ce tablou se înfăţişează pentru cel ce priveşte dincolo! „Carele lui Dumnezeu sunt mii de mii; şi mii se bucură de ele. Domnul se află în mijlocul lor, pe Sinai, în locaşul Său cel sfânt” (Psalmi 67, 18).

Apoi, câtă îmbărbătare e să treci de la măreţia acestei viziuni la reala, blânda asigurare că, în întreaga Sa slavă, Dumnezeu nu ne dispreţuieşte ci, că aceleaşi fiinţe care-l înconjoară cu măreţie, ne înconjoară şi pe noi cu o grijă iubitoare. „Că îngerilor Săi va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale. Pe mâini te vor înălţa ca nu cumva să împiedici de piatră piciorul tău” (Psalmi 90, 11 – 12). Câtă încredere nemaipomenită se face auzită în acest psalm, câtă siguranţă pentru cei ce locuiesc „în cămările tainice ale Celui Prea înalt”.

Se spune că Psalmul 33 a fost scris de David după ce a scăpat de Achiş, Regele din Geth, aşa cum e scris în 1 Regi 21, 10 – 15. Acest imn este o chemare către toţi oamenii să se alăture psalmistului în recunoştinţa sa faţă de Dumnezeu care „l-a salvat de tot necazul său”. Pentru că David vorbea din propria sa experienţă, cuvintele sale sunt încărcate cu o profundă şi mişcătoare sinceritate. „Săracul a strigat şi Domnul l-a auzit pe el şi din toate necazurile lui l-a izbăvit. Străjui-va îngerul domnului împrejurul celor ce se tem de El şi-i va izbăvi pe ei” (Psalmi

33, 6 – 7).

Cât de sigură simte marele rege soldat şi poet prezenţa Îngerului Domnului, pus să-l vegheze şi să-l păzească! Mintea lui nu este tulburată de îndoieli şi de speculaţii moderne care ne-ar îngrijora; într-adevăr, de ce să ne îngrijoreze aceasta, dacă David a cunoscut prezenţa îngerului?

În contrast cu alte scrieri din Vechiul Testament, care se ocupă mai ales de cuvintele lui Dumnezeu adresate oamenilor, Psalmii sunt alcătuiţi din cuvintele omului adresate lui Dumnezeu. Ei se aud ca o chemare în ajutor, exprimă mulţumiri şi încredere, sunt rugăciuni de mărturisire, laudă, căinţă şi mulţumire. „Binecuvântaţi pe Domnul toţi îngerii lui, cei tari în virtute, care faceţi cuvântul Lui şi auziţi glasul cuvintelor Lui” (Psalmi 102, 20).

În mai mulţi psalmi, îngerii sunt chemaţi să fie martori, să se unească în imnuri triumfale. Psalmistul ştie că fără vocile îngerilor, care să întărească corul, bietele limbi omeneşti ar fi neputincioase ca să facă drepte cu adevărat laudele lor: „Lăudaţi-L voi toţi îngerii, lăudaţi-L toate oştirile cereşti!”

Cu smerenie, ne unim rugăciunile cu ale lor întru lauda Lui, Cel care a ales să ne facă doar cu puţin mai prejos decât îngerii!

2. Iov

Relatarea despre Iov este o carte cu totul ieşită din comun, în care problema suferinţei umane este luată în consideraţie pentru prima dată în Vechiul Testament. Dar, mai presus de orice, este o expunere despre credinţă, în care răspunsul la toate frământările este găsit în Dumnezeu. Îngerii sunt pomeniţi puţin, cu excepţia

prologului, în care ei sunt descrişi ca fii ai lui Dumnezeu, care vin în faţa Lui ca să dea socoteală asupra activităţii lor. Şi satana a venit printre ei, ca să-l învinuiască pe Iov, acel om bun şi credincios, pentru că era virtuos, doar pentru că poseda toate bunurile lumii, pretinzând că dacă Iov ar fi să piardă tot, L-ar blestema pe Dumnezeu. Dumnezeu crede în bunătatea şi credinţa ultimă a lui Iov, şi îi îngăduie satanei să facă ce vrea cu el. Nu Dumnezeu, ci satana's-a gândit la toate încercările şi suferinţele prin care a pus la încercare credinţa lui Iov.

Cu toate că povestea lui Iov ne este bine cunoscută, morala ei ne poate scăpa. Şi anume, că Dumnezeu îngăduie faptele satanei pentru scopuri pe care noi nu le putem înţelege pe deplin, dar care ne conduc înapoi la Dumnezeu dacă suntem credincioşi până la moarte. Dumnezeu, Tatăl nostru, îi instruieşte şi-i disciplinează pe copiii săi şi chiar foloseşte răul în perspectiva unui bine final.

Satana, să nu uităm, este una din creaturile lui Dumnezeu, unul din copii Lui care a folosit rău libertatea. Satana îl urăşte pe Dumnezeu şi tot ce e bun, pentru că el a ales să se iubească pe sine mai presus de Dumnezeu. Se luptă cu îngerii luminii şi, urând omul, încearcă prin toate mijloacele să ne smulgă din mâinile Tatălui. Satana nu poate concepe o dragoste dezinteresată; el se aşteaptă ca noi să cădem prin încercări ca ale lui Iov. Se bucură când păcătuim. Dar Dumnezeu are încredere în noi aşa cum a avut încredere în Iov şi poate arăta satanei, chiar prin noi înşine, cât de fără de speranţă sunt eforturile lui. În acest fel, noi putem fi uneltele lui Dumnezeu pentru triumful Său asupra puterilor întunericului. Cine poate spune? Putem răspunde tot atât de puţin ca şi Iov, când Dumnezeul-a întrebat: *„Unde erai tu, când am întemeiat pământul? Spune-Mi, dacă ştii să spui… cine a hotărât măsurile pământului… cine a pus piatra lui cea din capul unghiului. Atunci când stelele dimineţii cântau laolaltă şi toate*

puterile cerurilor Mă sărbătoreau?" (Iov 38, 4 – 7).

„Puterile cereşti" sunt îngerii care iau parte la natura divină şi se prezintă în faţa Tatălui şi Creatorului tuturor, cum e descris în altă parte: „Am văzut pe Domnul stând pe tronul Său şi toată oştirea cerească sta lângă El, la dreapta şi la stânga Lui" (3 Regi 22, 19).

Satana, în povestirea lui Iov, pare a fi venit „printre" aceşti fii, dar nu este unul dintre ei. El vine ca un instigator la dezordine, ca acuzator. Când Dumnezeu îl întreabă unde fusese, satana răspunde: *„Am dat târcoale pe pământ şi m-am plimbat în sus şi în jos" (Iov 1, 7).*

Acesta este aproximativ răspunsul tupeului, a nestăpânirii unuia care nu „aparţine" celorlalţi. Interesant că în limba arabă verbul „shatana" înseamnă „a fi îndepărtat" şi e destul de aproape de latinul „satana". Răul este cel mai îndepărtat lucru de Dumnezeu, atât de departe încât sfârşitul se va desfăşura între mai îndepărtat şi mai satanic, în nimicnicia şi întunecimea puţului fără fund al disperării.

Îngerii luminii personifică tot ceea ce este Dumnezeu; îngerii întunericului personifică tot ceea ce nu este Dumnezeu.

A asculta de rău şi a dispera înseamnă a te îndepărta de Dumnezeu. Lupta lui Iov a fost să se ţină tare; el a luptat şi a câştigat. Nimic nu ne împiedică să facem şi noi la fel, ştiind că a gândi şi a acţiona drept este singura noastră realitate.

Ca şi Iov, trebuie să avem încredere în Dumnezeu, în toate încercările noastre. La sfârşitul lor, dacă le-am îndurat, Îl vom găsi apoi pe Tatăl iubitor.

„Bucurându-se de cuviinţa îngerească, cetele îngerilor, prin împărtăşirea cea prea bogată din

Tainele Tale, se luminează cu daruri dumnezeieşti prea înfrumuseţate" (Canonul îngerilor; cântarea 1, glasul 3).

3. Daniel

Cartea lui Daniel se crede a fi fost scrisă în timpul revoltei macabeilor, în al doilea secol î.Hr. Eroul său (Daniel), o figură legendară a secolului 7 î.Hr., a trăit în exil, în Babilon. Nu datarea precisă a acestei remarcabile cărţi trebuie să ne preocupe atât de mult, cât mesajul ei, tot atât de semnificativ astăzi, ca şi cu atâtea secole în urmă.

Daniel, ca şi toţi profeţii, a fost mai puţin preocupat de a scrie istorie şi mai mult de a proclama o credinţă. El cheamă la curaj, nădejde şi răbdare; cuvintele lui au fost scrise în timpuri asemănătoare cu ale noastre. Teama de viitor era tot atât de mare pentru oameni, din păcate, aşa cum este şi astăzi pentru mulţi dintre noi. Groaza noastră principală pare a fi distrugerea produsă de armele nucleare, a lor era o putere la fel de capabilă să anihileze micul lor Israel.

Cuvântul lui Dumnezeu, adresat lui Daniel în acel timp, era asemenea celui de care şi noi avem nevoie azi. Doctrina esenţială consta într-o loialitate absolută faţă de Dumnezeu, o nobleţe a vieţii zi de zi, o încredere că ziua de mâine este într-adevăr în grija lui Dumnezeu.

Pentru studiul nostru de angelologie, Cartea lui Daniel este deosebit de interesantă, pentru că relatarea sa este un mare pas înainte faţă de scrierile timpurii, în care îngerii sunt mesagerii anonimi ai lui Dumnezeu şi fără caractere proprii, deosebite. Daniel le dă numele personale şi le defineşte funcţiile ca patroni şi păzitori ai naţiunilor. El a avut contact direct cu ei, atât din punct de vedere practic, cât şi mistic.

Daniel, ni se relatează, a fost dus în Babilon la curtea lui Nabucodonosor şi a supravieţuit până în zilele lui Cyrus, cuceritorul persan al Babilonului. Astfel, trebuie să fi fost contemporan cu Isaia.

Cartea lui Daniel se împarte în două părţi: cea narativă şi cea vizionară; în ambele îi găsim pe îngeri.

Prima naraţiune ce ne interesează din punct de vedere angelologic este aceea a cuptorului de foc (Daniel 3). Trei prieteni şi ucenici ai lui Daniel – Şadrac, Meşac şi Abed-Nego – au refuzat să asculte ordinul lui Nabucodonosor de a adora o imagine în aur (idol sculptat) şi, în consecinţă, au fost legaţi şi, din ordinul regelui, aruncaţi într-un cuptor de foc de şapte ori mai încins decât de obicei. Dar cei trei tineri, credincioşi neînfricaţi, şi-au pus credinţa în Dumnezeu şi-s-au rugat să fie salvaţi. *„Şi n-au încetat slujitorii regelui, care-i aruncaseră în cuptor să înfierbânte cuptorul cu catran şi cu smoală şi cu câlţi şi cu viţă. Şi vâlvătaia se ridica deasupra cuptorului de patruzeci şi nouă de coţi... Iar Îngerul Domnului's-a coborât la Azaria (Abed-Nego) şi la cei trei prieteni ai lui în cuptor şi a stins văpaia. Şi le-a suflat în mijlocul cuptorului ca o răcoare de adiere şi de rouă, aşa că focul nu i-a mai atins; nu le-a mai pricinuit nici dureri, nici teamă" (Daniel 3, 46 – 51).*

Recunoştinţa celor trei tineri şi-a găsit expresia în acel faimos imn de mulţumire, care este folosit de secole în Biserica creştină, cunoscut ca Benediate sau „Cântarea celor trei tineri", neinclusă în toate versiunile Bibliei.

„Binecuvântat eşti Doamne Dumnezeul părinţilor noştri şi lăudat şi prea înălţat întru toţi vecii. Binecuvântat eşti Cel ce vezi adâncurile şi şezi pe Heruvimi şi lăudat şi prea înălţat în veci. Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul, lăudaţi-L şi-L înălţaţi pe El în veci... Binecuvântaţi îngeri pe Domnul, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi pe El în veci. Binecuvântaţi pe Domnul, Dumnezeul

dumnezeilor, toţi care vă închinaţi Lui, lăudaţi şi mulţumiţi, că în veac este mila Lui" (Cântarea celor trei tineri, 28, 31, 34, 36, 67).

Miracolul cuptorului de foc a făcut o impresie atât de adâncă asupra lui Nabucodonosor, încât a încetat să-i mai persecute pe evrei pentru practicile lor religioase. Ne putem uşor imagina că regele a fost uimit când, crezând că victimele au fost carbonizate, a văzut pe cei trei tineri evrei mergând nelegaţi şi nevătămaţi în mijlocul flăcărilor în compania unei fiinţe cereşti.

Căruia dintre noi nu i-a plăcut povestea lui Daniel în groapa leilor? Este o splendidă ilustrare religioasă şi nu o relatare istorică care ne incită la a răspunde întrebării: la ce trebuie să renunţe omul, în schimbul integrităţii sale? Daniel răspunde prin această mărturie de credinţă neclintită şi curaj, azi o poveste favorită atât pentru generaţiile în vârstă, cât şi pentru cele tinere.

Nabucodonosor a murit, şi Darius Medul, care cucerise Babilonul, s-a urcat pe tron. El, desigur, nu auzise despre cei trei tineri din cuptorul de foc, iar vechea problemă spinoasă a practicilor religioase a izbucnit din nou. Daniel continua să-L adore pe Dumnezeu după credinţa mozaică, în ciuda unui decret proaspăt. Darius, ca să facă plăcere sfetnicilor, mai mult decât din adâncă convingere personală, l-a aruncat pe Daniel leilor. După o noapte nedormită, a privit în groapa leilor şi acolo, spre marea lui mirare, l-a văzut pe Daniel stând liniştit cu fiarele sălbatice la picioare. Când uimitul (şi, ca să-i facem dreptate, încântatul) rege l-a cercetat pe Daniel, acesta i-a răspuns: *„Dumnezeul-a trimis pe Îngerul Său, care a închis gura leilor, şi ei nu mi-au făcut niciun rău pentru că am fost găsit nevinovat înaintea Lui, precum şi în faţa ta, rege, n-am făcut niciun rău!" (Daniel 6, 23).*

Scrierile din a doua jumătate a cărţii lui Daniel sunt,

aşa cum se ştie, apocaliptice, o formă de compoziţie pe care evreii au folosit-e în timpurile de asuprire şi care „lăsau fără văl" nădejdea şi asigurau pe cei drepţi de împlinirea ultimei rugăminţi.

Lui Daniel is-au înfăţişat multe viziuni a căror desluşire îl puneau în încurcătură, până când Arhanghelului Gavriil is-a ordonat de către Dumnezeu să le tălmăcească pentru el. Este pentru prima dată când i se dă un nume personal unui înger în Vechiul Testament. Numele lui înseamnă „Omul lui El" adică „Omul lui Dumnezeu". „El" este vechiul cuvânt canaanit pentru Dumnezeu şi „gabr" înseamnă „om". Alţii îl interpretează că „El este luptătorul meu" sau „El se arată viteaz".

Daniel a priceput că fiecare naţiune are un înger păzitor şi, în mod specific, Sfântul Arhanghel Mihail este protectorul şi patronul Israelului (Daniel 10, 21). De asemenea, a văzut slava lui Dumnezeu, deşi cuvintele sale, într-un fel, nu au puterea celor ale lui Isaia şi Iezechiel. Descrierile lui Daniel par a fi mai convenţionale, împrumutând termeni care fuseseră folosiţi mai înainte; dar, totuşi, în relatarea lui, există timbrul adevărului care nu lasă nicio îndoială că el a avut o experienţă spirituală, autentică şi profundă şi că a văzut într-adevăr oştirile cereşti. *„Mii de mii îi slujeau şi miriade de miriade stăteau înaintea Lui" (Daniel 7, 10),* ne spune el.

Mult din ceea ce a văzut Daniel şi a năzuit să exprime în cuvinte, rămâne neclar pentru aceia care aşteaptă o cunoaştere specifică în acest domeniu, dar există un moment intim al atingerii dintre vizionar şi Arhanghelul Gavriil, care este uşor de înţeles şi coboară experienţa lui la nivelul nostru.

Daniel relatează că asta's-a întâmplat într-o seară, când era profund concentrat şi adâncit în rugăciune. *„Şi în vreme ce grăiam şi mă rugam şi mărturiseam păcatul meu... şi cădeam cu ruga mea fierbinte înaintea Domnului*

Dumnezeului meu… iată un om, Gavriil, pe care-l-am văzut în vedenia mea cea de la început, în zbor grăbit, s-a apropiat de mine pe la vremea jertfei de seară. Şi a venit şi mi-a grăit, zicând: „Daniele, chiar acum am venit ca să-ţi deschid mintea” (Daniel 9, 20 – 22).

Mă întreb cât de des ne atinge îngerul nostru şi caută să ne dea darul discernământului – acea îndemânare a înţelegerii şi a percepţiei profunde? Dar, din păcate, suntem adesea prea îngreunaţi la minte, nepăsători sau prea grăbiţi ca să mai putem auzi vocea Duhului.

„Cel ce izvorăşti pâraie şi râuri de bunătate, Bunule, pe cetele îngerilor le-ai arătat strălucind cu raza tainelor Tale celor nepătrunse” (Canonul îngerilor, cântarea 3, glasul 3).

4. Tobit

Una din cele mai fermecătoare povestiri ale Vechiului Testament este aceea a lui Tobit şi despre Arhanghelului Rafael. E o povestire religioasă scrisă într-o formă plăcută, aproape ca un roman. Acţiunea se petrece la Ninive, în timpul captivităţii asiriene, şi se povesteşte despre o familie credincioasă de evrei exilaţi. Tobit (Tobit era tatăl iar Tobie era fiul lui Tobit), un om pios şi temător de Dumnezeu, trăia după legea părinţilor săi, în ciuda străinilor care-l înconjurau. Făcea multe lucruri bune, printre care acela de a îngropa morţii după obiceiul evreilor. Făcând aceste fapte de caritate, şi-a pierdut vederea şi soţia sa. „Ana a preluat treaba pe umerii ei de femeie” pentru ca să-i ajute să păstreze rânduiala familiei. Ce experienţă familiară a refugiaţilor în orice timp şi vreme!

În această împrejurare, Tobit şi-a amintit că a lăsat în Media, la o rudă a sa, Gabael, zece talanţi de argint. A hotărât să-l trimită pe fiul său Tobie să recupereze banii

atât de necesari. Tobit a angajat un străin să-l însoţească pe Tobie în călătorie. Acest străin era Arhanghelul Rafael deghizat. În timpul călătoriei lor, cei doi tovarăşi’s-au dus să pescuiască şi îngerul l-a povăţuit pe băiat să păstreze ficatul peştelui, inima şi fierea, care-i vor folosi mai târziu.

Ajungând la Ecbatana’s-a adăpostit la Raguel, a cărui fiică Sara era tare necăjită şi-şi dorea moartea. Nefericirea ei se datora uciderii de către duhul cel rău, Asmodeu, a celor şapte bărbaţi succesivi, chiar în noaptea nunţii. Tobie’s-a îndrăgostit de Sara şi-s-a căsătorit cu ea, neluând în seamă blestemul ce era asupra ei. Rafael, protejând tânărul cuplu, a ars ficatul şi inima peştelui, care au produs fum. *„Şi simţind demonul mirosul acesta, a fugit în părţile de sus ale Egiptului, şi îngerul l-a legat” (Tobit 8, 3).*

Este exemplul perfect al încleştării dintre îngerii buni şi cei răi, în care putem vedea rolul pe care-l joacă propria atitudine a omului. Îngerul bun a fost în stare să-l apere pe acela pe care-l avea în grijă, pentru că Tobie era ascultător, curajos şi pentru dragostea sa adevărată pentru Sara.

Tobie, credincios scopului călătoriei, a recuperat cei zece talanţi de argint şi-s-a întors acasă cu mireasă. A fost în stare să vindece orbirea tatălui său cu unsoarea făcută din fierea peştelui, aşa după cum l-a învăţat îngerul.

Familia reunită şi plină de recunoştinţă a vrut să-l răsplătească pe străinul angajat, care’s-a dovedit a fi un prieten atât de înţelept şi devotat, copleşindu-l cu daruri. Dar străinul a refuzat spunând: *„Binecuvântaţi pe Dumnezeu, slăviţi-L şi mărturisiţi înaintea celor vii ce a făcut El pentru voi... Taina regelui se cuvine’s-o păstrezi, iar lucrurile lui Dumnezeu este de laudă să le vesteşti. Faceţi bine şi răul nu vă va ajunge! mai mult preţuieşte rugăciunea cu post şi dreptate, decât bogăţia cu nedreptate... iar păcătoşii sunt duşmanii propriei lor*

vieţi… Când te rugai tu şi nora ta Sara, eu duceam pomenirea rugăciunii voastre înaintea Celui Sfânt şi, când îngropai tu pe cei morţi, încă eram cu tine. Şi când tu nu te-ai lenevit să te scoli şi să-ţi laşi prânzul tău ca să te duci să ridici pe cel mort, binefacerea ta nu's-a ascuns de mine, căci eu eram cu tine" (Tobit 12, 6 – 13).

Arhanghelul Rafael este îngerul rugăciunilor, al faptelor bune şi al vindecării; de asemenea este protectorul tuturor călătorilor, iar azi mai ales al celor care călătoresc cu avionul.

Numele lui Rafael înseamnă în ebraică „Dumnezeu vindecă". Dintre toate energiile lui Dumnezeu, mai vădit transcendentă, este aceea a vindecării. În durerile şi în zbaterile noastre, cât de mult ne ajută să ştim că cel ce duce rugăciunile noastre la Dumnezeu este însăşi puterea vindecătoare a lui Dumnezeu.

Să ţinem întotdeauna minte şi să repetăm vechea rugăciune pentru aceia care călătoresc. ***„Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Cela ce eşti calea, adevărul şi viaţa, binecuvântează călătoria noastră. Trimite şi nouă înger păzitor ca lui Tobie, ca să ne fie povăţuitor şi păzitor şi să ne ferească nevătămaţi de toată reaua întâmplare…" (Rugăciuni pentru creştinii ortodocşi).***

5.2 Macabei

În ambele cărţi ale Macabeilor suntem puşi la curent cu istoria Ierusalimului, aproximativ între 176 – 136 î.Hr. Prima carte este relatarea strict istorică a revoltei evreilor de sub jugul sirian, condusă de Macabei. A doua carte, care ne interesează pe noi, este centrată pe figura eroică a lui Iuda Macabeul, eliberatorul Ierusalimului. Prima parte a acestei cărţi (2 Macabei) relatează evenimentele care au cauzat faimoasa revoltă.

„Acum, când cetatea era liniştită şi legile respectate pretutindeni din cauza sfinţeniei lui Onia, marele preot…” (2 Macabei 3, 1). Astfel începe istorisirea dar, curând, intriga intră în scenă.

Un anume Simon se ceartă cu Onia, bunul Arhiereu, şi din cauză că maşinaţiile sale locale n-au dat rezultate, i-a şoptit regelui că există o comoară mare în templu, care nu „aparţinea cheltuielilor folosite la jertfe” şi putea fi adusă spre cercetare. Regele l-a însărcinat pe trezorierul său Eliodor să se ducă şi să confişte banii. Eliodor, sub pretext că vizitează cetăţile din Celosiria şi Fenicia, s-a dus la Ierusalim, unde a fost primit cu multă curtoazie. Imediat el i-a cerut lui Onia să-i predea proprietatea. Arhiereul a protestat, explicând că banii erau destinaţi să le ajute pe văduve şi pe copiii orfani şi au fost încredinţaţi Templului spre bună păstrare. În plus, Simon a exagerat grosolan suma. Eliodor n-a luat în seamă aceste cuvinte şi a încercat mai departe să-şi însuşească banii. Descrierea necazului lui Onia şi al oamenilor constituie într-adevăr o naraţiune emoţionantă. În disperarea lor, s-au adresat lui Dumnezeu să le salveze Templul venerat de la pângărire.

„Şi se rugau cu mâinile ridicate spre cer… Iar Eliodor, vrând să îndeplinească porunca, fiind cu ostaşii la vistierie, Domnul părinţilor şi Stăpânul a toată puterea a făcut o minunată arătare, încât toţi cei ce îndrăzniseră să vină, spăimântându-se de puterea lui Dumnezeu, au leşinat şi-s-au înfricoşat. Că li’s-a arătat un cal care avea pe el un călăreţ groaznic şi era împodobit cu foarte frumos acoperământ şi, pornindu-se iute, a lovit pe Eliodor cu copitele cele dinainte; iar cel care şedea pe cal se vedea având arme de aur. Şi încă alţi doi tineri’s-au arătat înaintea lui, puternici foarte, strălucind de Mărire şi cu îmbrăcăminte luminoasă, care, stând de amândouă părţile, neîncetat îl băteau cu multe lovituri, copleşindu-l. Şi fără veste, căzând Eliodor la pământ şi cu mult întuneric

împresurându-se…” (2 Macabei 3, 22 – 27).

Eliodor a căzut grav bolnav. Recunoscători, oamenii I-au adus mulţumiri lui Dumnezeu pentru salvarea Templului de la pângărire, dar Arhiereul’s-a rugat: *„pentru izbăvirea omului. Şi după ce Arhiereul’s-a rugat lui Dumnezeu, tinerii aceia iarăşi’s-au arătat lui Eliodor cu aceleaşi haine îmbrăcaţi şi, stând, au zis: „Mulţumire multă să aduci lui Onia Arhiereul că pentru el ţi-a dăruit Domnul viaţă” (2 Macabei 3, 32 – 33).*

Ce comentarii putem face în plus, decât să spunem: mari sunt lucrările lui Dumnezeu! Pentru cei învinşi, cât şi pentru cei mântuiţi, mâinile lui Dumnezeu au fost deplin vădite sub înfăţişarea războinicilor cereşti: nu a fost ultima dată când au apărut în timpul acelor zile zbuciumate şi eroice, când o naţiune mică şi amarnic asuprită a scuturat singură jugul unei mari puteri.

Scurt timp după aceste evenimente, bunul Onia a fost omorât, regele a murit şi în locul lui a domnit crudul şi nedreptul Antioh Epihanul care în final a capturat şi pângărit Templul. Evreii’s-au revoltat sub conducerea curajoasă şi înţeleaptă a lui Iuda Macabeul, care i-a învins pe sirieni, a eliberat Templul din mâinile necredincioşilor şi l-a dăruit din nou slujirii Singurului şi Adevăratului Dumnezeu. Totuşi lupta nu’s-a terminat; au rămas succesorii lui Antioh şi alţi vecini ostili. Î

n două din bătăliile sale, viaţa iudeilor a fost salvată prin miraculoasa intervenţie a călăreţilor angelici.

Evreii erau ameninţaţi de o mare putere armată sub comanda unui general numit Timotei, care a crezut că poate supune mica şi tenacea naţiune prin forţa armelor, dar ei, ca de obicei, şi-au pus încrederea în Domnul.

„Şi când a răsărit soarele, s-au lovit amândouă

părţile, aceştia având chezaş de bună norocire şi de biruinţă fapta bună şi scăparea cea spre Domnul, iar aceia având călăuză mânia. Şi pe când se băteau cu înverşunare, s-au arătat vrăjmaşilor, din cer, cinci bărbaţi străluciţi, călări pe cai cu frâie de aur, care purtau în luptă pe iudei. Doi dintre ei, luând pe Iuda Macabeul în mijloc şi acoperindu-l cu armele lor, îl păzeau nevătămat; iar asupra vrăjmaşilor aruncau săgeţi şi trăsnete. Deci învălmăşindu-se pentru că nu vedeau, şi tulburându-se cădeau în sabie" (2 Macabei 10, 28 – 30).

Altă dată, Lisias, „epitropul" regelui, a pornit să asedieze oraşul întărit Betur, cu o mare desfăşurare de pedestraşi călăreţi şi chiar o grupă de 80 de elefanţi, arma secretă îngrozitoare a acelor timpuri: *„Şi Macabeu, luând cel dintâi armele, a îndemnat pe ceilalţi să stea împreună cu el la primejdii şi să ajute pe fraţii săi. Şi împreună cu osârdie pornind, şi la Ierusalim fiind ei, s-a arătat călăreţ cu haină albă mergând înaintea lor şi cu arme de aur sclipind. Şi toţi împreună au binecuvântat pe milostivul Dumnezeu şi-s-au întărit cu inimile, fiind gata a năvăli nu numai asupra oamenilor, ci şi asupra fiarelor sălatice şi a zidurilor de fier. Deci, apropiindu-se cu bună rânduială, având ajutor pe Domnul cel din cer, Care se milostivea spre ei... (2 Macabei 11, 7 – 10).*

Mai presus de orice, în aceste istorisiri este remarcabilă credinţa şi încrederea acestor oameni. Iuda Macabeul a fost o persoană reală care cu adevărat a dat aceste bătălii împotriva îngrozitoarelor adversităţi şi a câştigat. Există un verset foarte sugestiv: *„când a răsărit soarele, s-au lovit amândouă părţile, aceştia având chezaş de bună norocire şi de biruinţă fapta bună şi scăparea cea spre Domnul, iar aceia având călăuză mânia" (2 Macabei 10, 28).* În asta stă răspunsul oricărei întrebări. Credinţa şi curajul evreilor şi harul lui Dumnezeu au fost scoase la lumină, de către aceia care au avut ochi să vadă pe cavalerii cereşti. Credinţa lor i-a făcut să se simtă siguri şi,

în consecinţă, au şi fost siguri, pentru că îngerul lui Dumnezeu a fost cu ei cu adevărat. Astfel, împreună cu toţi aceia care-şi pun încrederea în Dumnezeu, ei se bat în toiul conflictului cu noi şi pentru noi.

Exceptând călăreţii Apocalipsei, aceasta este cea mai impresionantă descriere a îngerilor călare ce se găseşte în Scriptură. Există un adevăr evident în aceste pasaje, care le scoate din simpla legendă şi le aduce în domeniul experienţei spirituale concrete.

6. Cartea secretelor lui Enoh

E greu de afirmat unde ar putea fi locul lui Enoh într-un studiu ca cel prezent. Scrierile sale, desigur, nu aparţin cărţilor canonice, ci mai mult literaturii pseudoaprocrife. Personajul istoric Enoh, ca şi pasajele din cărţile ce poartă numele lui, sunt atribuite Noului Testament şi i-au influenţat pe scriitorii acestuia. Cărţile lui Enoh au fost foarte bine privite şi mult citate în primele secole, atât de creştinii ortodocşi, cât şi de eretici.

Enoh însuşi este identificat în genealogia lui Noe ca fiul lui Iared şi tatăl lui Matusalem. Mai departe suntem informaţi că: *„Şi a plăcut Enoh lui Dumnezeu şi apoi nu's-a mai aflat, pentru că l-a mutat Dumnezeu" (Facerea 5, 24).* Tradiţia a reţinut că Enoh a fost atât de apropiat de Dumnezeu încât, chiar când era pe pământ, a vizitat cerurile şi în final n-a murit, ci a fost strămutat, cum spune Sfântul Pavel: „Prin credinţă, Enoh a fost luat de pe pământ, ca să nu vadă moartea, şi nu's-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase căci, mai înainte de a-l strămuta, el a avut mărturie că a bine-plăcut lui Dumnezeu" (Evrei 11, 5).

În jurul numelui lui Enoh au luat naştere multe legende, printre care şi aceea că el ar fi descoperit scrisul, aritmetica şi astrologia, dar în special se credea că a văzut cerul. Se presupune chiar că relatările lui în această

privinţă au fost luate de Noe în arca lui. Nu este surprinzător, deci, că antologiile care descriu cerurile vor purta numele său, chiar dacă au fost adunate lung timp după ce a murit adevăratul Enoh. Era un procedeu obişnuit în vremurile Vechiului Testament şi chiar în primele secole ale erei noastre creştine. Multe scrieri erau adunate sub numele unui profet sau al unui om înţelept, care a avut un mod deosebit de a gândi, cum ar fi Solomon ori Isaia.

Există două cărţi legate de Enoh: Cartea lui Enoh şi Cartea Secretelor lui Enoh. Amândouă au dispărut din circulaţie aproximativ cam în secolul II s-au IV al erei creştine. Prima dintre ele, scrisă în etiopiană, a fost descoperită în 1773 în Abisinia şi datează din al doilea şi primul secol î.Hr. Cealaltă, care ne interesează îndeosebi în studiul nostru, Cartea Secretelor lui Enoh, a ajuns până la noi într-o versiune slavonă, evident făcută după un original grecesc cam între 30 î.Hr. şi 70 d.Hr. Autorul său a fost un evreu ortodox elenist, care a trăit în Egipt. Nu se cunoaşte despre el nimic mai mult. El se ascunde sub numele de Enoh. Deşi chiar şi informaţia că o astfel de carte a existat’s-a pierdut pentru aproximativ 1200 ani, câteva din frazele ei, deşi nu cartea ca atare, cum deja’s-a remarcat, sunt citate în Noul Testament, ca şi în literatura apocrifă unde sunt reproduse aproximativ.

La această carte se referă Origen, Clement din Alexandria şi Irineu. Enoh cu siguranţă trebuie să-l fi influenţat pe Dionisie Areopagitul şi prin el pe Toma d’Aquino, Dante Alighieri şi John Milton. Textul slavon a fost tradus în engleză de Morfill în 1896 şi redactat de R.H. Charles. Din această carte citǎm.

Cartea secretelor lui Enoh se deschide prin a ne povesti cum Enoh a avut un vis în care era înştiinţat că va fi luat să viziteze cerul.

„A fost un om foarte înţelept şi care făcea lucruri mari: Dumnezeu îl iubea şi l-a primit, aşa ca el să poată

vedea locuinţele cereşti, împărăţiile înţeleptului, măreţului, necuprinsului şi niciodată schimbătorului Dumnezeu, Domnul tuturor… şi gradele şi manifestările oştirilor spirituale, şi ca să fie un martor ocular al slujirilor de nespus ale multitudinilor de creaturi şi ale diverselor înfăţişări şi cântărilor indescriptibile ale oştilor Heruvimilor şi ale lumii incomensurabile”.

În timp ce se afla singur în casă, Enoh a visat că a fost vizitat de doi mesageri cereşti, pe care el îi descrie ca foarte înalţi. *„Şi feţele lor străluceau ca soarele şi ochii lor erau ca nişte lămpi arzânde; şi foc ieşea de pe buzele lor. Hainele lor păreau nişte pene, picioarele erau purpurii, aripile lor mai strălucitoare ca aurul; mâinile lor mai albe decât zăpada. M-am deşteptat din somn şi i-am văzut dar pe aceşti oameni stând în faţa mea”.*

De notat că, în acest moment, Enoh nu mai visa, pentru că vizitatorii l-au deşteptat. Mai târziu sunt identificaţi cu numele de Samuel şi Raquel. L-au purtat pe Enoh pe aripile lor şi l-au dus succesiv în cele şapte ceruri. Aceasta este poate originea expresiei noastre „a te afla în al şaptelea cer”.

Enoh ne povesteşte, în capitolul patru până în capitolul şase, că îngerii l-au purtat deasupra aerului în eter şi acolo, în primul cer, a văzut 200 de îngeri, conducătorii stelelor şi păzitorii zăpezii şi ai gheţii, norilor, ai picăturilor de rouă şi al sfântului mir pentru ungere.

În al doilea cer (capitolul al 6-lea şi al 7-lea), el a văzut îngerii căzuţi „cei care-l-au apostaziat pe Domnul” şi a căror înfăţişare era nespus de întunecată „mai mult decât întunericul de pe pământ”. Enoh’s-a întristat la vederea lor şi a fost tulburat de făpturile căzute, care-i cereau lui, simplu muritor, să se roage lui Dumnezeu pentru ei.

În cerul al treilea (capitolele 8 – 10), cei doi îngeri

care-l însoţeau, i-au arătat lui Enoh paradisul, „un loc cum niciodată n-a fost cunoscut pentru frumuseţea sa”. Aici e Grădina Edenului, păzită de 300 de îngeri, şi aici se află arborele vieţii. Ei i-au arătat locul rugăciunilor, veşnica şi binecuvântata moştenire a drepţilor şi a celor care îndură şi sunt credincioşi până la sfârşit. La Nord de Eden îngerii i-au arătat lui Enoh „un loc înspăimântător de „întunecime sălbatică şi de o beznă de nepătruns”, pregătit pentru aceia care nu-L cinstesc pe Dumnezeu, care fac fapte rele pe pământ”. Aceasta este veşnica moştenire a celor răi, unde ei suferă şi sunt chinuiţi, sunt înconjuraţi de foc şi de gheaţă, asemenea atmosferei care arde şi îngheaţă.

În al patrulea cer (capitolele de la 11 la 17), lui Enoh i-au fost arătate căile soarelui şi ale lunii, cu creaturile lor stranii şi minunate, fenicşi şi himere, care desfid orice descriere. A fost purtat la răsărit de porţile soarelui şi la nord; apoi la răsărit de drumul lunii. Şi apoi, înainte de a fi dus mai departe, Enoh a zărit o clipă slava lui

Dumnezeu. „În mijlocul cerurilor am văzut o ceată înarmată, slujindu-l pe Domnul cu chimvale şi orgi şi cu glas necontenit. Am fost încântat să aud asta”.

De acolo, Enoh’s-a dus în al cincilea cer (capitolul 18), unde i-a văzut pe Veghetori, cunoscuţi de asemenea ca paznici. Ei sunt fraţii acelor îngeri care’s-au revoltat sub conducerea prinţului lor, Satanail, şi care, în consecinţă, au fost închişi în al doilea cer.

Enoh a fost purtat apoi în al şaselea cer (capitolul 19), şi acolo a văzut cele şapte cete de îngeri, „foarte strălucitoare şi pline de slavă, feţele lor străluceau ca razele soarelui. Erau splendide şi aveau obrajii, la fel şi felul lor de a se purta era la fel, ca şi felul îmbrăcăminţii lor. Şi aceste ordine îngereşti rânduiesc şi studiază revoluţia stelelor şi schimbările lunii şi revoluţiile soarelui şi supraveghează condiţiile bune sau rele ale lumii. Şi ei rânduiesc învăţăturile şi instrucţiunile şi vorbirea blândă şi

cântatul şi alte forme ale măreţei laude. Ei sunt Arhanghelii, care hotărăsc asupra îngerilor. Ei ţin sub puterea lor orice lucru, vieţuind în cer şi pe pământ. Şi îngerii au grijă de râuri şi mare şi sunt cei ce au în supravegherea lor fructele de pe pământ, şi orice iarbă, dând tot felul de hrană oricărui lucru viu. Şi îngerii care au în grijă toate sufletele oamenilor, care notează toate faptele lor şi vieţile lor în faţa Domnului. În mijlocul lor sunt şapte fenicşi şi şapte heruvimi şi şapte creaturi cu 6 aripi, fiind ca o singură voce şi cântând cu o singură voce, şi nu e posibil să descrie cântarea lor şi ei se bucură înaintea Domnului la picioarele scaunului său".

De aici, Enoh a trecut în al şaptele cer (de la Capitolul 20 la 36), unde a văzut deplina slavă a lui Dumnezeu şi i-a vorbit Lui: „... şi am văzut acolo o foarte mare lumină şi toate oştirile înflăcărate ale marilor Arhangheli şi Puterile spirituale şi Conducătorii şi împărăţiile şi Puterile; Heruvimii şi Serafimii, tronurile şi păzitorii cu mulţi ochi. Erau trei trupe, un loc al strălucirii... mi l-au arătat pe Domnul, de departe, stând pe tronul Său înalt. Şi toate oştirile cereşti, apropiindu-se stăteau pe zece trepte, după rangul lor, şi-i arătau supunere Domnului. Şi astfel ei mergeau la locurile lor în bucurie şi veselie şi în lumina nestăvilită, cântând cântări cu voci încete şi blânde şi cu slavă slujindu-L. Nu părăsesc şi nu se îndepărtează, zi şi noapte stând înaintea feţei lui Dumnezeu, făcând voinţa Lui, Heruvimii şi Serafimii stând în jurul Tronului Său. Şi creaturile cu şase aripi îi umbreau tot tronul, cântând cu voce dulce înaintea feţei Domnului: „Sfânt, sfânt, sfânt domnul Savaot! Cerurile şi pământul sunt pline de Mărirea Ta".

Câte reminiscenţe au aceste cuvinte din Isaia şi Iezechiel, deşi au un specific orbitor care-l-au făcut pe Sfântul Pavel să folosească cuvintele lui Enoh când vorbeşte de oştirile cereşti (Efeseni 1, 21 şi Coloseni 1, 16). Cele descrise de Enoh au mai multe amănunte, sunt

mai puţin impresioniste decât descrierile făcute de primii doi mari profeţi. Dar, încă odată, să nu uităm că vorbim de simboluri. Enoh îmbracă viziunile concepţiilor sale spirituale în lucruri perceptibile ochilor trupului.

„Cine sunt" întreabă el, „ca să vorbesc de neînţeleasa existenţă a Domnului şi de faţa Lui luminată şi despre care nu se poate vorbi… şi de tronul Domnului foarte mare şi nu făcut de mâini, şi de corul stând în jurul lui, din cetele Heruvimilor şi Serafimilor". Totuşi, Enoh încearcă să pună în cuvinte ceea ce i se descoperise lui: „Şi eu l-am văzut pe Domnul faţă către faţă, şi faţa Lui era plină de slavă şi minunată şi cumplită, ameninţătoare şi stranie".

Enoh a fost plin de uimire şi frică dar Gavriil i-a spus „Nu te teme". Frumoase sunt cuvintele acelea „nu fi înfricoşat, nu te teme!". Le auzim repetate iarăşi şi iarăşi de-a lungul Scripturilor, de câte ori apare îngerul. Sunt aceleaşi cuvinte ce-au fost spuse Fecioarei Maria din Nazaret.

Stând înaintea feţei Domnului, Enoh era susţinut de Arhanghelul Mihail, conducătorul oştirilor cereşti. El îl mai menţionează şi pe Vreţil ca unul din Arhangheli, un nume pe care nu-l vom găsi în nicio altă literatură. Vreţil i-a explicat lui Enoh: „Toate lucrurile din cer şi de pe pământ şi de pe mare… totul despre sufletele oamenilor… Pentru că fiecare suflet a fost creat veşnic, înaintea întemeierii lumii".

Apoi Domnul l-a chemat pe Enoh să stea la stânga Lui, cu Gavriil, şi Domnul i-a descoperit multe taine. Asemenea taine n-au fost spuse nici îngerilor. Domnul i-a dezvăluit cum din nimic el a creat toate lucrurile, cum din întunecimea cea mai de jos a făcut văzutele şi nevăzutele, cum a făcut apa şi a mărginit-o cu lumină şi a întărit sferele cereşti.

„Şi pentru toate oştile cereşti, am făcut o natură asemenea unui foc… Şi, din strălucirea ochiului Meu, fulgerul a primit natura lui minunată. Şi foc este în apă şi apă în foc şi niciodată unul nu e stins şi niciodată cealaltă nu seacă… Şi din foc am făcut rândurile cetelor cereşti, 10.000 de îngeri… i-am aşezat să stea fiecare rânduit. Unul din aceştia, din rândurile Arhanghelilor, întorcându-se şi îndepărtându-se cu tot rândul dinapoia lui, a nutrit o idee imposibilă, aceea că ar putea face tronul său mai înalt decât norii deasupra pământului şi ar putea fi egal cu puterea Mea. Şi l-am zvârlit din înalturi cu îngerii săi… Şi astfel am creat toate cerurile şi a fost ziua a treia. În ziua a treia am ordonat pământului să producă”.

Din cele arătate mai sus, putem afirma că îngerii au fost creaţi în a doua zi, şi tot în acea perioadă au căzut. Trebuie să ţinem minte că în termeni biblici, cuvântul „zi” este interpretat cosmologic ca o eră. Domnul descrie în continuare creaţia până la ziua a şasea, când l-a făcut pe om bogat în daruri de orice fel. „Am intenţionat un lucru subtil: din natura invizibilă şi vizibilă l-am făcut pe om. Din amândouă sunt moartea şi viaţa lui şi înfăţişarea… Şi l-am aşezat pe pământ ca un al doilea înger… conducător să domnească peste pământ şi să aibă înţelepciunea Mea… Şi i-am dat lui voinţa şi i-am arătat două căi: lumina şi întunericul”.

Apoi Dumnezeu a creat-o pe Eva, ca în Geneză, din coasta lui Adam şi i-a trimis în Grădina Edenului, de unde-i puteau vedea pe îngeri cântând în ceruri. „Totuşi, celui rău i-a venit gândul că ar dori să facă o altă lume, pentru că lucrurile erau sub ordinea lui Adam pe pământ… Diavolul este spiritul rău din locurile cele mai de jos; el a devenit satana, după ce a părăsit cerurile. Numele lui, pe vremuri, a fost Satanail, şi apoi, deşi a devenit diferit de îngeri, în natură, el nu şi-a schimbat înţelegerea despre gândurile drepte şi cele păcătoase. El a înţeles judecata şi păcatul trecut pe care-l-a făcut. Şi pentru asta a conceput planul

împotriva lui Adam… Şi a înşelat-o pe Eva… Dar l-am blestemat pe el (satana) pentru ignoranţa lui… nu pe om l-am blestemat, nici pământul, nici alte lucruri create, ci răul fruct al omului şi apoi lucrările lui”.

Dumnezeu a rămas şi rămâne pentru totdeauna milostiv faţă de om. Numai lucrarea rea a omului şi roadele ei sunt blestemate, pentru că Dumnezeu şi-a retras binecuvântarea de la ele. Toate lucrurile celelalte sunt sfinţite, de la crearea lor. Noi ne-am atras singuri nenorocirea asupra noastră, prin fărădelegile noastre; responsabilitatea este în întregime a noastră, chiar dacă ispita sub care acţionăm îşi are izvorul în lumea spirituală care ne înconjoară. Ar fi încurajator să ştim că toată fapta bună este deja binecuvântată de la început. Domnul a mai descoperit multe lucruri minunate lui Enoh şi, în final, l-a trimis înapoi pe pământ, în grija unui înger păzitor, ca să consemneze tot ceea ce văzuse până când urma să fie din nou luat în înalturi.

Care este valoarea şi autoritatea lui Enoh? Biserica nu’s-a pronunţat încă definitiv, deşi noi ştim că a fost ţinut la mare stimă în biserica paleocreştină, când canonicitatea Scripturilor a fost cernută cu mai puţină meticulozitate. Deşi pierdut pentru douăsprezece veacuri, fără îndoială, prin tradiţie, el a influenţat mult gândirea religioasă până în vremurile prezente şi, din nefericire, uneori a condus la erezie.

Putem spune cu adevărat că lectura lui Enoh este fără îndoială interesantă, pentru că avem la îndemână înregistrarea unui vizionar inspirat cu adevărat. Ca unul care se ascunde sub anonimat, aşa încât mesajul său să poată fi tot mai puternic, Enoh deschide uşi pentru propriile noastre imagini şi percepţii mentale, ajutându-ne să urcăm scara lui Iacob, atingând tărâmuri spirituale încă necercetate.

Studiul nostru despre angelologie, aşa cum ne-a parvenit până în zilele noastre, ar pierde o verigă clarificatoare dacă am ignora această carte cu adevărat onorabilă, chiar dacă, pe de altă parte, n-o putem privi ca pe o carte biblică din punct de vedere canonic.

7. Rezumat

Este semnificativ că îngerii apar în principal ca ceva puternic: războinici, constructori, dătători de legi şi învăţători, într-adevăr, cum ar putea fi altfel? Oamenii fără vederi clare nu pot fi conducători. Adevăraţii „oameni de acţiune" – printre copiii oamenilor – au avut orizonturi largi şi au fost capabili să vadă mai departe şi înaintea celor obişnuiţi.

Cel cu adevărat mare nu's-a ruşinat niciodată să-l cinstească pe cel căruia i se cuvine onoarea. Deci, iată de ce oamenii din Biblie nu's-au temut să fie consideraţi „trăsniţi, ciudaţi", din cauză că mărturiseau ce văzuseră şi chiar fuseseră călăuziţi de îngeri. Din contră, pentru ei era o dovadă că aveau cu adevărat o misiune. Le-a dat încredere în acţiunile lor şi i-a încununat cu perseverenţa atât de necesară pentru reuşita marilor lucrări.

Îngerii sunt caracterizaţi prin măreţie, iuţime, putere, frumuseţe, înţelepciune şi dragoste. Activităţile lor sunt de a-L cinsti şi prea slăvi pe Dumnezeu, ale cărui porunci le execută; misiunea lor faţă de om este să-l apere, să-l călăuzească şi să-l dojenească. Ei sunt prezenţi atât în ceasul rugăciunii cât şi în bătălie. Nu au nimic din slăbiciunea sentimentală şi nimic spectral şi nici nu au caracteristici feminine. Ne adresăm întotdeauna cu „el", Omul lui Dumnezeu. Ei protejează naţiunile şi indivizii, personifică virtuţile, adevărata înţelepciune şi iubirea adevărată.

În general, îngerii nu-şi fac văzută prezenţa şi nici nu apar pentru că sunt chemaţi sau pentru că cineva este în

transsă. Ba chiar apar pe neaşteptate şi-l umplu pe cel vizat de teamă, deşi, cel mai adesea, mesajul pe care-l aduc, mai mult decât prezenţa lor, îl fac pe cel căruia i se adresează să se cutremure.

În Geneză, îngerii sunt stranii, de neînţeles, plini de lumină şi imprevizibili, adesea învaţă, aduc făgăduinţă şi speranţă; în Eden, satana ispiteşte, Heruvimul păzeşte.

Avraam este vizitat şi i se dă o primă scânteie a unei mai pătrunzătoare înţelegeri a lumii spiritului şi, prin asta, înţelegerea celei mai de nepătruns şi de trei ori sfântă Taină a Prea Sfintei Treimi. Ascultând porunca îngerului, îl imploră pentru ruda sa Lot. Agar, pe care o abandonează, este apărată în mod special de Îngerul Domnului.

Iacob este condus de la postura unui om egoist, apucător, la aceea de a deveni tatăl unui mare popor, cu ajutorul viziunii îngerilor.

Şi Valaam, care era plin de puterea duhului, ar fi apucat drumul greşit dacă un spirit angelic n-ar fi stat în calea lui, pentru a-l opri şi a se ocupa de el fără încetare.

Moise, cel mai mare legiuitor, mijlocitorul dintre om şi Legea lui Dumnezeu, a avut un înger să-l păzească şi să-l îndrepte de-a lungul drumului său spre întâlnirea cu Cel preaînalt. El a văzut că Scaunul milostivirii lui Dumnezeu este susţinut, sprijinit şi purtat de Heruvimii cereşti – cele mai mari şi mai sublime puteri ale lui Dumnezeu.

Iosua, alesul lui Moise şi urmaşul său loial, soldat, conducător şi preot, a fost îndrumat în bătălie şi încurajat de Arhanghelul Mihail.

Şi Samson, mereu puternicul luptător în slujba poporului său, a fost un om care a avut extraordinarul privilegiu de a fi îngrijit, şi aşa-zis „guvernat”, chiar înainte de naştere, de îngerul care i-a povăţuit şi pe părinţii săi.

Ghedeon, eliberatorul, soldatul, omul înţelepciunii şi smereniei, şi-a asumat foarte greaua şi pretenţioasa sarcină, care i-a fost proprie, numai la porunca „Omului lui Dumnezeu”, vizitatorul angelic.

Ilie, profetul, reformatorul, omul de acţiune, a fost condus şi susţinut fizic şi moral, încurajat, îndemnat, înălţat până la deplina statură a chemării sale speciale de către un înger al Domnului.

Iov, în cea mai profundă speculaţie filosofică despre viaţă şi felul de a trăi, nu a fost un cuget abstract, ci un om care a mărturisit prin propria sa viaţă cum creaturile angelice au jucat rolul lor în marele mister al biruinţei încercărilor.

Şi ce să spunem despre Isaia şi Iezechiel, acele două profetice figuri, ale căror cuvinte răsună încă prin veacuri? Ei au fost cu adevărat oameni bravi, curajoşi, fii ai lui Dumnezeu, care nu’s-au temut, care au îndrăznit să stea drept şi să spună fără ocoliş ce era în inima şi mintea lor, conducătorilor, tiranilor şi puternicilor dictatori ai zilelor lor. Ei au pornit în lucrarea lor cu un curaj simplu, pentru că un înger i-a luminat că aceea este voinţa lui Dumnezeu. O dată hotărât acest lucru, nu’s-au mai întors înapoi şi au adeverit mesajul Domnului la momentul potrivit.

Zaharia, care a fost atât de preocupat de lucrurile de jos, de pe pământ (construirea şi întărirea zidurilor), a fost încurajat în întreprinderile lui de un înger care i-a revelat lumea spiritului şi l-a făcut să vadă dincolo de piatră şi mortar, dincolo de lumea aceasta materială a irealului, lumea spirituală a autenticului real şi adevăr.

David şi Solomon, regi ai bogăţiei, ai puterii şi înţelepciunii de neîntrecut, au văzut îngerii atât de vrednici de respect şi, după cum arată mărturia necontenită şi binecuvântată, cântau duhurilor cereşti în

cele mai profunde poeme şi imnuri religioase: psalmii.

Daniel, vizionarul unic, n-a putut înţelege ori folosi viziunea sa, realităţii căreia trebuia să-i facă faţă, dar a fost ajutat de asistenţa de neînlocuit dată de tălmăcirea lui Gavriil însuşi.

Fermecătoare poveste a lui Tobit, atât de apropiată omenescului fiecăruia dintre noi, înţelepciunea lui Ezdra, toate ne vorbesc despre îngeri, despre amestecul lui Dumnezeu în treburile oamenilor, cu ajutorul duhurilor cereşti.

Şi în timpul întreprinderilor militare, chiar şi lui Iuda Macabeul i-a fost dată asistenţă de către cerescul războinic.

Despre Enoh, aşa cum este, ştim numai că el a avut o viziune mai clară a cerurilor decât oricare altul şi, deşi învăluită în anonimat, influenţa sa a fost mult extinsă.

Şi totuşi, noi ne îndoim! Ne îndoim de existenţa îngerilor, bazând-u-ne naiva noastră necredinţă pe ceea ce ne apare a fi foarte rezonabila logică! Pur şi simplu pentru că îngerii aparţin unei părţi a creaţiei aflată nu sub orizontul imediat şi palpabil şi pentru că nu-i putem vedea când ni se năzare. Totuşi, pe de altă parte, cât de mult din viaţa de toate zilele cunoaştem şi înţelegem cu adevărat? Cunoaştem multe „cum-un”, dar ultimul „de ce” a rămas încă ştiinţific neexplicat şi fără răspuns în fiecare domeniu al vieţii. Nu avem un motiv mai puternic de a pune la îndoială existenţa îngerilor, decât acela care ne determină să chestionăm orice forţă inexplicabilă prin ceea ce numim „natură”.

Într-adevăr, nu trebuie să fim simpli cu mintea, ci trebuie să fim smeriţi cu mintea. Avem nevoie să ne eliberăm de teorii şi de preconcepţii şi, cu o minte proaspătă, să vedem deasupra şi dincolo şi foarte aproape, totuşi, pentru că păzitorul sufletelor noastre stă în preajma

noastră.

Astfel, în acest cadru al intelectului trebuie să medităm, să reflectăm, să cugetăm despre ceea ce am citit şi să strângem înăuntrul inimilor noastre elanul unei speranţe şi al unei încrederi ce a fost dat profeţilor de odinioară din pricina profundei lor credinţe în făgăduinţa lui Dumnezeu, că ceea ce El spusese, cu siguranţă se va împlini. Astfel, vom înţelege mai uşor cum împlinirea acelei făgăduinţe, în Noul Testament, schimbă rolul îngerilor şi-i aduce într-o relaţie mult mai apropiată cu noi.

Dacă suntem cu adevărat oneşti, trebuie să recunoaştem că rolul îngerilor în Vechiul Testament a fost unul important, plin de semnificaţie şi cu o orientare extrem de precisă. Ei au ajutat la pregătirea mântuirii. Chiar de la începutul istoriei religioase a omului, pe care o numim într-adevăr „istoria mântuirii", îngerii sunt prezenţi, ei îl păstoresc pe om şi pregătesc calea Domnului. Şi astfel, din pragul Noului Testament şi drept în lumea modernă, îngerii luminii licăresc şi strălucesc în serviciul unicului lor Rege, Iisus Hristos Domnul nostru, şi aşa, veşnic se amestecă împreună cu noi, credincioşii Lui.

„Cu cutremur stându-ţi înainte strălucirile îngereşti, ca nişte slujitori, Hristoase, laudă pururea puterea Ta cea cu nemărginire puternică" (Canonul îngerilor, cântarea 3, Glasul 3).

Cartea a doua – Îngerii în Noul Testament

Îngerul Bunei Vestiri

„Marele voievod al cetelor celor fără trup, venind în cetatea Nazaretului, ţi-a vestit ţie, curată, pe împăratul veacurilor şi Domnul: bucură-te!; grăind ţie binecuvântată Marie, minune necuprinsă şi netâlcuită, chemarea din nou a oamenilor" (Imn, Utrenia Buneivestiri).

În Noul Testament, îngerii apar ca personalităţi distincte iar locul lor în creaţie este bine definit. Sunt fiinţe dotate cu intelect şi voinţă liberă, specific deosebite de om şi superioare lui, dar esenţial inferioare lui Dumnezeu. Noul Testament confirmă şi se adaugă învăţăturii Vechiului Testament.

Revăzând rolul Sfinţilor îngeri ai Vechiului Testament, îi vedem ca „mesageri” (Facerea 24, 7), „Fiii lui Dumnezeu” (Iov 1, 6), „Duhuri” (Psalmi 103, 5), „sfinţi” (Daniel 4, 14), „Oştirile Domnului” (Iosua 5, 14) şi numărul lor este de miriade. Funcţiile lor erau şi sunt să-L prea mărească pe Dumnezeu, să slujească tronul Său şi să-l execute poruncile aici pe pământ, să apere pe cei credincioşi, să pedepsească pe cei răi şi să îndepărteze duhurile rele. În Vechiul Testament, ei au ajutat la pregătirea căii pentru venirea lui Iisus Mântuitorul, conducându-i pe oameni pe drumul virtuţii şi dreptăţii, în Noul Testament, precumpănitor, îngerii îl adoră pe Iisus Hristos, care este Regele lor. „Mai presus de toată începătoria şi stăpânia şi puterea şi domnia şi de tot numele ce se numeşte, nu numai în veacul acesta, ci şi în cel viitor” (Efeseni 1, 21; Filipeni 2, 10).

Îndatoririle îngerilor, cu privire la oameni, sunt să manifeste şi să împlinească voinţa divină. Vom reflecta asupra acestor manifestări în cele 4 Evanghelii, în Faptele Apostolilor şi în Epistole. Îngerii ridică la ceruri rugăciunile credincioşilor şi mijlocesc pentru ei, aşa cum apare în Cartea Apocalipsei, îi îndeamnă pe oameni înspre bine şi-i slujesc în vreme de pericol. Fiecărui copil i se dă un înger păzitor.

Satana, care în Vechiul Testament era o fiinţă răuvoitoare, o fiinţă supranaturală, deosebită de îngeri, în Noul Testament este căpetenia îngerilor căzuţi, ori a demonilor. Mai este denumit „dracul”, „acuzatorul”, „calomniatorul” şi cei care-l urmează sunt „demoni şi

draci”.

În Noul Testament şi în scrierile Părinţilor Bisericii, bătălia între bine şi rău, între îngerii întunericului şi îngerii luminii, devine din ce în ce mai limpede şi mai distinctă. Omul, mântuit de Iisus Hristos din robia păcatului originar, este un agent liber şi apt să li se alăture în lupta dintre bine şi rău faţă de care, prin natura lucrurilor, nu poate rămâne indiferent. Aşadar, cu adevărat conştienţi de pericolul unei interpretări greşite, să abordăm misiunea Sfinţilor îngeri în Evanghelia Domnului. Aici, îngerii devin mult mai apropiaţi, relaţia lor cu omul este mult mai strânsă. Ei însă nu mai interacţionează cu omul doar ca mesageri şi conducători, ci venind să îndeplinească sarcina de a-L sluji şi a-L sprijini pe Iisus, Omul desăvârşit. Ei devin „diaconi”, prototipul treptei diaconatului, pentru că „diacon” vine din grecescul diakonos, slujitor şi ministrant.

Odată cu venirea lui Iisus Hristos, Sfinţii îngeri calcă pe pământ ferm şi se amestecă fratern cu noi. Iisus o spune limpede că fiecare om are propriul său înger păzitor şi aceşti îngeri fac parte integrantă din viaţa noastră pământească. Pentru că Iisus Hristos, Fiul omului, a devenit unul dintre noi, El a purificat omenirea, prin pătimirea Lui. În acest fel, relaţia de la perceptor la cel ce învaţă e transformată într-o frăţie spirituală şi suntem încurajaţi să-i privim pe Sfinţii îngeri ca pe „fraţii noştri mai mari”, înţelepţi şi protectori.

Generaţii nenumărate ale poporului ales au fost conduse, apărate, pedepsite, constrânse, instruite şi pregătite aşa cum cineva pregăteşte pământul cu răbdare, cernându-l şi îngrijindu-l, până ce acesta este gata să primească nepreţuita sămânţă. Aşa cum un grădinar găseşte pământul roditor înghesuit, într-un colţ al magaziei sale, tot aşa Dumnezeu a găsit o fiinţă omenească trăind într-un mic, foarte rar pomenit, chiar dispreţuit orăşel

deluros din Galileea, unde nimeni nu se aştepta la nimic de preţ, cu atât mai puţin la ceva ieşit din comun. „Poate veni ceva bun din Nazaret?” (Ioan 1, 46). Dumnezeu nu a venit să-şi mântuiască poporul printr-o lovitură de trăsnet sau cu măreţie şi pompă. El a venit în linişte, noaptea, şi foarte puţini au ştiut şi-s-au bucurat – un preot bătrân şi soţia lui, o fată simplă şi logodnicul ei, câţiva păstori umili şi câţiva oameni înţelepţi. Mereu şi mereu povestea naşterii lui Hristos ne încălzeşte inimile cu minunare şi bucurie.

Dar dacă Dumnezeu n-a venit cu trâmbiţe, n-a venit nici neanunţat. L-a trimis pe Îngerul Său înaintea Lui, să-i aducă la cunoştinţă pe slujitorii Săi că Se apropie. Ei l-au aşteptat timp îndelungat, sperând dincolo de orice speranţă, păstrând cu bucurie casa măturată şi împodobită, în timp ce aşteptau vestea bună a sosirii Sale.

Sfântul Luca, considerat de cercetători drept un istoric grijuliu şi precis, începe povestirea vieţii pământeşti a lui Hristos cu apariţia Îngerului Domnului la Zaharia şi zilele în care Irod cel mare era rege al Iudeii. Zaharia era preot în templul din Ierusalim. David îi împărţise pe preoţi în 24 de cete, fiecare, prin rotaţie, răspundea în Templu de serviciu timp de o săptămână. Zaharia aparţinea de ceata lui Abija şi fusese ales să tămâieze în templu, o practică folosită pentru a înlătura disputele. Tămâia se ardea de două ori pe zi, dimineaţa şi seara. Sacrificiul zilnic al mielului era oferit pe marele altar al arderilor, în afara Templului propriu-zis. Tămâierea se făcea în templu, la altarul aurit al tămâierii, care era aşezat în faţa vălului Sfintei Sfintelor. Pe acest văl erau brodaţi Heruvimii: „După aceea, au făcut o perdea de ţesături purpurii, stacojii şi albastre şi de vison, iar pe ea au închipuit Heruvimi” (2 Cronici 3, 14). Preotul care oficia venea înăuntrul templului în timp ce tămâia; ceilalţi preoţi şi poporul stăteau afară. Doar o dată în viaţă se putea bucura un om de acest privilegiu şi era întotdeauna după aceea considerat „bogat”. Era cea mai solemnă parte a

serviciului zilnic, simbolizând ca acceptate rugăciunile lui Israel.

Smeritul şi dreptul preot's-a umplut de teamă şi de uimire, dar şi de îndoială. Întregul fapt îi părea incredibil; iată ce's-a întâmplat: în timp ce-şi îndeplinea datoria sa de preot, Zaharia stătea singur, cufundat în rugăciune, urmărind fumul de tămâie încărcată de parfum, care urca spre cer. Cum stătea şi se ruga, un înger şi-a făcut apariţia în partea dreaptă a altarului şi i-a vorbit, spunându-i că rugăciunile lui pentru Salvarea Mesianică erau aproape îndeplinite şi ca un prim semn, el, Zaharia şi Elizabeta, soţia lui bătrână şi stearpă, vor deveni părinţii înainte-mergătorului Domnului.

Semnul în sine era cea mai incredibilă cale posibilă din toate. „Prin ce voi cunoaşte aceasta, pentru că eu sunt un om bătrân şi nevasta mea înaintată în zilele ei" (Luca 1, 18). Mesajul, mai mult decât trimisul, l-a tulburat pe Zaharia. Poate pentru că era familiarizat cu povestea că marele preot Simeon cel drept, care făcuse acelaşi oficiu, mai înainte cu peste 300 de ani, văzuse şi el un înger îmbrăcat în alb, venind în Locul Sfânt, în Ziua Ispăşirii. De asemenea, ştia desigur, de vizitarea lui Daniel în ceasul jertfei de seară.

Îngerul, ca să-l asigure, i-a spus numele şi i-a explicat misiunea sa: „Şi îngerul, răspunzând, i-a zis: Eu sunt Gavriil, cel ce stă înaintea lui Dumnezeu. Şi am fost trimis să grăiesc către tine şi să-ţi binevestesc acestea" (Luca 1, 19).

Aceasta aminteşte de explicaţia dată de Rafail lui Tobie. Gavriil şi Rafail stau ambii în prezenţa Domnului şi ambii sunt trimişi ca mesageri omului, jos, pe pământ. Observăm aici două din rolurile principale ale Sfinţilor îngeri. Ei stau înaintea lui Dumnezeu şi, în acelaşi timp, se pogoară la oameni. Sunt adoratori şi slujitori. Înainte de

toate, ei stau în prezenţa lui Dumnezeu, sunt parte din corurile cereşti, dar sunt şi slujitori, mesageri, trimişi în misiune de către Dumnezeu, omului. Ei îşi îndeplinesc rolul de diaconi. Şi aici, ca şi în Vechiul Testament, putem observa că fiinţele cereşti nu sunt nici vagi, nici nebuloase, ci sunt personalităţi aparte şi distincte, individualizate şi identificate prin nume.

Numele joacă un rol esenţial şi clarificator în gândirea şi înţelegerea noastră. Nimic concret sau abstract nu are cu adevărat înţeles pentru noi fără un nume. Prima noastră întrebare este „ce e asta" sau „cum se cheamă". Această definire printr-o denumire conferă concreteţe tuturor obiectelor şi gândurilor. De fapt, fără un nume, orice ar rămâne un „lucru" nedefinit, fără formă şi gol de sens. Există o cale strânsă şi inseparabilă între un nume şi o persoană, aşa cum numele lui Iisus a fost, de la început, sinonim cu Iisus însuşi. Niciun nume din vechime n-a existat fără un înţeles, toate au avut o interpretare. Rafail, înseamnă „Dumnezeu vindecă", Gavriil înseamnă „Omul lui Dumnezeu", şi aşa mai departe. Desigur, nu ne este nouă dat să cunoaştem numele reale ale îngerilor: acele nume, pe care le folosim, reprezintă misiunile lor şi le definesc personalităţile. Gavriil se dezvăluia el însuşi prin acest nume, pentru că prin acesta este cunoscut de evrei în mod obişnuit. El, totuşi, nu este un necunoscut, o apariţie bruscă, ci o persoană ce poate fi recunoscută, care se face înţeles prin chemarea, scopul şi misiunea sa.

Pentru a înlătura orice bănuială privind realitatea prezenţei sale, Gavriil face ca Zaharia să fie mut, până după naşterea fiului său Ioan, care urma să împace pe părinţi şi copii şi să-i întoarcă pe cei neascultători la înţelepciunea celui drept: să facă un popor pe deplin pregătit pentru Domnul lui, în duhul şi puterea lui Ilie (Tesviteanul).

În conformitate cu ritualul, imediat ce preotul oficia arderea tămâiei, era aşteptat ca, ieşind din sanctuar, să

pronunţe binecuvântarea. Zaharia n-a fost în stare să facă decât gesturile obişnuite, dar niciun cuvânt n-a ieşit din gura lui. Adunarea nerăbdătoare, care era mirată de zăbava lui în sanctuar, pe drept a ajuns la concluzia că avusese o viziune. Deşi viziunile nu erau în niciun caz întâmplări ce se petreceau zilnic, poporul nu era atât de sceptic în acele zile, ca să le discrediteze în întregime. Astfel, scena a fost pregătită îndelung, aşteptatul mesaj a sosit, Domnul a venit în preajma noastră!

„Un înger ce stă înaintea Domnului, vine plin de bucurie la prea cinstitul preot Zaharia, pe când slujea în Templu şi îi aduce veşti de mare veselie despre cel ce este asemenea îngerilor, cum tu, prea binecuvântat vei deveni, înaintemergătorule şi prieten al Domnului" (Canon la Sărbătoarea Sfântului Ioan Botezătorul).

Şase luni mai târziu, mesajul a fost dus chiar în inima neamului omenesc. În ciuda măreţiei sale, a fost auzit în acea zi doar de o tânără fecioară fără de păcat. Neînsemnată în ochii lumii, trăind liniştită într-un sătuc din munţii Galileei, Nazaret, Maria a fost aleasă de Dumnezeu. El, care vede în adâncul inimii şi sufletului omului, a găsit în inima ei ceea ce nicio alta n-ar fi fost capabilă să dăruiască, o neîntinată şi fără de prihană personalitate. Curăţia Mariei era una de opţiune, nu de ignoranţă; voinţa ei era să vrea ceea ce voia Dumnezeu. Într-asta constă măreţia Mariei, în ascultarea ei totală, care o modela ca perfectă verigă, ce urma să-L unească pe om cu Dumnezeu. Doar ea singură, în toate generaţiile de femei, a fost găsită vrednică să-i dea umanitate lui Dumnezeu. Gândul acesta este tot atât de uimitor pentru noi, aşa cum a fost şi pentru ea.

Relatarea atât de plăcută a Sfântului Luca este schiţată cu mare economie de cuvinte. Ne-a lăsat să completăm detaliile prin imaginaţia noastră. Scena a fost

dragă pictorilor, de-a lungul secolelor. Dar ce condei sau penel poate cu adevărat reda acest lucru? Doar cu ochiul lăuntric al duhului putem realiza ce a putut fi acel moment, când îngerul a venit în casa ei şi i-a spus: „Bucură-te ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine, binecuvântată eşti tu între femei” (Luca 1, 28). „Bine-cuvântată” îi spune Gavriil. El îi dă Mariei acest titlu şi a rămas prea iubit de toate generaţiile.

Minunată, în afara oricărei comparaţii trebuie să fi fost acea oră, când tânăra fată, în cămăruţa ei văruită, a devenit conştientă că se află în prezenţa unui înger al lui Dumnezeu. Ea a simţit marile aripi întinse spre ea, s-a uitat la faţa perfectă şi a întâlnit privirea fermă a ochilor cereşti care cuprindeau atât promisiune cât şi înţelegere. Maria nu’s-a temut de înger, era doar încurcată, pentru că nu putea înţelege sensul salutului şi, năucită, a căutat o explicaţie: „Fă-mi cunoscută îngere, puterea graiurilor tale! Cum va fi ceea ce ai zis? Spune-mi mai limpede, cum voi zămisli, fiind fecioară curată? Şi cum voi fi Maica Ziditorului meu?”

„Cu teamă, ca o slugă, stau înaintea ta, Doamnă; şi cu frică, fecioară, mă străduiesc să te fac să înţelegi: ca ploaia pe lână se va pogorî la tine Cuvântul Tatălui, precum a binevoit” (Canonul Bunei Vestiri).

A fost un moment absolut şi perfect al întâlnirii dintre două fiinţe (una cerească, cealaltă umană) în una singură, pentru că voinţele ambelor îndeplineau voia lui Dumnezeu. Ascultarea era pentru amândouă legea fiinţei lor, numai cunoştinţa lor nu era încă egală.

Iată frumoasele cuvinte ale Acatistului:

„Văzând-u-se pe sine Sfântă întru curăţie, a zis lui Gavriil cu îndrăznire: Glasul tău preamărit se arată a fi cu anevoie primit sufletului meu; cum vesteşti mie naştere cu

zămislire fără sâmânţă? Din pântece curat cum este cu putinţă să se nască fiu, spune-mi? Iar el a zis către ea, cu frică strigând aşa:

Bucură-te, tăinuitoarea sfatului celui nespus.
Bucură-te, începătura minunilor lui Hristos.
Bucură-te minune, care de îngeri eşti mult slăvită”.

Maria nu a protestat cum că ar fi nedemnă, că ar fi incapabilă să îndeplinească această exigenţă; cu integritatea care îi este caracteristică, ea a rămas aceeaşi. Ascultătoare şi senină, şi-a plecat capul şi a spus: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău” (Luca 1, 38). A fost vreodată măreţia atât de smerit acceptată?

Gavriil, omul lui Dumnezeu, marele mesager ceresc, a îngenuncheat înaintea unei simple fete, şi-a încrucişat mâinile peste piept şi-s-a închinat în faţa unuia mai mare decât el. Aşa şi-a imaginat Fra Angelico scena minunată a acestei zile binecuvântate. Acel om al lui Dumnezeu întâlnise fiinţa umană perfectă şi cu siguranţă că natura sa angelică’s-a bucurat. Mult mai liber şi mai strălucitor decât oricând de la căderea lui lucifer, putea acum să adore, să laude şi să-l mulţumească Creatorului său; în curând, fraţii căzuţi, oamenii, vor fi rechemaţi la locul lor originar, curat, şi vor intra într-o viaţă nouă. În sfârşit, printr-o fiinţă umană perfectă, Dumnezeu va veni în mijlocul poporului Său şi-l va mântui.

„Un prinţ al îngerilor a fost trimis din cer să-i spună Fecioarei: „Bucură-te” şi văzându-Te, Doamne, întrupat, cu glasul lui netrupesc’s-a înspăimântat şi i-a stat înainte, grăindu-i unele ca acestea: prin care răsare bucuria, prin care piere blestemul, chemarea lui Adam celui căzut, mântuirea lacrimilor Evei, înălţime, întru care cu anevoie se suie gândurile omeneşti, adâncime, care nu te poţi lesne vedea nici cu ochii îngereşti… steaua care arăţi soarele; pântecele dumnezeieştii întrupări, Mireasă, pururea Fecioară!”